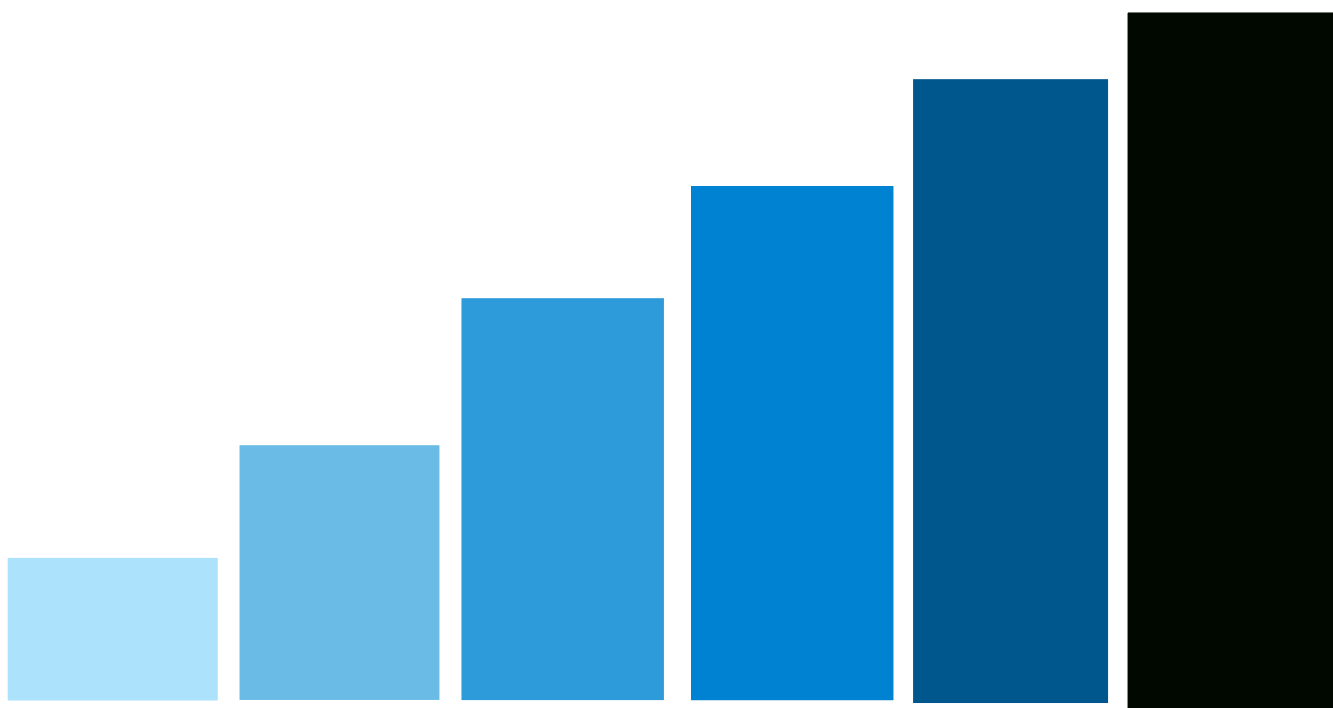

PRIMĂRIA COMUNEI FRUMUȘENI
JUDEȚUL ARAD

STRATEGIA DE
DEZVOLTARE A COMUNEI
FRUMUȘENI

ELABORAT DE SC AREVAL PRIM SRL
PERIOADA 2021-2027

CUVÂNT ÎNAINTE:

Elaborarea unei strategii de dezvoltare locală pentru o comunitate este ca planificarea unei călătorii lungi în care apar o serie de evenimente. Înainte de a pleca la drum trebuie să știm pe unde mergem, ce resurse avem, pe cine luăm cu noi în călătorie și care este perioada de timp în care trebuie să ne încadrăm pentru a ajunge la destinația finală.

Strategia este un instrument la îndemîna noastră, a autorităților locale, care își propune îmbunătățirea continuă a calității vieții locuitorilor din comuna noastră, creșterea bunăstării atât pentru generațiile prezente, cât și pentru cele viitoare. În acest scop trebuie promovată o economie dinamică și competitivă, care să asigure locuri de muncă, un înalt nivel de educație, ocrotirea sănătății, coeziunea socială și protecția mediului, într-o lume sigură, ce respectă diversitatea culturală.

În acest context, poate mai mult ca niciodată, se impune necesitatea existenței unei viziuni strategice pe termen lung, care să traseze direcțiile de dezvoltare a localității, cuprinse într-un document coerent, exprimând o abordare integrată a problemelor cu care se confruntă comunitatea și prezentând aspirațiile de dezvoltare ale acesteia, bazate pe

potențialul local existent.

Obiectivul general al strategiei comunei Frumuseeni îl reprezintă dezvoltarea echilibrată și armonioasă a localității prin crearea și prin susținerea unui mediu economico-social competitiv, stabil, sănătos și diversificat, care să asigure creșterea economică continuă și calitatea vieții cetățenilor comunei.

Existența unei strategii de dezvoltare locală, ca instrument de management utilizat pentru a aborda problemele cu care se confruntă o comunitate și pentru a valorifica oportunitățile de orice fel, reprezintă, astfel, o condiție esențială pentru asigurarea unei dezvoltări locale armonioase și sănătoase.

Primar,

Reginald Andronic

CUPRINS:

INTRODUCERE

PARTEA I: CADRUL STRATEGIC DE DEZVOLTARE DURABILĂ

1. Direcții de dezvoltare durabilă la nivel european
 - a. Strategia Europa 2020
2. Direcții de dezvoltare durabilă la nivel național
 - a. Strategia Națională de Dezvoltare Durabilă a României – Orizont 2013-2020-2030
 - b. Planul Național de Dezvoltare
 - c. Strategia de Dezvoltare Rurală a României
 - d. Programul Național de Dezvoltare Rurală
 - e. Cadrul Strategic Regional de Referință
3. Direcții de dezvoltare durabilă la nivel regional și/sau județean
 - a. Plan de Dezvoltare a Regiunii
 - b. Obiective generale și operaționale de dezvoltare a județului
4. PROGRAME DE FINANȚARE DISPONIBILE
 - a. Programul Operațional Competitivitate
 - b. Programul Operațional Infrastructura Mare
 - c. Programul Operațional Capital Uman
 - d. Programul Operațional Ajutorarea Persoanelor Dezavantajate
 - e. Programul Operațional Capacitate Administrativă

PARTEA A II-A: ANALIZA SOCIO-ECONOMICĂ A UAT

1. Prezentare generală a UAT
 - 1.1. Cadrul natural, istoricul și relieful comunei Frumuseeni
 - 1.2. Așezare geografică
 - 1.3. Suprafața
 - 1.4. Clima
 - 1.5. Resursele subsolului
2. Demografie
 - 2.1 Caracteristicile generale ale populației comunei Frumuseeni
 - 2.2 Mișcarea naturală a populației în comuna Frumuseeni
 - 2.3 Migrația populației
3. Forța de muncă
 - 3.1 Populația activă și populația ocupată
4. Activități economice
 - 4.1 Investiții existente
 - 4.2 Agricultură
 - 4.2.1 Exploatări agricole organizate

- 4.2.2 Exploatări zootehnice organizate
- 4.2.3 Exploatări piscicole organizate
- 4.2.4 Silvicultura și vânătoare
- 4.3 Turism
- 4.3.1 Resursele de turism
- 4.3.2 Tipuri de turism practicate
- 4.4 Alte activități economice
- 4.4.1 Agenți economici - activități neagricole
- 5 Echiparea teritoriului
- 5.1 Infrastructura rutieră și/sau feroviară
- 5.2 Infrastructura tehnico-edilitară
- 5.3 Servicii poștale, telecomunicații și mass-media
- 5.4 Parcuri și zone de agrement
- 6. Social
- 6.1 Sănătate - infrastructură, resurse umane
- 6.2 Protecție socială
- 6.3 Educație
- 6.4 Cultură și culte
- 6.5 Sport
- 7. Mediu

PARTEA A III-A: ANALIZA SWOT

- 1. Delimitare conceptuală
- 2. Puncte tari, Puncte slabe, Oportunități și Riscuri
- 3. Domenii de analiză
- 4. Principii prioritare de analiză în vederea dezvoltării durabile

PARTEA A IV-A: STRATEGIA DE DEZVOLTARE LOCALĂ

- 1. Viziune
- 2. Principii
- 3. Valori
- 4. Principalele obiective ale strategiei de dezvoltare durabilă
- 5. Procesele de bază principale
- 6. Caracteristicile strategiei de dezvoltare durabilă
- 7. Obiectivele specifice
- 8. **INVESTIȚII /PROIECTE ÎN DERULARE SAU FINALIZATE**
- 9. **PROIECTE ȘI ACȚIUNI PROPUSE ÎN PERIOADA 2021-2027**

PARTEA A V-A: CONCLUZII

BIBLIOGRAFIE

INTRODUCERE:

Strategia de Dezvoltare Locală este un document strategic, care prezintă prioritățile de dezvoltare ale comunei Frumușeni, județul Arad, în materie de dezvoltare durabilă, competitivitate, coeziune socială și răspunde provocărilor specifice perioadei 2021-2027. Strategia de Dezvoltare Locală reprezintă principalul document de planificare elaborat la nivel local și asumat de către factorii de decizie din cadrul Primăriei Frumușeni.

Procesul de planificare a dezvoltării locale oferă o bază strategică esențială pentru includerea măsurilor și a proiectelor implementate la nivel județean și regional în viitoarele programe de finanțare, indiferent de sursele de finanțare ale acestor programe. Documentul se adresează cadrului de timp 2021-2027, același ca și pentru programarea multi-anuală pentru finanțare din Fondurile Structurale ale UE, cu scopul de a o oferi un fundal solid portofoliului local de proiecte de investiții. Acestea vor putea fi finanțate atât prin Programele Operaționale Naționale finanțate din fonduri FESI (Regional, Infrastructură Mare, Competitivitate, Capital uman, Dezvoltare Rurală, Capacitate Administrativă, Asistență Tehnică) cât și prin intermediul altor programe și instrumente de finanțare națională și internațională. De asemenea, planul reflectă și ia în considerare direcțiile strategice de politică relevante la nivel local și județean ale instituțiilor/autorităților care pot finanța investiții de dezvoltare aferente zonei.

La nivel local este nevoie de elaborarea unui plan general de dezvoltare pe termen mediu, 2021-2027, prin care să fie asigurată o bază de pornire și să fie enunțate principiile de dezvoltare ale comunei Frumușeni, județul Arad.

Strategia de dezvoltare a comunei Frumușeni pentru perioada 2021 – 2027, prezintă cadrul în care administrația locală va iniția acțiunile pentru a crea condițiile necesare dezvoltării viitoare a comunei, analizează situația existentă și relevă oportunitățile și amenințările, stabilește un set de obiective și propune acțiuni pentru îndeplinirea acestora.

Acest document va fundamenta mecanismul de coordonare care va asigura întărirea legăturilor dintre proiectele de dezvoltare pentru sprijinirea mediului economic, asigurarea unor condiții de viață decente pentru locuitori și, în același timp, respectarea mediului natural unic sunt obiective complexe, iar realizarea acestora depinde de o serie întreagă de factori și de asumarea responsabilității deopotrivă de către instituțiile din sectorul public, agenții din mediul privat sau actorii sectorului neguvernamental.

Scopul Planului de Dezvoltare Locală a comunei Frumușeni, județul Arad, este de a orienta dezvoltarea economică, socială, teritorială echilibrată a comunei în perioada 2021 - 2027, fundamentând accesul la fondurile europene, sursele de finanțare interne publice și private, precum și cele provenind de la alte categorii de donori, în contextul actual al apartenenței României la Uniunea Europeană.

Strategia de Dezvoltare Locală răspunde nevoilor de dezvoltare socio-economică, fiind în același timp corelată cu liniile directoare europene, naționale și regionale. Astfel, aceasta oferă tuturor actorilor locali un cadru și o direcție comună de acțiune – un set coerent de priorități și obiective care să canalizeze eforturile individuale și să acționeze sinergic, în interesul comunității.

PARTEA I: CADRUL STRATEGIC DE DEZVOLTARE DURABILĂ

1. Direcții de dezvoltare durabilă la nivel european

a. Strategia Europa 2020

Europa trece printr-o perioadă de transformare. Criza a anulat ani de progrese economice și sociale și a pus în evidență deficiențele structurale ale economiei Europei. Între timp, lumea evoluează rapid, iar provocările pe termen lung (globalizarea, presiunea exercitată asupra resurselor, îmbătrânirea) se intensifică. UE trebuie să se ocupe acum de propriul viitor.

Europa poate reuși dacă acționează în mod colectiv, ca Uniune. Avem nevoie de o strategie care să ne permită să ieșim din criză mai puternici și care să transforme UE într-o economie inteligentă, durabilă și favorabilă incluziunii, caracterizată prin niveluri ridicate de ocupare a forței de muncă, productivitate și coeziune socială. Europa 2020 oferă o imagine de ansamblu a economiei sociale de piață a Europei pentru secolul al XXI-lea.

EUROPA 2020 PROPUNE TREI PRIORITĂȚI CARE SE SUSȚIN RECIPROC:

- Creștere inteligentă: dezvoltarea unei economii bazate pe cunoaștere și inovare;
- Creștere durabilă: promovarea unei economii mai eficiente din punctul de vedere al utilizării resurselor, mai ecologice și mai competitive;
- Creștere favorabilă incluziunii: promovarea unei economii cu o rată ridicată a ocupării forței de muncă, care să asigure coeziunea socială și teritorială.

UE trebuie să definească direcția în care vrea să evolueze până în anul 2030. În acest scop, Comisia propune următoarele obiective principale pentru UE:

- 75% din populația cu vârsta cuprinsă între 20 și 64 de ani ar trebui să aibă un loc de muncă;
 - 3% din PIB-ul UE ar trebui investit în cercetare-dezvoltare (C-D);
- obiectivele „20/20/20” în materie de climă/energie ar trebui îndeplinite (inclusiv o reducere a emisiilor majorată la 30%, dacă există condiții favorabile în acest sens);
- rata abandonului școlar timpuriu ar trebui redusă sub nivelul de 10% și cel puțin 40% din generația tânără ar trebui să aibă studii superioare numărul persoanelor amenințate de sărăcie ar trebui redus cu 20 de milioane.

Aceste obiective sunt interconectate și sunt cruciale pentru reușita noastră generală. Pentru a garanta că fiecare stat membru adaptează strategia Europa 2020 la situația sa specifică, Comisia propune ca aceste obiective ale UE să fie transpuse în obiective și traiectorii naționale.

Obiectivele sunt reprezentative pentru cele trei priorități - o creștere inteligentă, durabilă și favorabilă incluziunii - dar nu sunt exhaustive: pentru a sprijini realizarea acestora, va fi necesară întreprinderea unei game largi de acțiuni la nivelul național, al UE și internațional. Comisia prezintă șapte inițiative emblematice pentru a stimula realizarea de progrese în cadrul fiecărei teme prioritare:

„O Uniune a inovării” pentru a îmbunătăți condițiile-cadru și accesul la finanțările pentru cercetare și inovare, astfel încât să se garanteze posibilitatea transformării ideilor inovatoare în produse și servicii care creează creștere și locuri de muncă;

„Tineretul în mișcare” pentru a consolida performanța sistemelor de educație și pentru a facilita intrarea tinerilor pe piața muncii;

„O agendă digitală pentru Europa” pentru a accelera dezvoltarea serviciilor de internet de mare viteză și pentru a valorifica beneficiile pe care le oferă o piață digitală unică gospodăriilor și întreprinderilor;

„O Europă eficientă din punctul de vedere al utilizării resurselor” pentru a permite decuplarea creșterii economice de utilizarea resurselor, pentru a sprijini trecerea la o economie cu emisii scăzute de carbon, pentru a crește utilizarea surselor regenerabile de energie, pentru a moderniza sectorul transporturilor și a promova eficiența energetică;

„O politică industrială adaptată erei globalizării” pentru a îmbunătăți mediul de afaceri, în special pentru IMM-uri, și a sprijini dezvoltarea unei baze industriale solide și durabile în măsură să facă față concurenței la nivel mondial;

„O agendă pentru noi competențe și noi locuri de muncă” pentru a moderniza piețele muncii și a oferi mai multă autonomie cetățenilor, prin dezvoltarea competențelor acestora pe tot parcursul vieții în vederea creșterii ratei de participare pe piața muncii și a unei mai bune corelări a cererii și a ofertei în materie de forță de muncă, inclusiv prin mobilitatea profesională;

„Platforma europeană de combatere a sărăciei” pentru a garanta coeziunea socială și teritorială, astfel încât beneficiile creșterii și locurile de muncă să fie distribuite echitabil, iar persoanelor care se confruntă cu sărăcia și excluziunea socială să li se acorde posibilitatea de a duce o viață demnă și de a juca un rol activ în societate.

Aceste șapte inițiative emblematică vor angaja atât UE, cât și statele membre. Instrumentele UE, în special piața unică, ajutoarele financiare și instrumentele de politică externă, vor fi mobilizate pentru eliminarea blocajelor și îndeplinirea obiectivelor strategiei Europa 2020. Ca prioritate imediată, Comisia identifică măsurile care trebuie luate pentru a defini o strategie credibilă de ieșire din criză, pentru a continua reforma sistemului financiar, pentru a asigura consolidarea bugetară pentru o creștere pe termen lung și pentru a întări coordonarea în cadrul Uniunii economice și monetare.

Pentru a se obține rezultate va fi nevoie de o guvernare economică mai puternică. Strategia Europa 2020 se va sprijini pe doi piloni: abordarea tematică prezentată anterior, care combină prioritățile și principalele obiective, și întocmirea unor rapoarte de țară, permițând statelor membre să își dezvolte propriile strategii de reîntoarcere la o creștere economică durabilă și la sustenabilitatea finanțelor publice. La nivelul UE se vor adopta orientări integrate care să cuprindă domeniul de aplicare al priorităților și obiectivelor UE. Fiecărui stat membru i se vor adresa recomandări specifice. În cazul unui răspuns necorespunzător, se pot emite avertismente politice. Prezentarea de rapoarte privind îndeplinirea obiectivelor strategiei Europa 2020 și evaluarea Pactului de stabilitate și creștere se vor efectua simultan, făcându-se însă în continuare distincția între aceste instrumente și menținând integritatea Pactului.

Din cauza crizei, obiectivul de garantare a unei creșteri economice viitoare este mult mai greu de realizat. Situația încă fragilă a sistemului nostru financiar frânează

redresarea, având în vedere dificultățile cu care se confruntă atât întreprinderile, cât și gospodăriile pentru a obține credite, a cheltui și a investi. Finanțele noastre publice au fost grav afectate, cu deficite medii de 7% din PIB și cu niveluri ale datoriei de peste 80% din PIB, doi ani de criză anulând astfel progresele realizate în douăzeci de ani de consolidare fiscală. Potențialul nostru de creștere s-a înjumătățit în timpul crizei. Numeroase planuri de investiții, talente și idei riscă să se piardă din cauza incertitudinilor, a scăderii cererii și a lipsei finanțărilor.

În pofida înregistrării unor progrese, ratele de ocupare a forței de muncă în Europa, cu o medie de 69% pentru persoanele cu vârsta între 20 și 64 de ani, sunt în continuare mult mai scăzute decât în alte părți ale lumii. Numai 63% dintre femei lucrează, în comparație cu 76% dintre bărbați. Numai 46% dintre lucrătorii vârstnici (55-64 de ani) au un loc de muncă, comparativ cu peste 62% în SUA și Japonia. Mai mult, cetățenii europeni lucrează în medie cu 10% mai puține ore decât cei din SUA sau din Japonia.

Se înregistrează o accelerare a îmbătrânirii populației. Întrucât generația născută după cel de al doilea Război mondial („baby boom”) începe să se pensioneze, populația activă a UE va începe să se reducă începând din 2023-2024. Numărul persoanelor cu vârsta de peste 60 de ani crește, în prezent, de două ori mai rapid decât înainte de 2007 (cu aproximativ două milioane de persoane pe an, în comparație cu numărul anterior, de un milion). Scăderea numărului populației active, combinată cu creșterea proporției de pensionari va exercita presiuni suplimentare asupra sistemelor noastre de protecție socială.

Provocările globale se intensifică

În timp ce Europa trebuie să își soluționeze propriile deficiențe structurale, lumea evoluează rapid și va fi foarte diferită la sfârșitul următorilor zece ani:

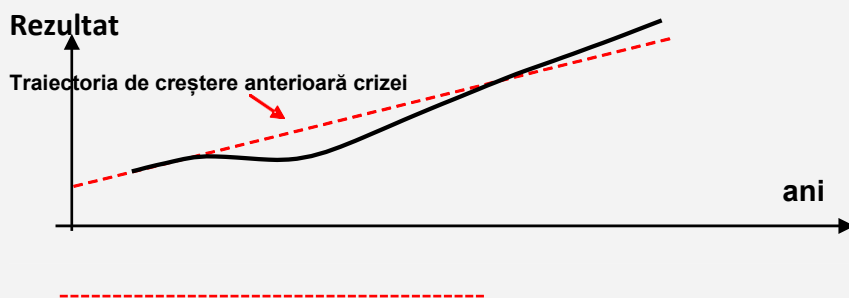
Economiile noastre sunt tot mai interconectate. Europa va profita în continuare de faptul că reprezintă una dintre cele mai deschise economii din lume, însă concurența din partea economiilor dezvoltate și emergente se intensifică. Țări precum China și India investesc masiv în cercetare și tehnologie, pentru a-și plasa industria pe o poziție superioară în lanțul de valori și a înregistra un salt semnificativ în economia mondială. Acest lucru exercită presiune asupra competitivității anumitor sectoare ale economiei noastre, dar fiecare amenințare reprezintă și o oportunitate. Pe măsură ce aceste țări se dezvoltă, se vor deschide noi piețe pentru multe întreprinderi europene.

Finanțele mondiale au nevoie în continuare de măsuri corective. Disponibilitatea creditelor acordate în condiții ușoare, o viziune pe termen scurt și asumarea unor riscuri exagerate pe piețele financiare din toată lumea au încurajat comportamentul speculativ, contribuind la înregistrarea unei creșteri bazate pe bule speculative și crearea unor dezechilibre importante. Europa s-a angajat să găsească soluții mondiale în vederea instituirii unui sistem financiar eficient și sustenabil.

Provocările legate de climă și de resurse necesită adoptarea unor măsuri drastice. Dependența puternică de combustibilii fosili, precum petrolul, și utilizarea inefficientă a materiilor prime expun consumatorii și întreprinderile europene la șocuri dăunătoare și costisitoare privind prețurile, amenințându-ne securitatea economică și favorizând schimbările climatice. Creșterea populației mondiale de la 6 la 9 miliarde va intensifica, la nivel mondial, concurența pentru resursele naturale și va exercita presiuni asupra mediului. UE trebuie să sensibilizeze în continuare alte părți ale lumii în privința găsirii unei soluții globale pentru problemele puse de schimbările climatice, în paralel cu punerea în aplicare, pe întreg teritoriul UE, a strategiei privind schimbările climatice și energia pe care am convenit-o.

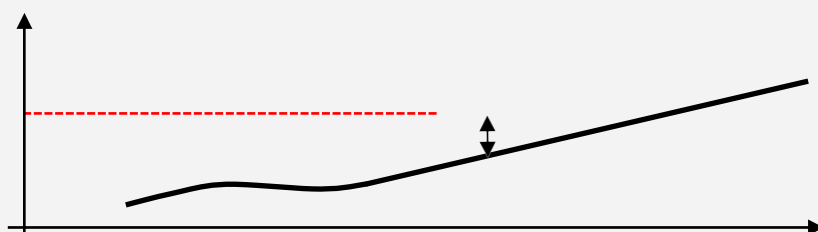
Trei scenarii pentru Europa anului 2030

Scenariul 1: Redresare durabilă

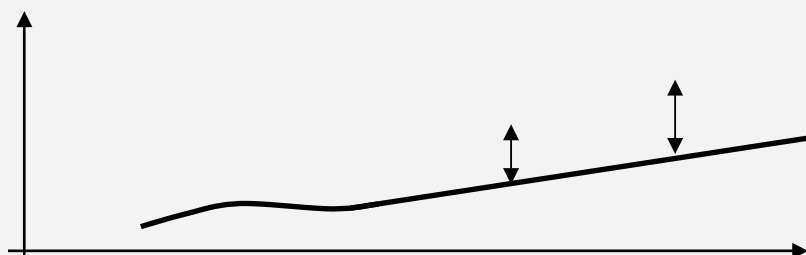
Europa va fi în măsură să revină complet la traiectoria de creștere anterioară crizei și să își consolideze potențialul pentru a obține rezultate și mai bune

Scenariul 2: Redresare lentă

Europa va suferi o pierdere permanentă de bunăstare și își va relua creșterea de la acest nivel inferior

Scenariul 3: Deceniu pierdut

Europa va suferi o pierdere permanentă de bunăstare și de potențial de creștere viitoare

Europa poate să reușească

Europa are multe atuuri: talentul și creativitatea cetățenilor noștri, o bază industrială puternică, un sector al serviciilor solid, un sector agricol prosper și de înaltă calitate, o puternică tradiție maritimă, piața unică și moneda comună, poziția de cel mai mare bloc comercial din lume și de destinație principală a investițiilor directe străine. De asemenea, putem conta pe valorile noastre puternice, pe instituțiile noastre democratice, pe atenția pe care o acordăm coeziunii economice, sociale și teritoriale și solidarității, pe respectul pe care îl purtăm mediului, pe diversitatea culturală, pe respectul pentru egalitatea de șanse între femei și bărbați – pentru a aminti doar câteva dintre punctele forte ale Europei. Multe dintre statele membre ale UE se numără printre cele mai inovatoare și dezvoltate economii din lume. Însă Europa are cele mai mari șanse de reușită dacă acționează în mod colectiv – ca Uniune.

Confruntate cu evenimente majore în trecut, UE și statele sale membre s-au ridicat de fiecare dată la înălțimea provocărilor. În anii '90, Europa a lansat cea mai mare piață unică din lume, susținută de monedă comună. În urmă cu doar câțiva ani, Europa a încetat a mai fi divizată, odată cu aderarea unor noi state membre la Uniune și înscrierea altora pe traiectoria aderării viitoare sau a unei legături mai strânse cu Uniunea. În ultimii doi ani, acțiunile comune adoptate în momentul culminant al crizei, prin intermediul Planului european de redresare, au permis evitarea prăbușirii economiei, în timp ce sistemele noastre de protecție socială au contribuit la protejarea cetățenilor de condiții și mai grele de viață.

Europa este în măsură să acționeze pe timp de criză și să își adapteze economiile și societățile. În prezent, cetățenii europeni traversează din nou o perioadă de transformare, pentru a face față impactului crizei, deficiențelor structurale ale Europei și intensificării provocărilor mondiale.

Acționând astfel, ieșirea din criză trebuie să constituie pentru noi punctul de intrare într-o nouă economie. Pentru ca generațiile actuale și viitoare să se bucure în continuare de o viață sănătoasă, de înaltă calitate, bazată pe modelele sociale unice ale Europei, trebuie să acționăm acum. Avem nevoie de o strategie care să transforme UE într-o economie inteligentă, durabilă și favorabilă incluziunii, caracterizată de niveluri ridicate de ocupare a forței de muncă, productivitate și coeziune socială. Strategia Europa 2020 răspunde acestor cerințe. Este o agendă destinată tuturor statelor membre, care ia în considerare diverse nevoi, diferite puncte de plecare și particularități naționale pentru a promova creșterea tuturor.

2. Direcții de dezvoltare durabilă la nivel național

a. Strategia Națională de Dezvoltare Durabilă a României – Orizont 2013-2020-2030

România, în calitate de stat membru al Organizației Națiunilor Unite (ONU) și Uniunii Europene (UE), și-a exprimat adeziunea la cele 17 Obiective de Dezvoltare Durabilă (ODD) ale Agendei 2030, adoptată prin Rezoluția Adunării Generale a ONU A/RES/70/1, în cadrul Summit-ului ONU pentru Dezvoltare Durabilă din septembrie 2015. Concluziile Consiliului UE, adoptate în data de 20 iunie 2017, „Un viitor durabil al Europei: răspunsul UE la Agenda 2030 pentru Dezvoltare Durabilă” reprezintă documentul politic asumat de statele membre ale UE privind implementarea Agendei 2030 pentru Dezvoltare Durabilă.

Prin această strategie, România își stabilește cadrul național pentru susținerea Agendei 2030 și implementarea setului de 17 ODD. Strategia susține dezvoltarea României pe trei piloni principali, respectiv economic, social și de mediu. Strategia este orientată către cetățean și se concentrează pe inovație, optimism, reziliență și încrederea că statul servește nevoile fiecărui cetățean, într-un mod echitabil, eficient și într-un mediu curat, în mod echilibrat și integrat.

Documentarea și fundamentarea strategiei s-au realizat pe baza rapoartelor primite de la ministere și alte instituții centrale, elaborate în acest scop, materialelor de sinteză elaborate sub egida Academiei Române și altor foruri științifice și academice, datelor accesibile ale instituțiilor europene și ale ONU, sugestiilor și recomandărilor consemnate în urma consultărilor publice cu mediul de afaceri, mediul universitar, institute naționale de cercetare-dezvoltare, ONG-uri și exponenții reprezentativi ai societății civile, precum și a contribuțiilor unor experți individuali.

Capitolul I - Introducere prezintă o cronologie recentă a evoluției conceptului de dezvoltare durabilă din perspectiva internațională, europeană și națională, precum și a modului în care acesta s-a materializat treptat atât în documentele programatice ale ONU și UE, cât și în politicile publice ale României.

Capitolul II - Obiective pentru Dezvoltare Durabilă prezintă stadiul actual de dezvoltare al României, ca urmare a implementării *Strategiei Naționale pentru Dezvoltare Durabilă a României. Orizonturi 2013-2020-2030*, aprobată de Guvern în noiembrie 2008. Se relevă neajunsurile constatate și se identifică domeniile specifice în care sunt necesare eforturi și resurse suplimentare pentru realizarea obiectivelor de convergență și apropierea semnificativă de media UE la principalii indicatori ai dezvoltării durabile. Capitolul II prezintă totodată țintele naționale pentru fiecare dintre cele 17 ODD, respectiv *Orizont 2020* pentru măsurile preconizate și *Ținte 2030* pentru eșalonarea rațională a eforturilor destinate atingerii acestui scop.

Capitolul III - Implementare și Monitorizare prezintă deciziile ce urmează a fi luate pentru a se asigura cadrul operațional pentru implementarea și monitorizarea realizării obiectivelor și ȋntelilor concrete ale Strategiei. Scopul este asigurarea coerenței acțiunilor guvernamentale și creșterea implicării active a tuturor factorilor relevanți ai societății și a acțiunilor cetățenești, având drept motivație asigurarea ȋmbinării armonioase a celor trei dimensiuni ale dezvoltării durabile pentru transformarea ȋntr-o societate durabilă.

b. Strategia de Dezvoltare Rurală a României

Introducere:

Strategia de dezvoltare rurală a României pentru următorii ani se ȋnscrie ȋn contextul de reformă și dezvoltare pe care UE și-l propune prin strategia Europa 2020. Europa 2020 reprezintă strategia de creștere a Uniunii Europene pentru perioada 2010-2020. Urmărind obiectivele strategiei Europa 2020 pentru o economie inteligentă, sustenabilă și favorabilă incluziunii, strategia stabilește ȋnte ambițioase pentru statele membre ȋn domeniul educației, inovării, energiei/mediului, ocupării forței de muncă și incluziunii sociale și ȋmbunătățirea competitivității ȋn general. Pe baza acestui document, fiecare stat membru își stabilește ȋnte și planuri de acțiune la nivel național sub forma unui Plan Național de Reformă care este monitorizat ȋn mod periodic. Programul Național de Dezvoltare Rurală pentru perioada 2014-2020 contribuie la realizarea unei creșteri inteligente prin sprijinirea formelor de cooperare ȋntre instituțiile de cercetare și fermieri și alți actori ai economiei rurale dar și prin sprijinirea componentei de formare profesională, dobândire de competențe și diseminare a informației. De asemenea, PNDR are ȋn vedere o creștere durabilă care pune accent pe scăderea emisiilor de carbon și sprijinirea practicilor agricole prietenoase cu mediul. Nu ȋn ultimul rând, sprijinul acordat investițiilor ȋn infrastructura și economia rurală duce la reducerea sărăciei și crearea de locuri de muncă ȋn zonele rurale, contribuind astfel la o creștere favorabilă incluziunii. Urmărind liniile trasate de această strategie ambițioasă, PNDR își propune să răspundă obiectivelor generale ale Politicii Agricole Comune legate de securitatea alimentară, gestionarea durabilă a resurselor naturale și dezvoltarea teritorială echilibrată, atât cât și obiectivelor specifice ale dezvoltării rurale. Astfel, abordând ȋntr-un mod strategic toate cele șase priorități de dezvoltare rurală, PNDR își propune să sprijine ȋntr-un mod sustenabil și inteligent dezvoltarea economică și socială a zonelor rurale din România. România se confruntă cu provocări enorme ȋn atingerea potențialului său economic și social, ȋn sectorul agro – alimentar și forestier, precum și la nivelul zonelor rurale. PIB-ul pe cap de locuitor este mai mic de 50 % din media UE și semnificativ mai

mic în zonele rurale. Din punct de vedere al dezvoltării, zonele rurale înregistrează un decalaj semnificativ față de zonele urbane și se caracterizează prin: deficiențe structurale persistente (numărul mare al populației ocupate în agricultură, îmbătrânirea populației, un număr mare de exploatații de subzistență etc.); valoare adăugată scăzută a produselor agro-alimentare; randamentele și productivitatea muncii scăzute în special în agricultura de semisubzistență; spirit antreprenorial slab pentru dezvoltarea activităților economice, acces redus la credite; o piață a terenurilor nefuncțională; o modestă orientare către export; investiții insuficiente în cercetare și dezvoltare; accesul la servicii și infrastructură cu mult în urma zonelor urbane; creșterea continuă a disparităților regionale; o pondere ridicată a populației expuse riscului de sărăcie și excluziune socială; o administrație publică ineficientă; o serie de riscuri pentru oameni și mediu exacerbate de schimbările climatice și care reprezintă o amenințare pentru zonele rurale și, în general, a teritoriului național.

Pentru a îndeplini aspirațiile de creștere economică reflectate în obiectivul global al Acordului de Parteneriat, economia românească trebuie să se transforme într-o economie modernă și competitivă, abordând cele cinci provocări în materie de dezvoltare: I. Competitivitatea; II. Oameni și societatea; III. Infrastructura; IV. Resursele; V. Administrația și guvernarea. Din cele cinci provocări în materie de dezvoltare ale AP Ro, în strategia PNDR sunt abordate integral primele 3 provocări respectiv Competitivitatea, Resursele și Oamenii și societatea și parțial Administrația și Guvernarea. În urma analizei și a identificării nevoilor socio-economice și a deficitelor structurale ale României se conturează necesitatea unui program investițional abordat pentru atingerea a 9 obiective tematice (OT) din cele 11 menționate în Cadrul Strategic Comun (CSC). Strategia PNDR pentru perioada 2014-2020 urmărește să ofere soluții la nevoile identificate prin intermediul analizei SWOT. Totodată, strategia urmărește continuarea progreselor înregistrate de la aderarea României la UE în 2007 susținute prin PNDR 2007-2013. Intervențiile pentru perioada 2014-2020 vor contribui la consolidarea dezvoltării pe termen mediu și lung a sectorului agricol și de dezvoltare rurală. Obiectivele propuse și țintele aferente sunt în concordanță cu prioritățile strategice naționale prezentate în AP Ro, proiectul strategiei privind dezvoltarea agriculturii și dezvoltării rurale pe termen mediu și lung 2020-2030 (Banca Mondială), Strategia Națională de Competitivitate, Proiectul strategiei pentru cercetare, dezvoltare și inovare și de alte documente strategice aferente (3,4,5,6,7,8,9,10). Un alt document de referință îl reprezintă “Cadrul național strategic pentru dezvoltarea durabilă a sectorului agroalimentar și a spațiului rural în perioada 2014-2020-2030” prescurtat „Cadrul național strategic rural” care are drept scop stabilirea obiectivelor de dezvoltare durabilă a sistemului agroalimentar românesc și a spațiului rural pentru reluarea creșterii economice a României. Astfel aceste documente au identificat ca și problematica principală îmbunătățirea funcției economice și de mediu a spațiului rural și a sectorului agricol și vor fi abordate prin intermediul celor șase priorități de dezvoltare rurală din Regulamentul Parlamentului European și al Consiliului privind sprijinul pentru dezvoltare rurală acordat din Fondul European Agricol pentru Dezvoltare Rurală (FEADR).

3.1 Logica intervenției

În conformitate cu analiza

SWOT, din cele 28 de nevoi identificate, 24 pot fi considerate prioritare pentru intervenția prin PNDR și vor fi susținute prin măsuri în cadrul celor șase priorități de dezvoltare rurală. Celelalte nevoi vor putea fi abordate în mod complementar în cadrul programelor operaționale sectoriale, în acord cu AP Ro și programelor de finanțare Națională.

3.1.1 Coerența priorităților PNDR cu provocările Acordului de Parteneriat pentru perioada 2014 - 2020

Mai jos este prezentată justificarea nevoilor identificate. Acestea sunt exprimate în primul rând în raport cu cele trei provocări prezentate în AP Ro, și în al doilea rând printr-o succintă prezentare care arată relația dintre nevoile selectate pentru FEADR și cele șase domenii prioritare pentru dezvoltarea rurală, precum și a domeniilor de interes (focus areas), inclusiv tematicile transversale (cross-cutting). Se va pune accent pe lecțiile învățate din perioada de programare 2007-2013 și pe continuarea sprijinului acelor măsuri ce au avut un impact pozitiv în perioada anterioară. Competitivitatea

Creșterea competitivității (menționată în AP Ro la pct.1 "Provocările de dezvoltare") din agricultură, silvicultură și sectorul alimentar este crucială pentru îmbunătățirea performanțelor și revitalizarea zonelor rurale, crearea de locuri de muncă și, prin urmare, esențială pentru această strategie. Există un bun potențial de creștere a producției de alimente de calitate, de modernizare a sectorului în general, de schimbare a statutului de țară importatoare în țară exportatoare, Investițiile pentru creșterea competitivității, în ferme în unitățile de procesare a produselor agricole, sunt necesare pentru realizarea unei creșteri economice accelerate, care va conduce, în final, la convergența veniturilor cu nivelul UE. Îmbunătățirea performanței sectorului va avea efecte pozitive asupra stabilității micro și macro-economice, va contribui la asigurarea unui echilibru al consumului alimentar și a securității agro-alimentare, creșterea ponderii exploatațiilor agricole comerciale în total exploatații și generarea de locuri de muncă, inclusiv la absorbția surplusului de forță de muncă din agricultură. Un număr însemnat din nevoile identificate sunt priorități direct legate de creșterea competitivității. Acestea includ necesitatea unor acțiuni pentru a îmbunătăți performanța economică și accesul pe piață - a fermelor - prin modernizarea și restructurarea acestora, creșterea volumului producției agricole de calitate, stimularea continuării modernizării unităților de prelucrare și comercializare, inclusiv diversificarea, extinderea și promovarea producției agricole și alimentare cu valoare adăugată mare, a mărcilor alimentare de calitate.

Modernizarea și dezvoltarea sectorului de procesare asigură pe de o parte menținerea locurilor de muncă și pe de altă parte de crearea de noi locuri de muncă. De asemenea, diversificarea activităților agricole oferă oportunități de creștere a veniturilor agricole. Este esențială acordarea sprijinului pentru reînnoirea generațiilor de manageri ai exploatațiilor agricole în scopul stimulării nivelului investițiilor și a procesului de inovare, cu efect direct asupra veniturilor locuitorilor din spațiul rural. Alte nevoi din perspectiva creșterii competitivității se referă la dezvoltarea unor lanțuri scurte de aprovizionare și a infrastructurii aferente, sprijinirea de acțiuni de cooperare inclusiv pentru stabilirea de lanțuri agro-alimentare scurte, în vederea valorificării și comercializării mai eficiente a produselor pe piețele agroalimentare.

Dezvoltarea capitalului uman influențează puternic competitivitatea. Aceasta este o componentă a provocării de dezvoltare "Omenii și societatea", descrisă în AP Ro. Ea devine în următoarea perioadă o temă transversală pentru abordarea nevoilor legate de competitivitate, determinată pe de o parte de ponderea ridicată a populației ocupate în agricultură, dar cu un nivel redus de instruire, iar pe de altă parte de necesitatea calificării fermierilor și adaptării cunoștințelor acestora la contextul modern (tehnologii, cunoștințe generale privind schimbările climatice, etc). Nevoile prioritare pentru dezvoltarea capitalului uman au fost exprimate în analiza SWOT în următoarele direcții: formare profesională și o mai bună integrare a rezultatelor cercetării. Îmbunătățirea informării și formării profesionale (inclusiv învățarea pe tot parcursul vieții), precum și adaptarea curriculei la nevoile reale sunt esențiale pentru creșterea competitivității în sectorul agroalimentar și forestier. Prioritatea care rezultă din analiza SWOT și analiza nevoilor este de a corela mai bine educația și formarea profesională cu nevoile agriculturii, silviculturii, și a creșterii nivelului de conștientizare a fermierilor cu privire la beneficiile de mediu. Necesitățile descrise mai sus vor fi abordate în special prin acțiuni în domeniile prioritare 1, 2 și 3, cum este prezentat în Anexa 1. Celelalte nevoi legate de creșterea competitivității, vor fi abordate prin Programul Operațional Competitivitate (cercetare - dezvoltare, Agenda Digitala) și Programul Operațional Capital Uman (modernizarea sistemului de învățământ agricol). Resursele naturale Gestionarea durabilă a resurselor naturale reprezintă o prioritate a strategiei de dezvoltare rurală 2014-2020, fiind reflectată și în analiza SWOT. În AP Ro resursele naturale se regăsesc sub provocarea de dezvoltare 4, gestionarea acestora fiind susținute financiar și din FEADR prin PNDR și transversal prin celelalte domenii prioritare. Nevoile identificate ca prioritare în această strategie se referă la biodiversitate și zonele cu înaltă valoare naturală, gestionarea durabilă a pădurilor și accesibilitate, extinderea zonelor forestiere, calitatea apei și a solului, emisiile de gaze cu efect de seră (GES) și adaptarea la schimbările climatice. Intervențiile PNDR vor contribui la limitarea amprente de carbon provenită din agricultură și promovarea adaptării la schimbările climatice în agricultură și în zonele rurale. Instruirea și serviciile de consultanță vor juca un rol important în informarea și pregătirea în domeniile menționate cu privire la cerințele obligatorii

Calitatea mediului și biodiversitatea sunt supuse presiunii din perspectiva procesului natural și a activităților economice. Există o nevoie stringentă de a îmbunătăți condițiile de mediu și de a promova practici durabile în agricultură și în economie, în general. Terenurile cu înaltă valoare naturală (HNV) a căror suprafață reprezintă aproximativ 16% din totalul terenurilor agricole și silvice sunt un factor important pentru biodiversitate. Strategia Națională și Planul Național de Acțiune pentru Conservarea Biodiversității 2013-2020, care transpune în plan național strategia UE în domeniul biodiversității, trebuie să fie completată pe baza progreselor realizate prin măsurile susținute prin actualul PNDR. Creșterea suprafeței împădurite constituie o nevoie prioritară, aceasta contribuind la procesul de adaptare la schimbările climatice și la reducerea emisiilor de GES. Se estimează că suprafețe semnificative de teren agricol sunt afectate de diverse fenomene de degradare a solului fiind potrivite pentru împădurire. Există o corelare puternică între nevoia de

promovare a biodiversității și împăduririi și nevoia de formare și consultanță la nivel local pentru a promova bunele practici în agricultură și silvicultură cu privire la peisaj și managementul ecosistemelor. Aceste concepte sunt relativ noi în România și există potențial pentru ca aceste idei să fie consolidate în cultura fermierilor și silvicultorilor. Nevoia de sustenabilitate a întreprinderilor, a locurilor de muncă, a comunităților și ecosistemelor impune, de asemenea, o protecție mai bună a resurselor de apă și sol și a sistemelor de management integrate. Un sprijin prioritar trebuie acordat pregătirii și consilierii specializate care să vizeze, în special în zonele cu risc ridicat, atingerea standardelor de calitate a apei și protecția resurselor de sol ca modalitate de adaptare la schimbările climatice. Modernizarea sistemelor de irigații este o altă nevoie complementară care va contribui la reducerea pierderilor de energie și de apă și la îmbunătățirea eficienței globale a resurselor. Cu toate că nivelul emisiilor de gaze cu efect de seră provenite din agricultură este în general scăzut, depozitarea gunoierului de grajd ridică serioase probleme. Tendința de abandonare a sistemelor extensive de cultura și producție și adoptarea de sisteme intensive pune o presiune ascendentă în ceea ce privește contribuția agriculturii, silviculturii și industriei alimentare la emisiile de GES (prin creșterea numărului de animale și a cantităților de gunoi de grajd) și asupra amprente de carbon (prin creșterea nivelului de mecanizare a lucrărilor agricole). Comunitățile vor trebui, de asemenea, să adopte practici mai eficiente privind producerea de energie. Prin urmare, o nevoie prioritară este promovarea acțiunilor menite să abordeze aceste probleme, inclusiv pentru adoptarea și utilizarea energiilor regenerabile. În ceea ce privește biomasa, dispunem de un potențial ridicat dar încă insuficient valorificat, atât în cadrul proceselor de producție cât și pentru creșterea bunăstării populației rurale

Nevoile prioritizate în această categorie se referă la: reducerea sărăciei și riscului de excluziune socială, un nivel mai bun de educație, crearea de locuri de muncă, îmbunătățirea infrastructurii și serviciilor de bază, sprijin pentru mediul de afaceri și pentru extinderea pe piața locală, conservarea și promovarea patrimoniului local, precum și încurajarea și consolidarea dezvoltării locale prin abordarea LEADER. PNDR are ca obiectiv îmbunătățirea standardului de viață în mediul rural, inclusiv prin dezvoltarea și îmbunătățirea infrastructurii, prin oferirea de servicii de bază comparabile cu zonele urbane și prin reducerea decalajului de venituri dintre rural și urban. Sărăcia este persistentă în zonele rurale din România, fiind asociată îndeaproape cu grupurile dezavantajate, fermierii de subzistență, cu acces limitat la oportunități de îmbunătățire a veniturilor și de a reduce sărăcia. Există o mare nevoie de a sprijini populația din zonele rurale prin oferirea de cursuri și specializări de scurtă durată în vederea perfecționării și dobândirii de cunoștințe și abilități noi. De asemenea, complementaritatea cu alte fonduri este importantă, astfel consilierea și asistența specializată pot sprijini populația rurală să creeze și să dezvolte noi activități non-agricole aducătoare de venit. Necesitatea de a aborda această provocare socială este o prioritate, în special pentru a asigura transferul persoanelor ocupate în agricultura de subzistență, în activități nonagricole dacă sunt asistați de o formare profesională specializată în vederea atingerii unor standarde de viață mai înalte. Diversificarea exploatațiilor agricole și a altor întreprinderi existente

prin orientarea lor către sectorul non-agricol nu constituie doar un răspuns logic la cerințele pieței, aflată în plină schimbare, ci va ajuta și la absorbția surplusului forței de muncă eliberate din sectorul agricol. Crearea și menținerea de locuri de muncă sustenabile, înființarea și consolidarea afacerilor, dezvoltarea de produse, servicii și activități care generează locuri de muncă și un venit suplimentar sunt esențiale pentru îmbunătățirea standardelor de viață din zonele rurale. Atragerea tinerilor calificați ca actori în zonele rurale este o metodă sustenabilă de regenerare și consolidare a comunităților rurale. Abordarea acestei nevoi are legătură cu progresul social și economic în general, inclusiv cu îmbunătățirea accesului la bunuri și servicii publice și private, la produsele alimentare și tehnice, la domeniile profesionale și educaționale. O infrastructură rurală bine dezvoltată și funcțională reprezintă baza pentru dezvoltarea economică în zonele rurale. Renovarea și dezvoltarea satelor și mai ales, îmbunătățirea infrastructurii, protejarea resurselor de apă și aer nu sunt doar o cerință esențială pentru îmbunătățirea calității vieții și creșterea atractivității zonelor rurale, ci și un element esențial în utilizarea eficientă a resurselor și protecția mediului. Îmbunătățirea/extinderea rețelelor de alimentare cu apă și de canalizare/tratare a apei reziduale, precum și a unor activități de protejare a moștenirii rurale pot contribui la eforturile comune de asigurarea dezvoltării durabile în comunitățile rurale. Realizarea unei infrastructuri rurale adecvate contribuie în mod esențial la dezvoltarea activităților economice în spațiul rural, la creșterea ponderii serviciilor și implicit a locurilor de muncă. Sprijinirea conservării patrimoniului local și a tradițiilor contribuie nu numai la sporirea calității vieții în zonele rurale, ci stimulează activitățile de turism rural, dezvoltarea mărcilor locale și crearea de locuri de muncă. Sprijinul pentru această nevoie stimulează și continuă progresul înregistrat prin sprijinul alocat prin PNDR 2007-2013. Direcțiilor menționate anterior li se adaugă abordarea LEADER, care este destinată să ajute populația rurală să-și cunoască mai bine nevoile de dezvoltare, resursele naturale de care dispun în vederea adoptării unor decizii colective pentru dezvoltarea și îmbunătățirea potențialului de care dispun, pe termen lung. Deși LEADER nu a atins încă impactul dorit în România în perioada 2007-2013, există un real potențial pentru ca abordarea să se bucure de mai mult succes în ceea ce privește dezvoltarea sustenabilă a teritoriilor rurale și prin urmare, aceasta este o prioritate ce trebuie sprijinită prin viitorul PNDR. Nevoile prioritare identificate includ simplificarea procedurilor administrative, creșterea capacității managerilor GAL, conștientizarea populației rurale cu privire la oportunitățile de a se implica mai mult în dezvoltarea comunităților lor locale, etc. Implementarea cu succes a PNDR 2014-2020 va depinde, pe lângă sprijinul pentru abordarea nevoilor prioritare descrise mai sus în această secțiune, de disponibilitatea și de sprijinul pentru dezvoltarea ideilor, proiectelor și activităților noi, inovative, pentru promovarea dezvoltării afacerilor și comunităților rurale. Există o nevoie prioritară de a împărtăși cunoștințele și experiența prin conectarea oamenilor în cadrul unei rețele naționale de dezvoltare rurală bine organizată și gestionată. Scopul rețelei nu este numai de a sprijini eficiența politicii de dezvoltare rurală, ci și de a facilita crearea de sinergii, de a încuraja cunoașterea, precum și de a contribui la obiectivele Parteneriatului European pentru Inovare (PEI) cu privire la Productivitatea și

Sustenabilitatea Agriculturii. Îmbunătățirea educației, a politicii de formare profesională (inclusiv învățarea pe tot parcursul vieții), precum și a curriculei și a modalităților de furnizare sunt esențiale pentru România în scopul creării de locuri de muncă, îmbunătățirii serviciilor (publice și private), reducerii sărăciei (în special pentru grupurile vulnerabile, inclusiv șomeri pe termen lung, persoane ocupate în agricultura de subzistență, persoane cu dizabilități și romi), realizării progresului și a stabilității sociale. Nevoile descrise mai sus vor fi abordate în principal prin acțiunile din prioritatea 6, așa cum se arată în Anexa 3, cu o alocare financiară combinată de xx% din fondurile programului. Alte nevoi prioritare legate de provocarea pentru dezvoltare Oameni și societate, vor fi abordate prin Programul Operațional Infrastructura mare (infrastructura rutieră, infrastructura apă/apă uzată), Programul Operațional Regional (IMM-uri, turism), Programul Operațional Competitivitate (cercetare - dezvoltare, Agenda Digitala) și Programul Operațional Capital Uman (modernizarea sistemului de învățământ agricol, instruire și formare profesională în sectorul non-agricol pentru populația rurală).

3.1.2 Nevoi care nu se finanțează din FEADR dar care pot avea impact asupra implementării PNDR 2014-2020

Reducerea abandonului școlar din mediul rural

Abandonul școlar este un fenomen care s-a accentuat în ultimii ani mai ales în rândul grupurilor vulnerabile fiind generat atât de veniturile scăzute, cât și de infrastructura și serviciile locale slab dezvoltate. Fenomenul este mai accentuat în mediul rural cu efecte negative asupra dezvoltării sociale și a economiei locale.

Modernizarea sistemului de învățământ agricol

În general, agricultura necesită aptitudini și competențe care sunt relevante pentru dezvoltarea unui sector agricol competitiv, bazat pe cunoaștere, orientat către piață este necesar un corp profesoral bine pregătit și curricule adecvate care să ofere o educație și calificări adecvate (managementul fermei, producția animală și vegetală, mediu și schimbări climatice, afaceri și management financiar, antreprenoriat, dezvoltare rurală, inovare, marketing, dezvoltarea produselor, economie, etc). Sprijinul pentru nevoile prezentate mai sus vor fi asigurate prin acțiuni finanțate în cadrul Programului Operațional Capitalul Uman (modernizarea sistemului de învățământ în general și a învățământului agricol).

c. Programul Național de Dezvoltare Rurală

I.Obiective:

Restructurarea și creșterea viabilității exploatațiilor agricole; Gestionarea durabilă a resurselor naturale și combaterea schimbărilor climatice; Diversificarea activităților economice, crearea de locuri de muncă, îmbunătățirea infrastructurii și serviciilor pentru îmbunătățirea calității vieții în zonele rurale.

II.Priorități de dezvoltare rurală:

- 1.Încurajarea transferului de cunoștințe și a inovării în agricultură, în silvicultură și în zonele rurale;
2. Creșterea viabilității exploatațiilor și a competitivității tuturor tipurilor de agricultură;
- 3.Promovarea organizării lanțului alimentar; Refacerea, conservarea și consolidarea ecosistemelor;
- 4.Promovarea utilizării eficiente a resurselor și sprijinirea tranziției către o economie cu emisii reduse de carbon;
- 5.Promovarea incluziunii sociale, reducerea sărăciei și dezvoltare economică în zonele rurale.

III.Cadrul de performanță PNDR:

Cadrul de performanță constă în obiective de etapă stabilite pentru fiecare prioritate (cu excepția asistenței tehnice), care trebuie atinse până în anul 2018, țintele fiind stabilite pentru anul 2023. Obiectivele de etapă sunt stabilite ca și procent de realizare în anul 2018 al țăintelor stabilite pentru anul 2023. • Examinarea performanței se va realiza în anul pe baza Raportului Anual de Implementare (RAI) 2018 și trebuie să se atingă cel puțin 85% din valoarea unui obiectiv de etapă pentru a se considera că acesta a fost atins în vederea alocării rezervei de performanță.

- În cazul priorităților care nu și-au îndeplinit obiectivele de etapă, se propune realocarea cuantumului corespunzător rezervei de performanță priorităților care și-au îndeplinit obiectivele de etapă.

- Rezerva de performanță este în cuantum de 6% la nivel de program, 480,9 mil. euro (FEADR).
- În cazul PNDR 2014-2020, la data de 31 decembrie 2018 toți indicatorii sunt realizați, atingându-se peste 85% din valoarea absolută a obiectivelor de etapă pentru toate prioritățile.

d. CADRUL STRATEGIC REGIONAL DE REFERINȚĂ

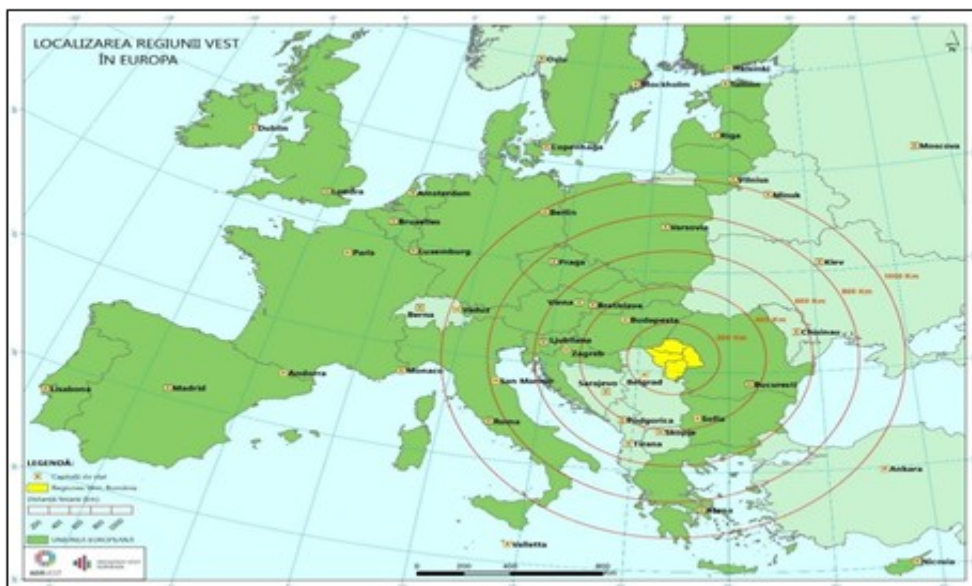
3.Direcții de dezvoltare durabilă la nivel regional și/sau județean

a. PLANUL DE DEZVOLTARE A REGIUNII DE VEST

b. Scurtă prezentare a Regiunii de Vest

- Localizare

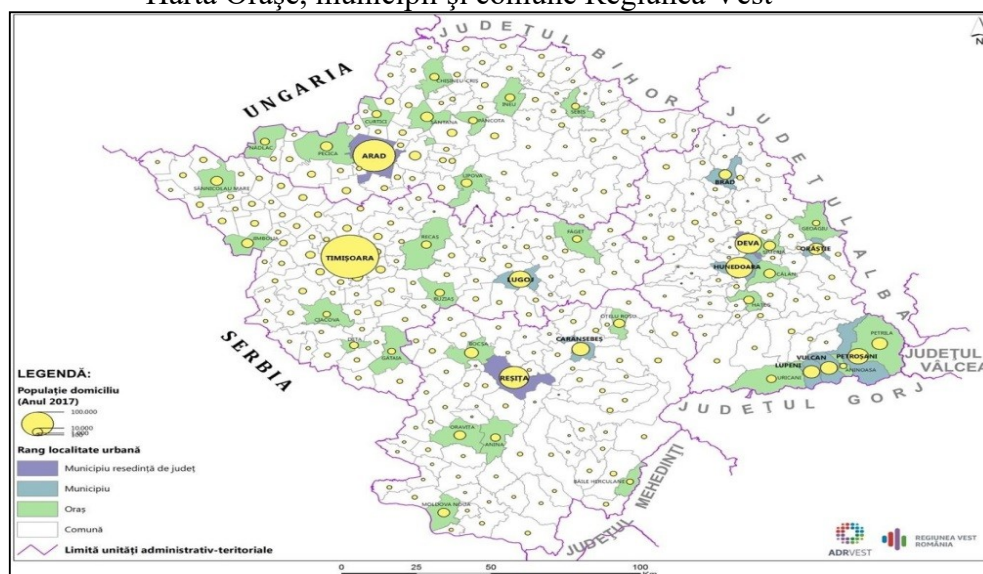
Regiunea de dezvoltare Vest este una dintre cele 8 regiuni administrative ale României (NUTS II). Localizată în **partea de vest** a țării, este traversată de paralelele de 45° și 46° latitudine nordică și de meridianele de 21° și 23° longitudine estică.

Harta 1 – Localizarea Regiunii Vest în Europa

- **Diviziuni administrativ – teritoriale**
- Regiunea Vest are **4 județe** componente:
Arad, Caras-Severin, Hunedoara si Timis
- Orașele și comunele componente:

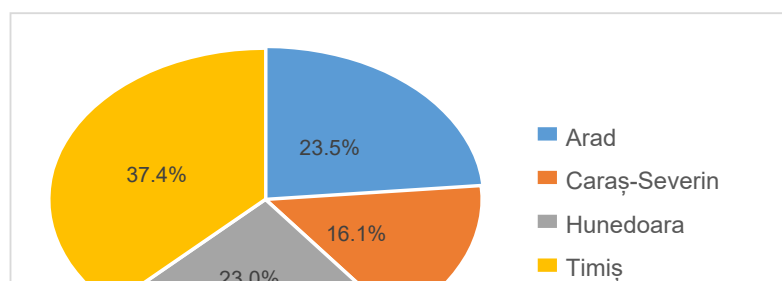
Harta Orașe, municipii și comune Regiunea Vest

- Evoluția populației în cadrul Regiunii de Dezvoltare Vest.

Regiunea Vest are populația cea mai scăzută din regiunile din România, având în anul 2018 un număr de 2.007.273 locuitori (9,04% din populația României, 3,81% din populația UE).

Distribuția populației la nivelul județelor din Regiunea Vest

- La 1 ianuarie 2018 populația Regiunii Vest era alcătuită din **1.032.240 femei** (51,4%) și **975.033 bărbați** (48,6%). La nivelul țării ponderea populației feminine este puțin mai scăzută, fiind de 51,2% din totalul populației, în timp ce populația masculină reprezintă 48,8% din populația țării. Piramida demografică a Regiunii Vest relevă o bază tot mai puțin numeroasă a populației tinere, ceea ce este consecința a unui spor natural negativ. Ponderea persoanelor în vârstă va crește semnificativ în deceniile următoare, pe măsură ce un procent tot mai mare din generația născută în perioada exploziei demografice postbelice va atinge vârsta de pensionare.

Modificările structurale ale populației survenite în ultimii ani se înscriu în tendința, de lungă durată, de accentuare a gradului de îmbătrânire demografică a populației, proces tipic populațiilor europene. Efectele procesului de îmbătrânire demografică asupra desfășurării vieții economice și sociale, cât și asupra evoluțiilor demografice viitoare, vor fi din ce în ce mai puternic resimțite în următorii ani.

- **Economia Regiunii de Vest**

Dezvoltarea economică a unei regiuni depinde foarte mult de mediul în care aceasta activează. Pe parcursul ultimilor ani, (cu excepția anului curent, cauza încetinerii creșterii economice fiind pandemia de Covid'19) evoluția economică a României a fost pe un trend ascendent, creșterea economică a rămas puternică în 2019, aproape de nivelul din anul precedent.

Producția industrială a intrat într-o fază de contracție în 2019. În decurs de un an, rata de creștere a producției industriale a scăzut cu aproape 10 puncte procentuale. Îngrijorător este faptul că productivitatea industriei prelucrătoare a scăzut cu 1,6% în cursul primelor trei trimestre ale anului 2019. Producția de bunuri de consum a scăzut tot mai mult în fiecare lună începând din septembrie 2018, în timp ce producția de bunuri de capital a intrat într-o fază de contracție în aprilie 2019.

În anul 2018, investițiile totale din România au reprezentat 21,0% din PIB, depășind media UE, de 20,3%, și a țărilor învecinate, de 20,9%. Totuși, investițiile private au scăzut la 18,3% din PIB, dar au rămas peste media din restul țărilor din UE și din țările cu caracteristici similare. Investițiile publice s-au redresat ușor după nivelul cel mai scăzut pe care l-au înregistrat în 2017, crescând până la 2,7% din PIB, mult sub media UE și mult sub media țărilor învecinate. Fluxurile de investiții străine directe (ISD) sunt în continuare volatile. În 2018, intrările de investiții străine directe au crescut cu aproximativ 18% față de 2017. În primele 11 luni ale anului 2019, acestea au înregistrat doar o creștere ușoară comparativ cu aceeași perioadă a anului 2018. Principalele țări de origine ale investițiilor străine directe din România sunt Țările de Jos, Germania, Austria, Italia și Cipru. Mediul de afaceri din România ar mai putea fi îmbunătățit. Conform raportului Băncii Mondiale intitulat „Doing Business 2020”, România ocupă locul 55, existând marjă de îmbunătățire mai ales în ceea ce privește autorizațiile în sectorul energiei electrice și autorizațiile de construire,

insolvența și protecția investitorilor minoritari.

Inflația este în scădere, dar rămâne printre cele mai ridicate din UE. După ce atins un vârf în septembrie 2018 (4,7%), indicele armonizat al prețurilor de consum (IAPC) a început să scadă, coborând ușor sub 3,9% în 2019, dar rămânând în continuare printre cele mai ridicate din UE.

Deficitul public a crescut considerabil, ca urmare a nivelului mai ridicat al cheltuielilor curente. Se estimează că deficitul global a crescut de la 2,9% în 2018 la 3,6% din PIB în 2019, în principal din cauza cheltuielilor salariale din sectorul public. Majorările anuale efectuate de guvern ale salariului minim prevăzut de lege, care au început în 2015, au accentuat presiunile salariale și au accentuat efectul negativ potențial asupra competitivității.

Obiective strategice

Context regional

„În ciuda multor progrese și a unei poziții relativ bune la nivel național la majoritatea indicatorilor relevanți, cu excepția celor sociali, Regiunea Vest rămâne o regiune mai puțin dezvoltată în contextul Uniunii Europene. Ca atare, Regiunea Vest continuă să necesite o gamă largă de intervenții și politici publice specifice obiectivului convergență, care continuă să acopere principalele domenii de dezvoltare economică, în special competitivitatea întreprinderilor, dezvoltarea economiei rurale, precum și infrastructura cheie și serviciile conexe – de transport, mediu, sănătate, educație și formare.”¹¹¹

În acord cu viziunea asumată la nivel național, pentru îndeplinirea obiectivului general asumat în Planul de Dezvoltare Regională pentru perioada 2014 – 2020¹¹²

“Regiunea Vest își propune ca, orientând intervențiile pe nevoile locuitorilor săi, să ajungă la nivelul de calitate a vieții din regiunile puternice, non-capitale ale Europei Centrale”

au fost identificate următoarele priorități de dezvoltare pentru Regiunea Vest :

- **OBIECTIV 1:** Creșterea competitivității regionale prin promovarea inovării și specializării inteligente
- **OBIECTIV 2:** Dezvoltarea unei economii dinamice bazată pe creșterea productivității și antreprenariat
- **OBIECTIV 3:** Îmbunătățirea accesibilității și mobilității într-o regiune conectată intern și internațional
- **OBIECTIV 4:** Dezvoltarea capitalului uman și creșterea calității serviciilor în sectoarele educație, sănătate și servicii sociale
- **OBIECTIV 5:** Promovarea creșterii sustenabile prin sprijinirea tranziției către o economie verde în vederea adaptării la schimbările climatice, prevenirea și gestionarea riscurilor

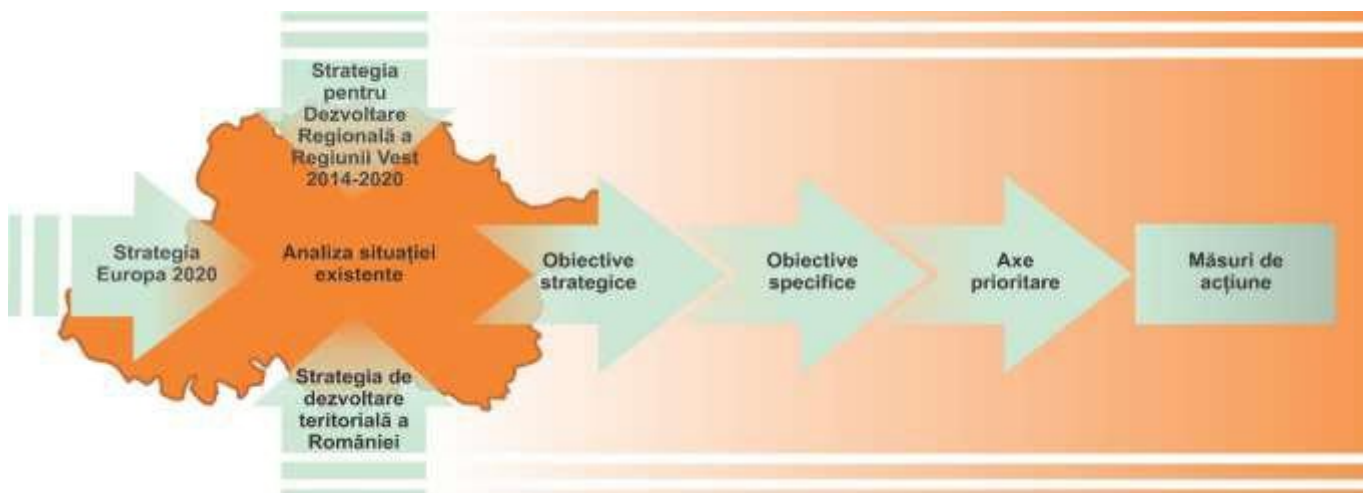
▪ **OBIECTIV 6:** Valorificarea specificului local al comunităților urbane și rurale

•**OBIECTIV 7:** Dezvoltarea durabilă a turismului

•**OBIECTIV 8:** Întărirea capacității administrative regionale

Strategia de Dezvoltare a județului Arad, prin obiectivele și măsurile propuse, se încadrează în liniile directoare trasate de documentele strategice existente, contribuind astfel în mod proactiv la atingerea Țintelor asumate de către România prin identificarea, prioritizarea și realizarea acelor inițiative care pot genera cea mai mare valoare adăugată la nivelul județului, fără a neglija efectele amplificatoare la nivel regional, național și european.

SCHEMA LOGICĂ PRIVIND CONCEPTUL DE ELABORARE A STRATEGIEI DE DEZVOLTARE A JUDEȚULUI ARAD

Statutul României de Stat Membru al Uniunii Europene determină coordonarea politicilor naționale cu cele europene, fapt care exercită un impact asupra resurselor și condițiilor din țara noastră, până la nivel local. Sub influența acestui proces complex, administrația locală își reconsideră avantajele competitive, cu scopul de a asigura o bună dezvoltare economică și o calitate corespunzătoare a vieții în comunitate.

Principalele caracteristici ale planului de strategie a dezvoltării locale sunt:

- Vizează dezvoltarea sprijinindu-se atât pe practicile existente cât și pe introducerea de noi oportunități pentru acțiune
- Operează într-un teritoriu bine definit spațial și administrativ

- Abordează problemele la nivel macro și nu se concentrază pe problemele izolate

...

- Generează resurse stabilind o legătură directă între planificare și implementare, etc.

Principiile care au fundamentat procesul de planificare strategică sunt: diversitatea, echitatea, deschiderea, răspunderea și transparența, toate fiind componente ale încrederii civice. Procesul se concretizează în formarea unei echipe de lucru ce va avea în componență reprezentanți ai grupurilor de interese la nivel zonal, ai administrației publice locale și consultanți de specialitate. Grupurile de interese locale sunt formate din persoane, grupuri sau organizații care dețin informații necesare, pot susține acțiunile, resursele sau rezultatele acțiunilor de planificare propuse și care sunt interesate și vor fi afectate de rezultatele planului strategic realizat.

În vederea întăririi parteneriatului la nivelul unei microregiuni, la nivelul Uniunii Europene se au în vedere următoarele principii:

- Dezvoltarea serviciilor sociale și de transport în orașele mici și zonele rurale
- Promovarea cooperării între orașe și mediul rural
- Integrarea zonelor rurale ce înconjoară orașele mari în strategii de dezvoltare spațială

▪ **Viziune strategică**

Conceptual, viziunea strategică sintetizează legea existențială a unei entități și determină evoluția acesteia în sensul transformării viziunii în realitate. Viziunea unei entități reprezintă o stare ideală proiectată în viitor și care configurează o posibilă și deziderabilă dezvoltare a organizației respective. Ea presupune o gândire dinamică și capabilă care să evalueze pe termen lung șansele de dezvoltare pentru atingerea scopului dorit. Deși de multe ori între viziune și evoluția ulterioară a acesteia există numeroase abateri, definirea viziunii reprezintă o condiție intrinsecă a dezvoltării oricărei organizații. În condițiile unui mediu caracterizat printr-o dinamică crescută și schimbări numeroase, în lipsa unei viziuni bine definite, evoluția viitoare a organizației este nesigură. Formularea viziunii trebuie să se bazeze pe o serie de elemente care să îi asigure succesul și credibilitatea. Astfel, starea ideală care se proiectează în viitor trebuie să fie înrădăcinată în prezent și trebuie să se aibă în vedere dificultățile și pericolele la care este supusă entitatea. Totodată,

viziunea creată trebuie să genereze o atitudine de încredere în viitor și în posibilitățile concrete de dezvoltare în sensul transformării viziunii propuse în fapte, stimulând participarea

eficientă și creativă a întregii echipe de proiect. O viziune bună oferă posibilitatea tuturor membrilor să își identifice interesele și deci să-și construiască motivația necesară pentru transpunerea ei în aplicare, fiind împărtășită și acceptată de toți membrii implicați.

Viziunea de dezvoltare a județului Arad este generată de rezultatul Analizei socio-economice a situației existente, pornind de la punctele tari, punctele slabe, oportunitățile și amenințările identificate. În procesul de planificare strategică s-au desprins o serie de concluzii care pun bazele dezvoltării județene.

Astfel, ca răspuns la oportunitățile de dezvoltare, județul Arad își propune să furnizeze resursă umană calificată și specializată, susținând dezvoltarea capitalului uman, creând premisele unei puternice legături între educație, cercetare și mediul de afaceri. În viziunea de dezvoltare a județului Arad este integrată o preocupare constantă către calitatea vieții, pentru asigurarea unui trai confortabil, într-un mediu de viață curat, susținut de o infrastructură modernă. De asemenea, Județul Arad își propune să își valorifice potențialul cultural și turistic, devenind o destinație atractivă în peisajul multicultural european, cu eforturile concentrate ale unei administrații eficiente și eficace.

Viziunea pentru dezvoltare a județului Arad este concentrată pe **creșterea economică** ca rezultat al dezvoltării relației sistemice dintre educație, inovare și sectoarele economiei locale specializate funcțional și inteligent la nivelul județului - complementar cu interesul pentru **calitatea locuirii** în comunitățile județului Arad, înțelegând prin aceasta un mediu de viață curat și civilizat, ofertant pentru petrecerea timpului liber, susținut de o infrastructură modernă și de accesul la servicii publice de bună calitate.

Atingerea acestor obiective strategice asociază în mod obligatoriu interesul pentru dezvoltarea turismului, protecția mediului și dezvoltarea unei administrații publice prompte și eficiente.

Crearea unui mediu economic performant și competitiv reprezintă un deziderat major în fundamentarea planului de acțiuni al procesului de realizare a Strategiei de dezvoltare a județului și implică automat o concentrare a forțelor tuturor participanților ce activează în domeniul economic atât în elaborarea măsurilor pentru realizarea creșterii dorite cât și la punerea în practică a acestor măsuri. Pentru asigurarea succesului economic este necesară susținerea acestui domeniu complex de activitate prin acțiuni convergente ale structurii educaționale astfel încât programa elaborată pentru pregătirea forței de muncă să se plieze pe nevoile agenților economici asigurându-le resursele umane calificate pentru prestarea muncii la un nivel înalt de performanță și calitate.

Un factor important în retenția forței de muncă și a populației în general, îl reprezintă și este direct influențat de condițiile de trai, de calitatea locuirii pe teritoriul județului Arad. Asigurarea unor condiții decente de locuit și a unui mediu de viață ofertant, care să răspundă pretențiilor ridicate ale cetățeanului modern, european, reprezintă o prioritate a viziunii de dezvoltare a județului iar planul de măsuri propuse prin Strategia de dezvoltare vine să traseze liniile directoare ale acțiunilor pentru îmbunătățirea aspectelor care țin de calitatea locuirii:

- Infrastructura edilitară de bază (apă, canalizare, electricitate, gaze);
- Infrastructura de transport (rutier, feroviar, aerian);
- Infrastructura culturală și de petrecere a timpului liber.

De asemenea, accesul populației la serviciile publice și calitatea acestora au o influență majoră în asigurarea satisfacției beneficiarilor acestor servicii. Măsurile propuse prin planul strategic 2014-2020 vizează îmbunătățirea la nivelul județului Arad a condițiilor oferite cetățenilor prin serviciile de sănătate, serviciile de protecție socială pentru persoanele cu nevoi speciale, educația populației și siguranța civilă.

Instituțiile administrației publice locale au ca obiective atât asigurarea unor servicii caracterizate de un înalt profesionalism bazate pe rezolvarea cât mai promptă a problemelor cetățenilor, cât și buna gospodărire a teritoriului administrat.

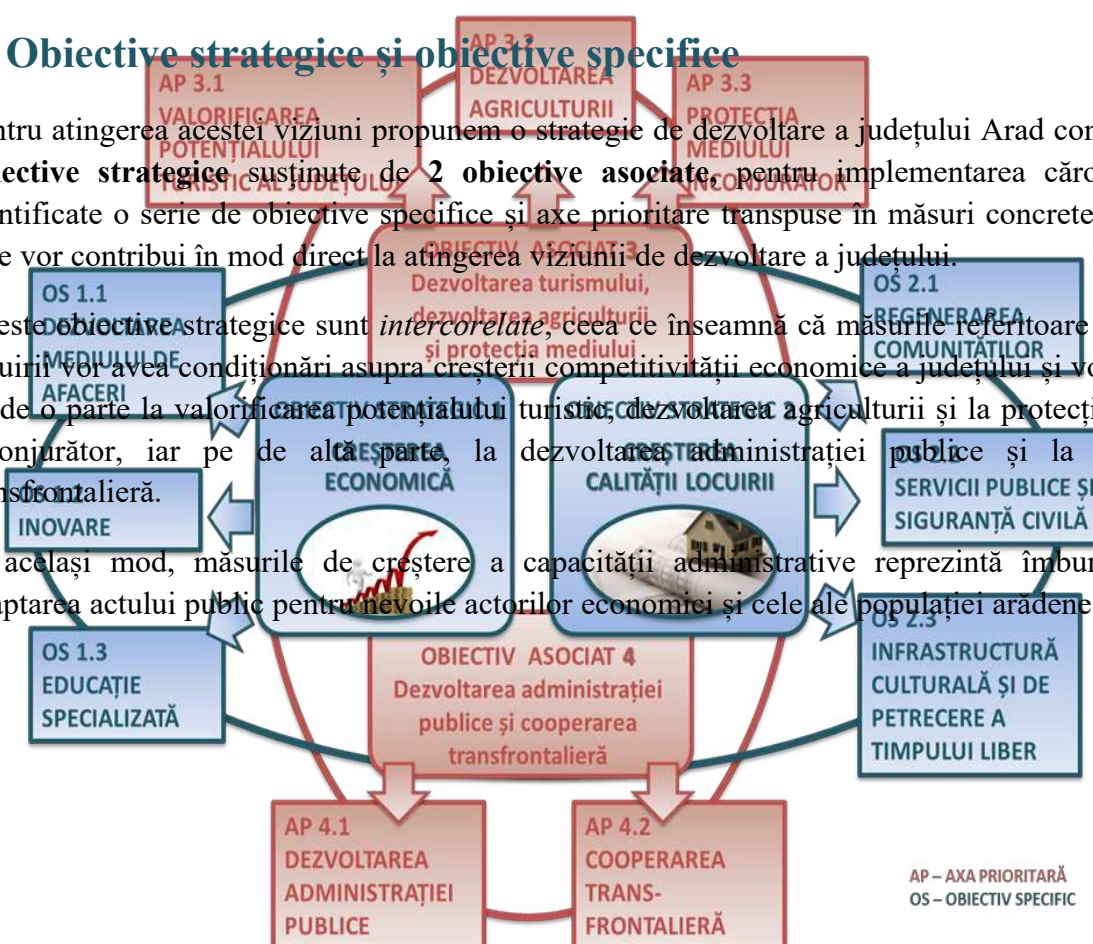
Toate acțiunile care se vor întreprinde ca urmare a planului strategic nu vor avea un impact negativ asupra mediului înconjurător, protecția mediului reprezentând o obligație asumată și respectată de către toți actorii participanți la realizarea obiectivelor strategiei.

■ Obiective strategice și obiective specifice

Pentru atingerea acestei viziuni propunem o strategie de dezvoltare a județului Arad conturată pe **2 obiective strategice** susținute de **2 obiective asociate**, pentru implementarea cărora au fost identificate o serie de obiective specifice și axe prioritare transpuse în măsuri concrete de acțiune care vor contribui în mod direct la atingerea viziunii de dezvoltare a județului.

Aceste obiective strategice sunt *intercorelate*, ceea ce înseamnă că măsurile referitoare la calitatea locuirii vor avea condiționări asupra creșterii competitivității economice a județului și vor contribui pe de o parte la valorificarea potențialului turistic, dezvoltarea agriculturii și la protecția mediului înconjurător, iar pe de altă parte, la dezvoltarea administrației publice și la cooperarea transfrontalieră.

În același mod, măsurile de creștere a capacității administrative reprezintă îmbunătățirea și adaptarea actului public pentru nevoile actorilor economiei și cele ale populației aradene.

PRINCIPII ALE DEZVOLTĂRII ȘI CONTRIBUȚIA LA OBIECTIVELE ORIZONTALE

O astfel de organizare pune în legătură directă și obligatorie măsurile și programele de dezvoltare cu un obiectiv pragmatic, în scopul creării unui mecanism dinamic de dezvoltare. În contextul oportunităților economico-financiare, funcționarea acestui mecanism trebuie legată de inovare ca factor de dinamizare și progres dar și de facilitarea structurilor de asociere și intervenție teritorială, de tip integrat. Pentru ca aceste aspecte să devină realitate, dezvoltarea competitivității economice trebuie realizată urmărind principiile *dezvoltării convergente, intercorelării și al dezvoltării durabile*.

- *Dezvoltarea convergentă* are în vedere stimularea performanțelor fără a crea decalaje de dezvoltare la nivel teritorial. În plus, se vizează reducerea diferențelor deja existente între comunități pe plan social, economic, cultural și al accesului la servicii și infrastructură publică.
- *Intercorelarea* presupune ca obiectivele strategiei să ia în calcul obiectivele planurilor și strategiilor naționale și europene dar și adaptarea măsurilor de acțiune în funcție de recomandările politicilor de guvernare ale diferitelor instituții ce acționează la nivel local și județean.
- *Dezvoltarea durabilă* înseamnă propunerea unui tip de dezvoltare care să asigure un echilibru între aspectele sociale, economice și ecologice și care să ia în calcul aspectele ce țin de restricționarea accesului la resurse al generațiilor viitoare.

Urmărind armonizarea principiilor dezvoltării economice ținând seama de obiectivele orizontale, prin Strategia de dezvoltare se încurajează respectarea *Egalității de șanse*. Aceasta este un drept fundamental, o valoare comună a UE, conform căreia toate ființele umane sunt libere să-și dezvolte capacitățile personale și să aleagă fără limitări impuse de roluri stricte; faptul că diferitele comportamente, aspirații și necesități ale femeilor și bărbaților sunt luate în considerare, evaluate și favorizate în mod egal înseamnă că femeile și bărbații se bucură de aceeași libertate de a-și realiza aspirațiile. Principiul egalității de șanse între femei și bărbați este transpus în legislația și în politicile UE, urmărindu-se reglementarea vieții sociale a statelor membre din perspective economice. În plus față de dispozițiile legale referitoare la egalitatea de tratament între femei și bărbați, legislația UE anti-discriminare a fost înlocuită de asigurarea unui nivel minim de protecție și un tratament egal pentru toată lumea, indiferent de rasă sau origine etnică, religie și credință, dizabilități, orientare sexuală și vârstă. Astfel, principiul egalității de șanse se aplică și ține cont, în mod particular, de diversitatea etnică și religioasă a populației județului Arad, promovarea capitalului uman făcându-se în mod nediscriminatoriu în orice domeniu economico-social.

Valorificarea diversității culturale, etnice și a diferențelor de gen, de vârstă constituie premise pentru dezvoltarea județului și, totodată, asigură un cadru în care relațiile sociale au la bază valori ca toleranța și egalitate.

Obiectiv strategic 1: Creșterea economică

Creșterea economică în contextul specific al județului, este mai mult decât rezultatul progresului unor domenii, este văzută în principal ca rezultat al dezvoltării unei relații între educație – inovare – mediul de afaceri local și al efectelor adiacente acestor lanțuri în diferite domenii. Acest lucru presupune o evaluare corectă a nivelului actual și a tendințelor de dezvoltare ale economiei locale și de creare a unor mecanisme de corelare cu infrastructura de educație specializată și cea de inovare care să regleze nevoia de resurse umane specializate, în acord cu resursele de toate tipurile, tehnologizarea continuă, încadrarea optimă în timp, astfel încât să producă dezvoltare economică. Procesul de dezindustrializare și de structurare economică, la care se adaugă restrângerea activității din cauza crizei economice, au afectat structural economia județului și mai ales centrele urbane mai mici. Domeniile de activitate principale din județul Arad au o valoare adăugată scăzută și o competitivitate mai redusă pe piața internațională.

În contextul în care inovarea și dezvoltarea tehnologică joacă un rol esențial în integrarea pe lanțurile de valoare globală iar avantajele competitive fac diferența în dinamica structurală a economiei, strategia națională pentru competitivitate a scos în evidență o serie de sectoare economice de specializare inteligentă, în cadrul cărora se identifică și județul Arad.

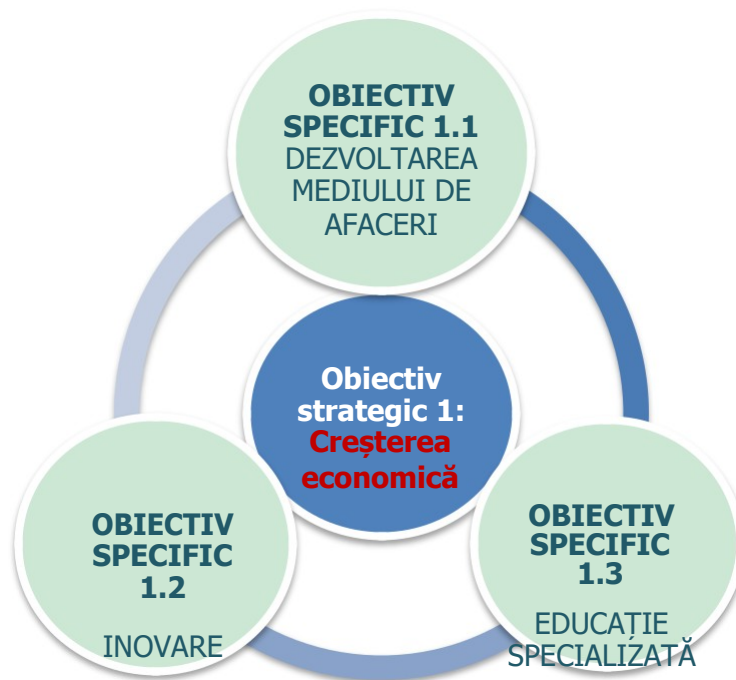
Inovarea este esențială pentru dezvoltare, în condițiile în care este susținută și încurajată prin crearea unei infrastructuri adecvate atât pentru dezvoltarea inițiativelor și consolidarea capacității de cercetare – dezvoltare – inovare cât și pentru dezvoltarea serviciilor suport pentru afaceri.

Analiza situației existente a indicat faptul că IMM-urile din județ se confruntă cu o serie de dificultăți care le afectează competitivitatea pe piața internă și pe cele externe: productivitatea scăzută a forței de muncă, nivelul destul de scăzut al investițiilor, interesul scăzut pentru inovare, cooperarea deficitară cu furnizorii de cercetare și de servicii de afaceri, etc. Analiza situației actuale a identificat multe oportunități pentru dezvoltarea sectorului IMM, de exemplu finanțările nerambursabile pentru investiții în noi tehnologii, inovare, resurse umane, etc. O parte din aceste obstacole pot fi depășite cu ajutorul unor consultanți de afaceri, care să ofere servicii profesionale, la standarde de calitate corespunzătoare.

Nivelul de educație determină în mare măsură gradul de dezvoltare economică și productivitatea, conducând, pe termen lung, la creșterea nivelului de trai și creșterea calității vieții. Județul Arad a atras numeroși investitori dispunând și de o forță de muncă accesibilă și specializată.

Sunt necesare investiții în învățământul filierei tehnologice, în condițiile în care cea mai importantă parte a activității școlare este reprezentată de practica profesională. În plus, este necesar ca activitatea de pregătire profesională să fie orientată către domeniile de competitivitate la nivel național, în vederea asigurării unei creșteri sustenabile.

Pentru Arad, investițiile sunt critice pentru a rămâne un județ competitiv. Atragerea de capital este condiționată de îmbunătățiri în infrastructura de transport și o bună conectivitate cu municipiul București precum și cu piețele internaționale.

OBIECTIV SPECIFIC 1.1 DEZVOLTAREA MEDIULUI DE AFACERI

Mediul de afaceri arădean este compus în cea mai mare parte din întreprinderi active în domeniul serviciilor, reprezentând 72% din întreprinderile care au sediul în județul Arad. Din punctul de vedere al cifrei de afaceri generată de acestea, situația se schimbă, deoarece întreprinderile active în industrie și construcții generează 60% din cifra de afaceri la nivel de județ, deși cumulează doar 22% din numărul acestora. Județul Arad reprezintă un important punct de concentrare industrială din România, având o dezvoltare economică complexă și o infrastructură bună pentru atragerea de investiții în industrie, agricultură servicii și comerț.

Disponerea mediului de afaceri în profil teritorial ne arată că cea mai mare parte a agenților economici din județ (aprox.74%) sunt localizați în mediul urban, cei mai mulți fiind poziționați în municipiul Arad. Există însă și alte zone populate din punct de vedere al mediului de afaceri la nivelul județului Arad: Livada, Vladimirescu, Șofronea, Șiștarovăț, Moneasa, Sebiș, dar și la Nădlac, Ineu, Lipova, Șagu, Zădăreni, Socodor, Zimandu Nou, unde investițiile private au atras și o mare parte din forța de muncă din zonă.

Axa prioritară aferentă Obiectivului specific 1.1 Dezvoltarea mediului de afaceri este detaliată în continuare:

- ***AXA PRIORITARĂ 1.1.1 Consolidarea și diversificarea mediului de afaceri existent în vederea atragerii de noi investitori***

Consolidarea economiei județului prin diversificarea economică, dezvoltarea bazei antreprenoriale și susținerea actorilor economici, în special a întreprinderilor mici și mijlocii, precum și atragerea de noi investiții în județul Arad este o prioritate a perioadei 2014 - 2020. O atenție deosebită, tradusă prin susținere prioritară, va fi acordată însă acelor sectoare care, prin natura lor sunt capabile să genereze cele mai multe beneficii economice, în termeni de locuri de muncă sustenabile și oportunități de investiții pe lanțul valoric, care pot acționa ca factori generatori de prosperitate locală. Aceste sectoare de activitate sunt reprezentate de industria farmaceutică și serviciile medicale, fabricarea de mașini, utilaje și echipamente, industria metalurgică, industriile

creative, incluzând IT și comunicații, sectorul construcțiilor de autovehicule și componentelor auto, industria textilă.

Această axă prioritară își propune să contribuie la creșterea competitivității întreprinderilor din județ, prin consolidarea și modernizarea sectorului productiv, prin sprijinirea sectorului terțiar și dezvoltarea infrastructurii-suport de afaceri pentru atragerea investițiilor și susținerea mediului de afaceri din județ.

Măsurile propuse pentru realizarea Axei prioritare 1.1.1 sunt:

- 1.1.1.1 Sprijinirea creării de noi unități de producție în sectoarele productive cu potențial ridicat de creștere la nivelul județului (IT&C, mașini și echipamente, prelucrarea lemnului, materiale de construcții și industrii creative);
- 1.1.1.2 Sprijinirea consolidării sectorului "textile și pielărie" ca sector cu tradiție la nivelul județului și unul din cele 10 sectoare economice cu potențial de specializare inteligentă la nivelul țării;
- 1.1.1.3 Sprijinirea dezvoltării IMM-urilor din județ, cu prioritate a microîntreprinderilor, active în sfera serviciilor, care utilizează resurse umane înalt-calificate din județ;
- 1.1.1.4 Înființarea de incubatoare de afaceri, parcuri industriale și logistice, centre expoziționale, parcuri științifice și tehnologice care să găzduiască întreprinderile (în special, cele mici și mijlocii) din ramurile cu potențial ridicat de creștere (IT&C, mașini și echipamente, prelucrarea lemnului, materiale de construcții și industrii creative).

OBIECTIV SPECIFIC 1.2 INOVARE

Cheltuielile de cercetare-dezvoltare, inovare din județ, au avut o dinamică modestă, fiind mult sub ținta de 3% din PIB stabilită prin Strategia Lisabona¹¹⁴ și întărită prin Strategia Europa 2020¹¹⁵. Proiectele comune de cercetare, care să plece de la nevoile reale ale mediului de afaceri, vor contribui la crearea de noi locuri de muncă, la transferarea rezultatelor cercetării către mediul de afaceri și chiar la apariția unor poli de excelență în jurul unor anumite produse sau procese inovative. Aproximativ 90% din firmele din județ sunt micro-întreprinderi, care nu dispun de resurse financiare sau umane pentru a-și dezvolta departamente de marketing sau management care să le permită eficientizarea activității și accesul pe piețele externe. În acest context, anumite soluții informatice de management și comerț online ar putea fi o soluție de eficientizare a consumului de resurse, a costurilor de operare și de acces pe piețele externe. Accesul populației și mediului de afaceri la serviciile de internet și telecomunicații este vital pentru dezvoltarea mediului de business și pentru creșterea nivelului de trai, după cum indică și Strategia 2020 a U.E. Furnizarea serviciilor de internet este deficitară în mediul rural, izolat, unde și rata antreprenoriatului este foarte scăzută, iar cea a șomajului mult superioară mediului urban.

Axele prioritare aferente Obiectivului specific 1.2 Inovare

1.2.1 Sprijinirea sectoarelor cu potențial de dezvoltare inteligentă

1.2.2 Sprijinirea activităților de cercetare – dezvoltare – inovare

AXA PRIORITARĂ 1.2.1 Sprijinirea sectoarelor cu potențial de dezvoltare inteligentă

▪ <http://www.fonduri-structurale.ro/detaliu.aspx?eID=74&t=docutile>
 ▪ http://ec.europa.eu/europe2020/index_ro.htm

Pe termen mediu și lung, scopul urmărit este acela de a consolida specializarea funcțională și inteligentă la nivel județean, pentru a se asigura o valorificare eficientă a avantajelor, a resurselor naturale și a altor factori favorabili, contribuind la creșterea progresului tehnologic pe piață și în societate, în acord cu obiectivul Strategiei Europa 2020 privind dezvoltarea unei economii bazate pe cunoaștere.

Măsurile propuse pentru realizarea Axei prioritare 1.2.1 sunt:

- 1.2.1.1 Sprijinirea implementării unor tehnologii și metode de producție noi care să contribuie la scăderea costurilor unitare de producție și la îmbunătățirea calității produselor și serviciilor, în special în industria auto, turism, sănătate și agricultură;
- 1.2.1.2 Sprijinirea dezvoltării tehnologice bazată pe cercetare industrială în vederea realizării și testării de noi produse, tehnologii și servicii;
- 1.2.1.3 Sprijinirea conectării la rețele broadband, precum și consolidarea infrastructurii TIC în special în zonele rurale.

▪ **AXA PRIORITARĂ 1.2.2 Sprijinirea activităților de cercetare – dezvoltare - inovare**

Scopul acestei axe este sprijinirea consecventă în vederea valorificării spiritului antreprenorial, prin înființarea de afaceri care să faciliteze transferul rezultatelor din cercetare către mediul privat, dezvoltarea, extinderea și modernizarea capacităților de cercetare-dezvoltare-inovare din județ și susținerea utilizării tehnologiei informației în sectorul public și privat.

Măsurile propuse pentru realizarea Axei prioritare 1.2.2 sunt:

- 1.2.2.1 Sprijinirea cooperării între întreprinderi (pe întreg lanțul de furnizare), universități, centre de cercetare, administrație publică și diverși catalizatori (firme de consultanță, furnizori de servicii de formare profesională continuă, bănci și instituții de creditare, etc.);
- 1.2.2.2 Sprijinirea unor activități de inovare a start-up-urilor și spin-off-urilor noi, cu prioritate din mediul urban, care valorifică rezultatele cercetării din mediul universitar și academic.

OBIECTIV SPECIFIC 1.3 EDUCAȚIE SPECIALIZATĂ

Calitatea forței de muncă într-un județ depinde foarte mult de ponderea populației cu nivel de școlarizare medie și superioară. Astfel, conform recensământului populației și al locuințelor din 2011, în rândul populației de 10 ani și peste, în județul Arad ponderea populației cu studii superioare (13,7%) este destul de apropiată de media națională de 14,38%, iar cea a populației absolvente de liceu (23,4%) este foarte puțin sub media națională de 24,3%. În consecință, ponderea populației mai puțin calificată, care are doar studii la nivel gimnazial și primar este și ea aproape de valorile înregistrate la nivel național. Astfel, județul Arad are o populație destul de educată încadrându-se în valorile înregistrate la nivel național și regional, dar mai puțin calificată. Lipsa infrastructurii, în totalitatea ei, prezintă un obstacol în calea creșterii economice și a nivelului de ocupare. Totuși, infrastructura dezvoltată nu este o condiție suficientă pentru garantarea unei creșteri economice. Infrastructura educațională poate influența performanța economiei prin extinderea ariei de folosință a resurselor existente (muncă, capital etc.), atragerea de resurse adiționale sau creșterea productivității. Acest obiectiv specific este justificat prin aportul său la creșterea calității vieții locuitorilor județului.

Axa prioritară aferentă Obiectivului specific 1.3 este:

1.3.1 Sprijinirea adaptării sistemului educațional la cerințele angajatorilor

- **AXA PRIORITARĂ 1.3.1 Sprijinirea adaptării sistemului educațional la cerințele angajatorilor**

Scopul acestei axe prioritare este creșterea calității nivelului de învățământ și adaptarea acestuia la standardele internaționale pentru pregătirea teoretică și practică a viitorilor profesioniști în diferite domenii ale industriei, precum și necesitatea unei conectivități informale a sistemului educațional cu mediul de afaceri, precum și cu alți actori interesați (AJOFM, etc.).

Măsurile propuse pentru realizarea Axei prioritare 1.3.1 sunt:

- 1.3.1.1 Sprijinirea și susținerea introducerii de noi profiluri în sfera învățământului profesional, vocațional și liceal tehnic, care să deservească nevoile economiei actuale și cu potențial viitor, în conformitate cu perspectivele de dezvoltare din județ și din Uniunea Europeană, și facilitarea accesului tinerilor din medii sociale dezavantajate la educație de calitate la toate nivelurile;
- 1.3.1.2 Mijlocirea înființării de parteneriate *Unități de învățământ – Agenți economici*, pentru asigurarea realizării stagiilor de practică pentru elevi, necesare în pregătirea profesională a viitorilor specialiști.

Obiectiv strategic 2: Creșterea calității locuirii

Creșterea calității locuirii este înțeleasă ca ansamblul de măsuri pentru regenerarea comunităților - în special privind calitatea locuințelor și a infrastructurii edilitare; accesul la servicii publice (sănătate, îngrijire, educație, etc.) și siguranță, dar și dezvoltarea infrastructurii culturale și de petrecere a timpului liber.

Dezvoltarea infrastructurii locale (infrastructura tehnico-edilitară, de transport și de servicii publice) este o necesitate care influențează nivelul de trai al locuitorilor și potențialul economic al comunității existente la nivelul județului.

Un obiectiv principal al județului Arad este întreținerea, consolidarea și dezvoltarea infrastructurii, ca fundament pentru îmbunătățirea calității vieții și implicit a activităților economice și sociale.

Prioritizarea extinderii și modernizării infrastructurii de locuit reprezintă o măsură firească în contextul în care dezvoltarea economică a județului este condiționată în măsură semnificativă de existența unei infrastructuri publice moderne, cu o răspândire uniformă și cu un grad ridicat de acoperire.

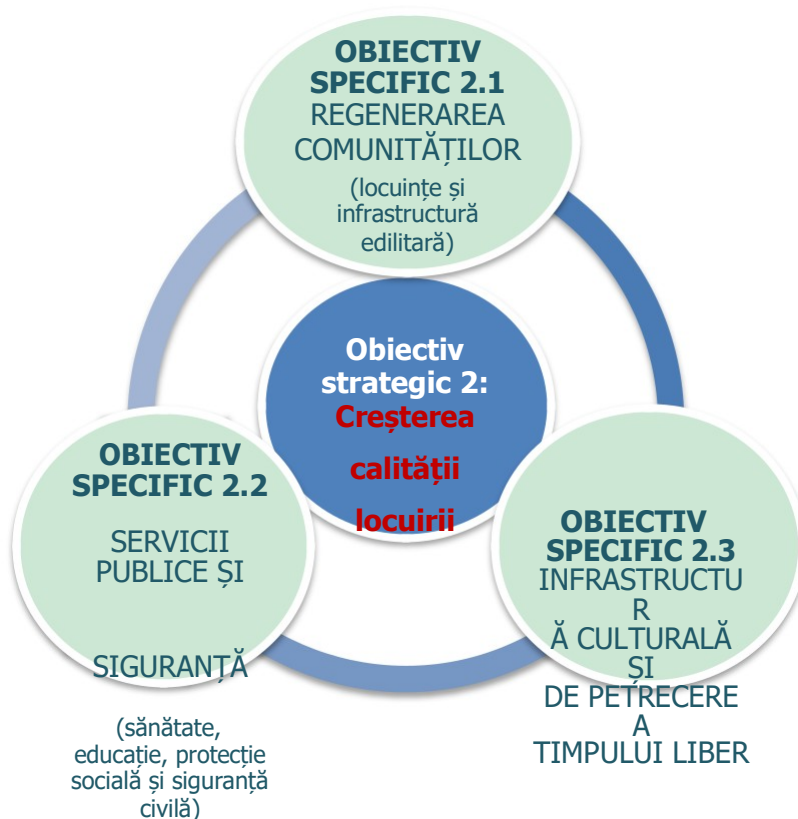
Infrastructura tehnică și socială are rol de sprijinire a activităților socio-economice din județ și are implicații semnificative în ceea ce privește calitatea vieții. În același timp, pentru a putea deveni o zonă atractivă pentru resursele înalt specializate, județul Arad trebuie să aibă capacitatea de a asigura minim condițiile de bază și confort în privința dotării edilitare.

Creșterea atractivității se va face prin dezvoltarea accesibilității, prin extinderea și modernizarea infrastructurii de transport, a infrastructurii și serviciilor de utilități și prin îmbunătățirea calității vieții atât în mediul urban cât și în mediul rural, asigurarea accesului la locuință, asigurarea infrastructurii și a serviciilor de educație, sănătate și sociale.

Creșterea cererii de servicii de transport aerian în urma dezvoltării mediului de afaceri și a turismului în județ, reprezintă un important factor pentru care este necesară aducerea Aeroportului Internațional Arad la nivelul impus de standardele internaționale în domeniul traficului aerian de pasageri și mărfuri, astfel încât să ofere facilitățile de care beneficiază atât companiile aeriene operatoare de zboruri cât și pasagerii care tranzitează aeroportul.

La nivelul județului Arad există, pe lângă un patrimoniu material ce necesită renovare și conservare pentru a fi atractiv și un patrimoniu imaterial, cultural și al tradițiilor locale pentru care este necesar un sistem de promovare și susținere a activității de la nivelul comunității locale, la nivelul județului.

Pentru a putea obține beneficii de ordin economic din valorificarea identității culturale este necesară o amplă acțiune de promovare a acesteia în spațiul exterior comunității prin stimularea și distragerea individului de la rutina vieții cotidiene și orientarea lui către originile societății românești autentice.

OBIECTIV SPECIFIC 2.1 REGENERAREA COMUNITĂȚILOR (LOCUINȚE ȘI INFRASTRUCTURĂ EDILITARĂ)

Regenerarea comunităților este atât un proces cât și un efect. Poate avea dimensiuni fizice, economice și sociale, acestea trei coexistând în mod comun. Regenerarea integrată este concepută sub forma unui proces planificat, care trebuie să transceadă hotarele și abordările utilizate în mod obișnuit pentru a se adresa județului ca unui întreg funcțional și părților sale precum componentele unui organism unitar, cu obiectivul de a dezvolta și echilibra în totalitate complexitatea și diversitatea structurilor sociale și economice, stimulând în același timp o mai mare eco-eficiență a mediului înconjurător.

Strategia de regenerare a comunităților impune rezolvarea problemelor importante pentru comunitate: asigurarea unor condiții de locuit decente, atât în mediul urban cât și în cel rural;

existența unei infrastructuri de transport pentru accesul facil al locuitorilor atât în zonele de interes din interiorul localităților cât și între localități; dezvoltarea rețelilor de servicii pentru asigurarea

accesului populației la rețelele de apă, canalizare, energie electrică, gaze; elaborarea unor programe de curățire a teritoriului; crearea spațiilor propice pentru desfășurarea activităților recreative, de sport și agrement.

Analizând situația actuală a infrastructurii tehnico-edilitare existente se pot observa următoarele:

- în interiorul județului Arad, din totalul de 1.208 km de drumuri județene, un număr de 555 km de drumuri se prezintă în stare bună și foarte bună, 308 km în stare mediocră, un număr de 211 km se prezintă în stare rea și 134 km în stare foarte rea. Așadar, deși mai bine de o treime din drumurile județene sunt foarte bune, infrastructura în anumite zone ale județului nu este suficient dezvoltată și necesită investiții importante pentru a fi la nivelul standardelor europene. În zonele montane din județul Arad, rețeaua de drumuri este redusă, iar drumurile ce străbat aceste zone sunt insuficient modernizate;
- sistemele de alimentare cu apă la nivelul județului Arad deserveșc un număr de 69 unități administrativ – teritoriale (municipiul Arad, cele 9 orașe și 59 comune), din cele 78 UAT-uri existente, circa 53,75% din populație beneficiind de alimentare cu apă în sistem centralizat, gradul de acoperire fiind mai mare în mediul urban și mai redus în mediul rural;
- sistemele de canalizare există în 30 din cele 78 de UAT-uri (38%), respectiv în municipiul Arad și la nivelul orașelor, precum și în 20 din cele 68 de comune;
- în ceea ce privește locuințele dotate cu instalații de energie electrică, în județul Arad, 97,2% din locuințe sunt dotate cu instalație electrică, ceea ce reprezintă un grad foarte mare de conectivitate la rețeaua de distribuție a energiei electrice;
- cele 20 de localități cu distribuții de gaze naturale sunt amplasate de-a lungul celor trei conducte de transport care tranzitează partea de vest a județului Arad, lungimea rețelilor și numărul consumatorilor fiind în permanentă creștere;
- în perioada 2006 – 2012 a crescut semnificativ procentul populației deservite de serviciile de salubritate, de la 47% la 94,8%, o creștere spectaculoasă fiind înregistrată în mediul rural, unde se observă o creștere a procentului de populație deservite de la 0,84% (2006) la 80,96% (2012). În prezent toate cele 10 localități urbane din județul Arad sunt deservite de servicii de salubritate, pe când în mediul rural sunt deservite 58 din cele 69 de comune.

Analizând cele de mai sus reiese necesitatea continuării procesului de dezvoltare a infrastructurii tehnico-edilitare, atât pentru îmbunătățirea condițiilor de locuit ale populației cât și pentru creșterea gradului de acoperire teritorială a județului cu toate facilitățile care îi vor conferi județului Arad atributele economico-sociale specifice zonelor dezvoltate ale comunității europene.

Axele prioritare aferente Obiectivului specific 2.1 Regenerarea comunităților (locuințe și infrastructură edilitară) sunt:

2.1.1 Reabilitarea și modernizarea clădirilor

2.1.2 Dezvoltarea și modernizarea infrastructurii de transport

2.1.3 Dezvoltarea rețelelor de infrastructură de bază (apă, canalizare, electricitate, distribuție gaze)

2.1.4 Reconversia și refuncționalizarea terenurilor și suprafețelor degradate, vacante sau neutilizate din interiorul județului.

▪ AXA PRIORITARĂ 2.1.1 Reabilitarea și modernizarea clădirilor

Această axă prioritară își propune să contribuie la creșterea gradului de confort al locuirii pentru populația atât din mediul urban cât și rural al județului Arad prin dezvoltarea infrastructurii existente, prin reabilitarea și modernizarea bazei materiale degradate sau învechite, prin construirea unui climat atractiv din punct de vedere al condițiilor de trai astfel încât să determine îmbunătățirea calității vieții locuitorilor, în final urmărindu-se atingerea standardelor europene existente în domeniu.

O atenție specială va fi acordată clădirilor administrative care trebuie modernizate și eficientizate energetic în vederea utilizării inteligente a acestora.

Măsurile propuse pentru realizarea Axei prioritare 2.1.1 sunt:

2.1.1.1 Reabilitarea, modernizarea și creșterea eficienței energetice a clădirilor publice;

2.1.1.2 Sprijin cu privire la reabilitarea, modernizarea și creșterea eficienței energetice a clădirilor rezidențiale.

▪ AXA PRIORITARĂ 2.1.2 Dezvoltarea și modernizarea infrastructurii de transport

Pentru a menține și atrage populația activă în județ și pentru a crea un mediu de afaceri prietenos investitorilor este esențială dezvoltarea infrastructurii de transport. Aceasta presupune existența unor căi rutiere care să faciliteze legăturile între localitățile județului și să asigure tranzitarea județului în condiții europene, cu un înalt grad de siguranță, către destinațiile naționale și europene.

Infrastructura publică de transport are rol de sprijinire a activităților socio-economice județene, dar are și implicații semnificative în ceea ce privește calitatea vieții. Mijloacele de transport în comun sunt foarte importante deoarece asigură accesul unui public mai larg, cel ne-deținător de mașini.

Serviciul public județean de transport joacă un rol important în societate, fapt pentru care este necesară aplicarea unor măsuri de dezvoltare în acest domeniu, în vederea asigurării unor servicii de înaltă calitate cetățenilor din județ.

Măsurile propuse pentru realizarea Axei prioritare 2.1.2 sunt:

- 2.1.2.1 Îmbunătățirea transportului public în județul Arad;
- 2.1.2.2 Reabilitarea și/sau modernizarea drumurilor județene și sprijin pentru modernizarea drumurilor comunale;
- 2.1.2.3 Dezvoltarea și modernizarea infrastructurii de transport aerian pe Aeroportul Internațional Arad;

OBIECTIV SPECIFIC 2.2 SERVICII PUBLICE ȘI SIGURANȚĂ CIVILĂ

Administrațiile publice din fiecare unitate administrativ-teritorială își vor orienta prin acțiunile și serviciile întreprinse atât către cetățeni în vederea optimizării relației cu aceștia, cât și spre sprijinirea și revitalizarea mediului de afaceri, urmărind în principal atât promovarea transparenței procesului administrativ și cât și reducerea birocrăției din sistem.

În acest sens, Strategia de Dezvoltare a județului Arad pentru perioada 2014 – 2020 propune o serie de măsuri destinate modernizării și eficientizării serviciilor furnizate cetățenilor, având la bază creșterea coeziunii sociale la nivel județean.

Măsurile propuse au drept scop îmbunătățirea procedurilor administrative, creșterea calității serviciilor, optimizarea modului de planificare a activităților și gestionare a resurselor umane, aspecte care se vor concretiza în creșterea satisfacției generale care se va resimți în rândul cetățenilor.

Autoritățile publice județene vor miza de asemenea pe oportunitatea deloc neglijabilă de a-și dezvolta relațiile și cooperarea cu comunitățile învecinate care pot completa paleta de resurse disponibile la acest nivel, având în vedere că această strategie va conduce la avantaje economice comune. Teritoriile învecinate oferă regiunii oportunitatea dezvoltării investițiilor mari, creșterii comerciale și industriale, precum și accesul la obiective turistice importante care atrag un număr considerabil de turiști în regiune.

Aceste măsuri vor avantaja comunitățile implicate, unul dintre efectele importante constând în creșterea ocupării forței de muncă la nivel regional ca urmare a eforturilor comune de creștere a atractivității zonei pentru investitori.

În acest sens se recomandă cooperarea inter-regională în domeniile care țin de îmbunătățirea la nivel zonal a infrastructurii de transport, de promovare, atragerea de investitori, implementarea unor politici de dezvoltare turistică a zonei, etc.

Prin urmare, adoptarea unei atitudini și orientări a administrației publice locale spre cooperare și înțelegere a contextului regional este esențială pentru dezvoltarea viitoare a județului Arad.

Axele prioritare ale Obiectivului specific 2.2 Servicii publice și siguranță civilă sunt:

2.2.1 Dezvoltarea și modernizarea serviciilor de sănătate

2.2.2 Dezvoltarea și modernizarea infrastructurii educaționale

2.2.3 Dezvoltarea și modernizarea serviciilor de protecție socială și siguranță civilă

▪ AXA PRIORITARĂ 2.2.1 Dezvoltarea și modernizarea serviciilor de sănătate

O componentă importantă a Obiectivului specific 2.2 o constituie sistemul de sănătate la nivel județean, îmbunătățirea în mod semnificativ a stării de sănătate a populației fiind unul dintre dezideratele majore în cadrul Strategiei de Dezvoltare a județului Arad pentru perioada 2014-2020.

În județul Arad, în anul 2013, existau un număr de 5,19 paturi de spital la 1.000 de locuitori față de 5,84 la nivel național și 2,56 medici la 1.000 de locuitori față de 2,42 la nivel național.

Aducerea serviciilor medicale de care beneficiază populația județului la nivelul de calitate existent în Uniunea Europeană presupune îndeplinirea unei serii de măsuri prezentate în cele ce urmează.

Măsurile propuse pentru realizarea Axei prioritare 2.2.1 sunt:

- 2.2.1.1 Modernizarea, dotarea și extinderea infrastructurii de sănătate (construirea sau renovarea spațiilor/clădirilor destinate activităților medicale cât și echiparea cu aparatură performantă și modernă necesară desfășurării actului medical);
- 2.2.1.2 Construirea unui nou spital modular ca bază pentru dezvoltarea și optimizarea Spitalului Județean de Urgență și a serviciilor furnizate de această instituție
- 2.2.1.3 Construirea unei unități spitalicești pentru secția oncologie în Arad, care să poată prelua pacienți din toată Regiunea de Vest a țării
- 2.2.1.4 Încurajarea înființării serviciilor medicale în mediul rural;
- 2.2.1.5 Sprijin în organizarea și susținerea unor activități de educație sanitară a populației în scopul prevenirii îmbolnăvirii și adoptarea unui stil de viață sănătos.

▪ *AXA PRIORITARĂ 2.2.2 Dezvoltarea și modernizarea infrastructurii educaționale*

Rețeaua sistemului educațional existentă la nivelul județului Arad acoperă toate formele de învățământ de la cel preșcolar la învățământul universitar. În perioada analizată, se poate observa o tendință de scădere a numărului de elevi (8% mai puțini elevi au fost școlarizați în anul 2013 față de anul 2011), comparativ constatându-se o creștere a numărului total de cadre didactice cu 10,46% în anul 2013 față de 2011, în special a celor care predau în învățământul gimnazial și universitar. Comparativ cu numărul de elevi/clasă la nivel național, în județul Arad se înregistrează o medie mai mică de elevi/clasă, respectiv 20,84 față de 25,52 elevi/clasă. Situația numărului de cadre didactice raportat la populația școlară, respectiv 1 cadru didactic la 1.000 de elevi, pentru anul școlar 2014-2015, per total, este de 74,9 cadre didactice la 1.000 de elevi.

La nivelul anului 2013 infrastructura de învățământ existentă în județul Arad era formată din 166 de unități școlare din care 86 în mediul urban și 80 în mediul rural. Dintre cele 284 localități existente în județul Arad (1 municipiu, 9 orașe și 274 sate), 54 de localități (19,01% din total) nu beneficiază de infrastructură de educație. În aceste localități, numărul de elevi este scăzut și nu necesită înființarea/existența unei unități de învățământ, elevii deplasându-se la școala din comuna apropiată cu transport școlar¹¹⁶.

Măsurile propuse pentru realizarea Axei prioritare 2.2.2 sunt:

- 2.2.2.1 Modernizarea și echiparea inclusiv cu infrastructură TIC a unităților de învățământ de pe teritoriul județului;
- 2.2.2.2 Susținerea și încurajarea participării elevilor la competițiile școlare județene, naționale și internaționale;
- 2.2.2.3 Sprijinirea activităților de prevenire a părăsirii timpurii a școlii, a abandonului școlar;
- 2.2.2.4 Sprijinirea programelor pentru conștientizarea importanței educației în rândul elevilor și al părinților, inclusiv printr-un sistem de burse oferite elevilor proveniți din familii cu posibilități materiale reduse;
- 2.2.2.5 Dezvoltarea și diversificarea oportunităților educaționale de reintegrare în sistemul educațional a tinerilor și adulților care nu au absolvit 8 clase;
- 2.2.2.6 Facilitarea incluziunii copiilor de etnie romă în instituții școlare profesionale, cu predare în limba pe care o stăpânesc cel mai bine;

2.2.2.7 Susținerea elevilor din mediul rural care frecventează licee sau școli profesionale din alte localități.

▪ *AXA PRIORITARĂ 2.2.3 Dezvoltarea și modernizarea serviciilor de protecție socială și siguranță civilă*

În ceea ce privește serviciile de protecție socială se poate observa preocuparea permanentă a instituțiilor abilitate să asigure servicii de asistență socială pentru creșterea calității serviciilor și facilitarea accesului unui număr cât mai mare de persoane care au nevoi speciale să beneficieze de ajutor specializat.

Infrastructura sistemului public de asistență socială existentă în județul Arad cuprinde 61 de instituții de îngrijire pentru copii și 10 instituții de îngrijire pentru adulți. Conform evidenței sistemului de servicii sociale, în județul Arad numărul persoanelor cu handicap a crescut în perioada 2010-2013 cu 8,8%, cea mai mare creștere anuală, de 5,13%, fiind înregistrată în anul 2013 față de anul 2012. La nivelul anului 2013 existau 1.779 de asistenți personali pentru persoanele cu handicap, fiecărui asistent revenindu-i în îngrijire, în medie, 7,68 persoane cu handicap. Numărul copiilor instituționalizați a înregistrat o scădere de 7,24% în anul 2013 față de anul 2011, respectiv cu 45 de copii mai puțin. Numărul asistenților maternali profesioniști la sfârșitul anului 2013 a fost de 105 persoane, acestea având în îngrijire un număr de 164 copii.

Serviciul de urgență în județul Arad este asigurat de instituțiile subordonate Consiliului Județean Arad: SMURD Arad, Direcția Publică de Pază Arad și Inspectoratul Județean pentru Situații de Urgență „Vasile Goldiș”.

Analizând cele de mai sus se poate concluziona faptul că este necesară adoptarea unei serii de măsuri în vederea dezvoltării, modernizării și adaptării la nevoile beneficiarilor a serviciilor de protecție socială și siguranță civilă.

Măsurile propuse pentru realizarea Axei prioritare 2.2.3 sunt:

- 2.2.3.1 Modernizarea centrelor sociale, socio-medicale și cele de protecție a copilului aflate în proprietate publică;
- 2.2.3.2 Sprijinirea derulării unor programe de incluziune socială pentru grupurile vulnerabile (șomeri, persoane de etnie romă, etc);
- 2.2.3.3 Susținerea înființării parteneriatelor public-private având ca domeniu de activitate acoperirea nevoilor speciale ale categoriilor de persoane defavorizate;
- 2.2.3.4 Construcția/reabilitarea/modernizarea locuințelor sociale;
- 2.2.3.5 Dotarea unităților și subunităților specializate în situații de urgență cu echipamente performante pentru intervenții în timp util și pentru creșterea gradului de acoperire teritorială astfel încât să se îmbunătățească capacitatea de reacție în cazul unor situații de urgență și a unor dezastre naturale.

OBIECTIV SPECIFIC 2.3 INFRASTRUCTURĂ CULTURALĂ ȘI DE PETRECERE A TIMPULUI LIBER

Existența unui cadru natural atractiv și a unor edificii aflate în patrimoniul cultural național, precum și desfășurarea unor manifestări culturale care pun în valoare tradițiile și obiceiurile populare locale reprezintă premisele dezvoltării unei rețele de obiective și a unei agende culturale a județului, unice pentru consumatorii de cultură, inclusiv prin oferirea unor alternative de petrecere a timpului liber.

Axele prioritare ale Obiectivului specific 2.3 Infrastructură culturală și de petrecere a timpului liber sunt:

2.3.1 Conservarea, protejarea și dezvoltarea patrimoniului cultural al județului

2.3.2 Dezvoltarea infrastructurii de petrecere a timpului liber

■ AXA PRIORITARĂ 2.3.1 Conservarea, protejarea și dezvoltarea patrimoniului cultural al județului

Înșușirea sentimentului de mândrie și de apartenență a individului la o comunitate culturală reprezintă un factor important al formării coeziunii sociale la nivel local, pe când la nivel regional și național, coeziunea poate fi tradusă prin creșterea notorietății specificului cultural al județului Arad.

Inițiative precum schimburi interculturale, promovarea unor evenimente de tip festivaluri, zilele comunității, tabere de creație, conservarea portului popular, reprezintă activități ce pot trasa blazonul oricărei comunități culturale.

Măsurile propuse pentru realizarea Axei prioritare 2.3.1 sunt:

- 2.3.1.1 Restaurarea, consolidarea și conservarea monumentelor istorice din județ (picturi interioare, fațade, dotări interioare, activități de marketing);
- 2.3.1.2 Reabilitarea Caselor de Cultură din mediul urban și a Căminelor Culturale din mediul rural, precum și dotarea acestora cu echipamente necesare evenimentelor culturale;
- 2.3.1.3 Sprijinirea organizării de activități culturale și artistice prin care este promovat folclorul autentic - obiceiuri locale și port popular (festivaluri populare, zilele orașului/comunei, etc);
- 2.3.1.4 Susținerea și promovarea tinerelor talente în arta sculpturii, picturii, a meșteșugurilor populare și muzicii;
- 2.3.1.5 Elaborarea unei strategii de marketing pentru promovarea patrimoniului cultural și a unei agende culturale a județului Arad;
- 2.3.1.6 Realizarea unei baze de date cu evidența la zi a stării fizice a monumentelor istorice.

■ AXA PRIORITARĂ 2.3.2 Dezvoltarea infrastructurii de petrecere a timpului liber

Dezvoltarea infrastructurii de agrement, precum și construirea unor obiective pentru petrecerea timpului liber vor putea valorifica mai mult potențialul de dezvoltare al județului și resursele sale naturale (atât subterane cât și supraterane).

Un alt aspect care contribuie semnificativ la creșterea atractivității unui teritoriu este reprezentat de starea și diversitatea infrastructurii de petrecere a timpului liber, fiind esențiale investițiile în

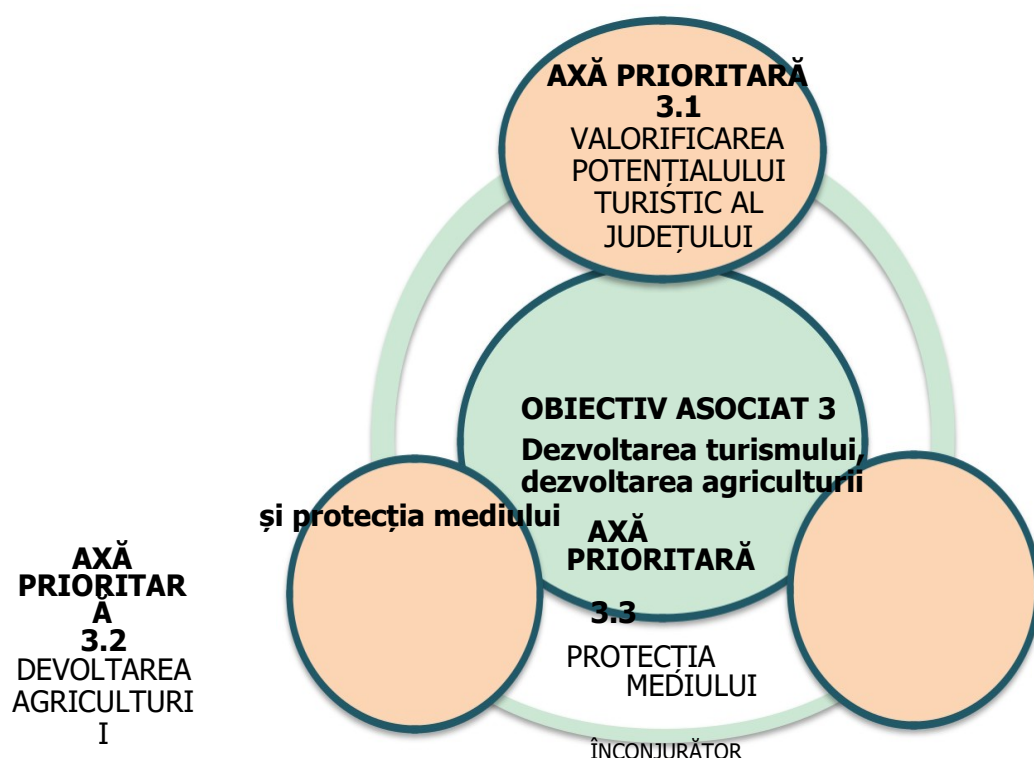
amenajarea unor zone speciale pentru petrecerea timpului liber, extinderea și refacerea de spații verzi, amenajarea de terenuri pentru practicarea sporturilor și centre de agrement.

Măsurile propuse pentru realizarea Axei prioritare 2.3.2 sunt:

- 2.3.2.1 Instalarea rețelilor de comunicații wireless Wi-Fi în spațiile publice;
- 2.3.2.2 Dotarea cu mobilier urban a spațiilor publice din județ;
- 2.3.2.3 Construirea unor centre multifuncționale de sport în localitățile județului;
- 2.3.2.4 Organizarea unor competiții sportive de interes județean, regional și național;
- 2.3.2.5 Amenajarea parcurilor cu locuri de joacă pentru copii în zonele centrale ale localităților județului Arad și reabilitarea spațiilor existente;
- 2.3.2.6 Încurajarea inițiativelor private pentru oferirea de servicii de calitate pentru petrecerea timpului liber.

Obiectiv asociat 3: Dezvoltarea turismului, dezvoltarea agriculturii și protecția mediului

Acest obiectiv asociat presupune intervenții pe două planuri: *direct* și *indirect* – astfel că măsurile planificate pentru realizarea obiectivelor strategice, vor asocia în punerea în practică, măsuri pentru dezvoltarea turismului, dezvoltarea agriculturii și protecția mediului, acest lucru asigurând premisele unei dezvoltări sustenabile a județului.

AXA PRIORITARĂ 3.1

Valorificarea potențialului turistic al județului

Județul Arad are un potențial turistic ridicat - peisaj natural variat și atractiv, izvoare minerale și geotermale, numeroase biserici, castele, vestigii istorice și monumente. În pofida existenței acestui potențial, valorificarea lui în ansamblu este cu mult sub pragul dorit de autoritățile, agenții

economici sau ONG-urile implicate în promovarea turismului, aportul sectorului turistic în economia județului situându-se extrem de jos ca și valori absolute. Obiectivele de patrimoniu, precum și activitățile cu impact turistic și dotările care deservesc domeniul turistic caracterizează centrele urbane ale județului, existând o răspândire destul de uniformă pe întreg teritoriul acestuia.

Prin valoarea estetică, dar și prin cea științifică, zonele naturale constituie un potențial valoros pentru dezvoltarea turismului în județul Arad. Ca potențial de atractivitate, cel mai semnificativ și ușor accesibil dintre obiectivele naturale este Parcul Natural Lunca Mureșului. Aici există locuri de cazare, sunt organizate trasee pentru ciclism, se închiriază bărci, caiace și canoe, se pescuiește și se organizează drumeții. Rezervația își finanțează aproximativ 30% din venituri din prestarea de servicii cu caracter turistic.

Alte reperi turistice importante sunt Balta Șoimoș din Lipova (rezervație de broaște țestoase, arborele secular, parcul dendrologic de la Băile Lipova), Balta Ghioroc, lacul artificial Tauț, Grădina botanică de la Macea sau Pădurea Vladimirescu.

Scopul acestei axe prioritare este strâns legat de creșterea atractivității județului Arad, reducerea cât mai mult a sezonality și prelungirea duratei de sejur prin diversificarea ofertei de servicii turistice și valorificarea patrimoniului material și imaterial, în vederea oferirii de alternative viabile pentru petrecerea timpului liber, dezvoltarea diferitelor tipuri de agrement practicabile atât în aer liber (outdoor), cât și cele de interior (indoor), activități de natură sportivă, culturală sau agrement-recreativă, balnear și de tratament, atragerea de noi tipuri de turiști interesați de practicarea acestor forme de turism.

Măsurile propuse pentru realizarea Axei prioritare 3.1

- 3.1.1 Promovarea obiectivelor, locațiilor, arealelor și zonelor naturale și antropice cu potențial turistic ridicat și includerea acestora în circuitul turistic național și internațional prin intermediul unor campanii de conștientizare a publicului larg despre existența și valoarea obiectivelor naturale vizate;
- 3.1.2 Dezvoltarea proiectelor de stabilizare și consolidare a ruinelor și a clădirilor degradate cu potențial turistic, proiectelor de restaurare sau amenajare turistică a monumentelor abandonate;
- 3.1.3 Conceperea și amenajarea traseelor turistice intrajudețene și urbane, semnalizarea acestor obiective și promovarea lor prin pachete turistice, pe paginile web ale autorităților locale sau ale instituțiilor culturale;
- 3.1.4 Sprijinirea amenajării unor destinații ecoturistice și elaborarea unor planuri de dezvoltare și management a acestora;
- 3.1.5 Editarea și promovarea unui ghid turistic al județului cu prezentarea tuturor posibilităților de practicare a turismului activ;

- 3.1.6 Conceperea și promovarea unei mărci (brand) a județului care să sintetizeze specificul județului Arad;
- 3.1.7 Crearea și extinderea unor forme de turism specializat prin conceperea unor produse turistice diversificate încercând să răspundă unor hobby-uri diverse (ex. vânătoare, pescuit, degustări de vinuri, gastronomie, motocros, cicloturism, parapantă, deltaplan, cățărări, scufundări, sporturi extreme, echitație, observare/filmare/fotografiere etc.);
- 3.1.8 Încurajarea protecției resurselor hidrominerale în vederea valorificării prin intermediul turismului balnear și de agrement (reabilitarea și modernizarea stațiunilor balneoclimaterice, organizarea de centre medicale și de diagnostic medical, dotarea cu aparatură, diversificarea gamei de servicii oferite pentru înfrumusețare, etc);
- 3.1.9 Organizarea de activități educaționale (pregătirea personalului de specialitate) și de cercetare științifică (factori naturali terapeutici) în sectorul balnear;
- 3.1.10 Sprijinirea dezvoltării unor pachete turistice pentru vizitarea caselor memoriale, muzeelor, galeriilor de artă, muzeelor etnografice sau de altă factură din județul Arad;
- 3.1.11 Sprijinirea revigorării tradițiilor culturale, religioase, folclorice și includerea lor în circuitul turistic;
- 3.1.12 Stimularea investițiilor în infrastructura de cazare și servicii turistice.

AXA PRIORITARĂ 3.2 Dezvoltarea agriculturii și a lanțurilor de producție și comercializare

Județul Arad cuprinde o varietate a formelor de relief, reprezentând o zonă optimă pentru culturi agricole diversificate. Suprafața agricolă a județului Arad ocupă aproximativ $\frac{3}{4}$ din suprafața totală a județului, cu circa 3% peste media națională, peste 64% din această suprafață fiind arabilă.

Județul Arad are o serie de avantaje competitive în domeniul agricol: deține 137.637 hectare de pășuni și fânețe, favorabile dezvoltării unui puternic sector zootehnic (anul 2014); în județ existau în anul 2013, 361.189 ovine, județul ocupând la nivel național un loc fruntaș din perspectiva numărului de capete, cu premise favorabile pentru dezvoltarea industriei agroalimentare; condiții naturale prielnice și tradiție în cultivarea porumbului boabe, grâului și secarei, Aradul plasându-se în topul primelor județe din țară la suprafața cultivată și producția acestor culturi.

Numărul de exploatații agricole este foarte mare iar în marea lor majoritate, exploatațiile agricole sunt exploatații individuale. În județ se găsesc *2 grupuri de producători de legume și fructe și un grup de producători în domeniul creșterii animalelor*. În cazul fermelor de semisubzistență, o mare parte din producția agricolă se consumă în familie; aceste ferme nu au capacitatea de a comercializa în mod eficient producția, astfel încât obțin venituri scăzute în urma vânzării produselor agricole. Numărul produselor tradiționale atestate este foarte mic în comparație cu celelalte județe din Regiunea Vest. Interesul pentru produsele ecologice, naturale și tradiționale crește și au apărut mai multe inițiative pentru promovarea agriculturii și a produselor agricole locale.

În vederea elaborării și implementării Planului Național de Dezvoltare Rurală, a fost realizat Studiul privind potențialul socio-economic de dezvoltare rurală¹¹⁷; analizând acest studiu prin prisma potențialului județului Arad, pot fi desprinse următoarele concluzii:

- În ceea ce privește potențialul agricol – producție vegetală, analizat pe baza Metodologiei de bonitare a terenurilor agricole:
- peste 50% din UAT-urile din județul Arad au un potențial ridicat pentru următoarele culturile vegetale: cereale păioase (irigat), rapiță (irigat), flori (irigat);
- 100% din UAT-urile din județul Arad au un potențial mediu pentru majoritatea culturilor vegetale, excepție făcând culturile de cartofi (neirigat), hrișcă și orez
- În ceea ce privește potențialul agricol – producție animală, analizat pe baza numărului de animale care pot fi crescute în conformitate cu cerințele Directivei Nitrați, pe baza numărului actual de animale și a celui potențial de animale, pe baza posibilităților de creștere în sistem închis sau prin pășunare liberă și pe baza capacităților de procesare și abatorizare existente în limita a 30 km în jurul UAT-ului analizat:
- peste 40% din UAT-urile din județul Arad au un potențial ridicat pentru următoarele sectoare zootehnice de creștere a animalelor pentru carne: bovine, suine, ovine, caprine – în sistem închis, procesare în cadrul fermei și păsări – procesare în afara fermei;
- peste 90% din UAT-urile din județul Arad au un potențial mediu pentru creșterea bovinelor, suinelor, ovinelor și caprinelor pentru carne în sistem închis, cu procesare în afara fermei;
- peste 40% din UAT-urile din județul Arad au un potențial ridicat pentru sectorul zootehnic de creștere a animalelor pentru lapte, în sistem închis, procesare în fermă;
- peste 90% din UAT-uri au un potențial mediu și ridicat pentru sectorul zootehnic de creștere a animalelor pentru lapte, în sistem închis, procesare în afara fermei.
- În ceea ce privește potențialul de procesare din agricultura județului, bazat pe producția de materii prime:
- 100% din UAT-urile din județul Arad au un potențial ridicat pentru:
 - laptele colectat față de laptele produs;
 - abatorizare bovine, ovine și caprine față de număr animale existent;
 - prelucrare carne bovine, ovine și caprine față de total greutate animale;
- pentru toate celelalte sectoare de procesare, potențialul UAT-urilor din județul Arad este mediu și ridicat (peste 90% din UAT-uri): capacitate prelucrare cereale și semințe oleaginoase, lapte pasteurizat, abatorizare porcine și prelucrare carne porcine.

▪ Sursa: ”*Studiu privind stabilirea potențialului socio-economic de dezvoltare al zonelor rurale*”, elaborat de

Academia de Studii Economice din București, în cadrul contractului “*Asistență tehnică pentru pregătirea perioadei de programare în domeniul dezvoltării rurale 2014-2020*” Cod contract: C/511/1/1/S/12/00/02/S0 din 05.08.2014, www.madr.ro

Aceasta axă urmărește valorificarea potențialului agricol al județului și a tradiției din domeniul agriculturii și industriei alimentare, creșterea valorii adăugate a producției agricole locale, organizarea colectării produselor agricole și crearea facilităților de depozitare și valorificare precum și creșterea numărului IMM-urilor rurale active în domenii neagricole pentru asigurarea unor venituri rezonabile pentru fermieri.

Abordarea propusă pentru dezvoltarea agriculturii și a lanțurilor de producție și comercializare vizează inclusiv valorificarea oportunităților de finanțare aferente Programului Național pentru Dezvoltare Rurală, în scopul îmbunătățirii infrastructurii agricole și a unei dezvoltări unitare a agriculturii cu sectorul de procesare a produselor agricole.

Din oportunitățile de valorificare a potențialului agricol al județului Arad se desprind o serie de direcții specifice precum:

- Conturarea unui *"traseu al vinului"* prin integrarea producției de struguri de vin cu procesarea acestora în scopul valorificării renumelui podgoriilor arădene;
- Dezvoltarea unui *"drum al laptelui"* prin valorificarea pășunilor arădene în scopul dezvoltării sectorului zootehnic de creștere al bovinelor, ovinelor, caprinelor pentru lapte și corelarea acestui sector cu cel al procesării produselor lactate

Măsurile propuse pentru realizarea Axei prioritare 3.2 sunt:

- 3.2.1. Promovarea organizării lanțului alimentar prin sprijinirea înființării de unități de procesare agroalimentară și îmbunătățirea dotării tehnice a unităților de procesare existente, dezvoltarea tehnologiilor sustenabile de procesare și marketingul produselor;
- 3.2.2. Sprijinirea înființării și dezvoltării de noi facilități comune de depozitare și valorificare, dotate cu utilaje specializate, precum și dezvoltarea piețelor și târgurilor locale;
- 3.2.3. Sprijinirea producătorilor locali în vederea certificării produselor tradiționale, precum și organizarea și participarea la evenimente expoziționale organizate la nivel local, național și internațional, pentru promovarea produselor agricole și alimentare ecologice certificate înregistrate în județ;
- 3.2.4. Sprijinirea comasării terenurilor agricole pentru constituirea dimensiunii optime (viabile) a exploatațiilor agricole;
- 3.2.5. Informarea micilor fermieri interesați, sprijinirea celor care utilizează metode de cultivare tradiționale și ecologice, precum și facilitarea creării și funcționării unor rețele de comercializare a produselor ecologice;
- 3.2.6. Sprijinirea și stimularea înființării grupurilor de producători;
- 3.2.7. Informarea producătorilor agricoli cu privire la cerințele și standardele UE (referitoare la mediu, apă, sănătatea și bunăstarea animalelor, sănătatea plantelor și sănătatea publică) precum și susținerea proiectelor care au ca scop trecerea la sisteme de producție conforme cu cerințele UE și respectării acestor cerințe de către toți producătorii agricoli;
- 3.2.8. Sprijinirea modernizării infrastructurii de irigații precum și a amenajărilor de irigații în zonele unde fermierii prezintă un potențial ridicat de utilizarea și întreținere a acestora.

AXA PRIORITARĂ 3.3 Protecția mediului înconjurător

Mediul înconjurător reprezintă spațiul în care ne desfășurăm toate activitățile la un randament normal, acesta cuprinzând solul, aerul, apa, celelalte vietăți, precum și toate relațiile care asigură un echilibru între toate aceste elemente.

În județul Arad degradarea solurilor ar putea fi o consecință a producerii și depozitării reziduurilor rezultate din activități industriale sau menajere sau a folosirii substanțelor chimice în practica agricolă. Însă, conform datelor furnizate de Agenția pentru Protecția Mediului Arad (APM) în perimetrul județului nu există afectări ale stării solului pe arealele semnificative. La nivelul județului Arad, până în prezent, s-au inventariat câteva situri contaminate și potențial contaminate, cum ar fi o parte din parcurile petroliere Turnu Sud, Turnu Est, Bodrog, Pecica, Turnu Nord, depozitele de reziduuri nepericuloase din Arad (str. Câmpul Liniștii, str. Poetului), Curtici, Ineu, Sebiș, Lipova, Chișineu Criș, Nădlac, Combinatul chimic dezafectat sau SC CET Arad - Platforma de lignit. În vederea protecției calitative a terenurilor în județul Arad se execută lucrări de conservare și ameliorare a solului. Terenurile care prin degradare și poluare și-au pierdut, total sau parțial, capacitatea de producție pentru culturi agricole și silvice, se constituie în perimetre de ameliorare. Protecția juridică calitativă și cantitativă a solului se realizează prin stabilirea unor obligații legale pentru orice deținător de teren, fiind o problemă atât de interes public, cât și privat.

Activitățile antropice - sursa principală de poluare a aerului - pot fi grupate în 3 categorii: activitățile industriale, traficul auto și activitățile urbane. Mai în detaliu, zonele critice sub aspectul poluării atmosferei, sunt reprezentate de către cele două unități ale industriei energetice, SC CET Arad SA pe lignit, respectiv SC CET Hidrocarburi SA. Conform APM Arad în ultimii ani s-au constatat unele reduceri față de anii anteriori, atât în ceea ce privește valorile de emisie, cât și cele din imisii, dar mai sunt multe unități care trebuie să-și gospodărească mai bine activitățile, astfel încât să reducă cantitatea de poluanți emiși în atmosferă.

La nivelul județului, poluarea aerului este sub nivelul mediu al țării, deoarece nu funcționează unități industriale mari poluatoare a aerului; în ultimii ani activitățile industriale poluatoare au înregistrat o importantă reducere. Îmbunătățirea calității parcului de mașini al județului reflectă ușoare reduceri ale poluanților emiși.

Județul dispune de unele dintre cele mai importante rezerve de apă din România, rețeaua hidrografică a județului Arad fiind formată din bazinele hidrografice: Crișul Negru, Crișul Alb, Mureș, Bega. În alcătuirea resurselor de apă ale județului Arad intră, pe de o parte apele subterane, iar pe de altă parte apele de suprafață, adică rețeaua de râuri și lacuri naturale și artificiale.

În județul Arad apele subterane se caracterizează printr-un debit bogat și prin situarea pânzei freatice, în general, la mică adâncime, peste două treimi din Câmpia Aradului având ape subterane la mai puțin de 3 m adâncime. Valoarea concentrațiilor de nitriți în forajele de control din Bazinul Hidrografic Mureș nu depășesc în general limita admisă prin legea privind calitatea apei potabile, dar valoarea concentrațiilor de nitrați depășesc limita maximă admisă prin lege și aceasta mai ales în forajele amplasate în interfluvii, în apropierea localităților sau a zonelor agricole unde se practică o agricultură intensivă.

În momentul de față, în calitate de Stat Membru al Uniunii Europene, România urmărește țintele stabilite prin strategia Europa 2020, și anume reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră cu 19% până 2020. La nivelul județului, emisiile de gaze cu efect de seră în 2009 au însumat 557.988 tone de dioxid de carbon (CO₂), 162.483 tone de protoxid de azot (N₂O), precum și 254.729 tone de metan (CH₄).

Strategia de dezvoltare a unui județ, măsurile de creștere a atractivității sale, nu mai pot exista în ziua de astăzi fără întărirea sinergiilor dintre protecția mediului și creșterea economică. Astfel toate obiectivele strategice vor avea ca și o componentă fundamentală grija pentru protecția mediului.

Crearea de noi oportunități de creștere economică durabilă și de creștere a calității vieții se va face prin prezervarea, protejarea, dezvoltarea și punerea în valoare a patrimoniului natural și construit și prin creșterea calității mediului și promovarea activă de protecție a acestuia.

Pentru a acționa în domeniul utilizării eficiente a energiei și creșterii gradului de utilizare a energiilor regenerabile este necesară punerea în aplicare a angajamentelor noastre referitoare la reducerea emisiilor într-un mod care să maximizeze beneficiile și să minimizeze costurile, inclusiv prin utilizarea soluțiilor inovatoare în plan tehnologic. În plus, ar trebui să vizăm decuplarea creșterii de consumul de energie și să devenim o economie mai eficientă din punctul de vedere al utilizării resurselor. Aceasta nu numai că va oferi un avantaj competitiv, dar va și reduce dependența acesteia de resursele de materii prime și de produse de bază provenite din exterior. Alături de schimbările climatice, pierderea biodiversității reprezintă cea mai gravă amenințare la adresa mediului. Ar fi nevoie de măsuri care să permită disocierea creșterii economice de impactul negativ asupra mediului. Este important ca strategia la nivelul județean să se alăture eforturilor făcute la nivel european și național.

Pentru încurajarea utilizării biomasei ca sursă regenerabilă de energie, ca urmare a promovării realizate de Comisia Europeană încă din 2005 pentru realizarea unor planuri naționale "Planul de acțiune pentru biomasă (BAP) la nivel național", țara noastră a elaborat în 2010, Master Planul BiOMASA pentru România¹¹⁸. Intenția este de a crea un cadru juridic de interes public care ar oferi suport pentru politicile de promovare a biomasei, precum și pentru a permite creșterea autonomiei regionale în ceea ce privește gestionarea resurselor naturale.

Transpunerea politicii UE în domeniul gestionării deșeurilor se asigură la nivel național prin Strategia Națională de gestionare a deșeurilor 2014-2020¹¹⁹ aprobată prin HG 870/2013, ale cărei obiective strategice sunt: îmbunătățirea calității mediului și protecția sănătății populației, sprijinirea activităților de cercetare/dezvoltare în domeniul gestionării deșeurilor, încurajarea investițiilor verzi, creșterea eficienței utilizării resurselor, gestionarea durabilă a deșeurilor, corelarea prevederilor politicilor de gestionare a deșeurilor cu cele privind schimbările climatice, dezvoltarea comportamentului responsabil privind prevenirea generării și gestionării deșeurilor și întărirea capacității instituționale.

Prin Strategia de Dezvoltare a județului Arad sunt propuse o serie de măsuri care vin în întâmpinarea acestor obiective strategice, prin dezvoltarea unei politici județene de îmbunătățire a serviciilor de management al deșeurilor. Între acestea cele mai importante sunt:

- Îmbunătățirea sistemului de precollectare prin construirea de platforme betonate și împrejmuite;
- Valorificarea superioară a deșeurilor prin construirea unei stații de cogenerare pentru producerea de energie electrică și termică;
- Închiderea depozitului neconform de deșeuri de la Lipova;
- Construirea de platforme pentru deșeuri verzi din grădini, sere, solarii în localități cu activități preponderent în agricultură (Seleuș, Curtici, Macea, etc)

În acest sens s-a elaborat o Strategie de Dezvoltare a Serviciului de Salubritate a Județului Arad.

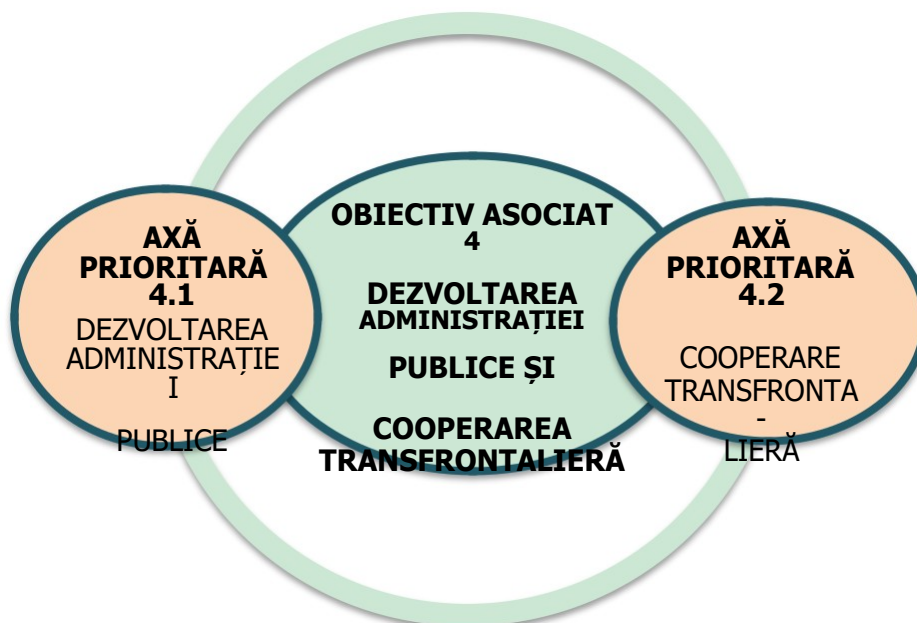
Această axă prioritară vizează în principal măsurile esențiale în vederea păstrării unui mediu înconjurător cât mai curat și protejat care să ne asigure o calitate a vieții la standarde înalte și să ne asigure desfășurarea activităților cotidiene cu un randament crescut, prezentate în cele ce urmează.

Măsurile propuse pentru realizarea Axei prioritare 3.2

- 3.3.1. Prezervarea mediului și reducerea riscurilor de poluare;
- 3.3.2. Implementarea și menținerea sistemului de management integrat al deșeurilor în județul Arad;
- 3.3.3. Susținerea investițiilor în ceea ce privește infrastructura de gestionare a deșeurilor, inclusiv atragerea de surse de finanțare;
- 3.3.4. Acțiuni de promovare a colectării selective și reducerea nivelului de deșeuri produse atât de utilizatorii individuali – gospodării, cât și de agenții economici;
- 3.3.5. Programe de promovare a educației pentru protecția mediului;
- 3.3.6. Valorificarea potențialului biomasei forestiere;
- 3.3.7. Amenajarea ariilor naturale protejate;
- 3.3.8. Organizarea de acțiuni de conștientizare a populației față de ocrotirea mediului înconjurător și respectarea naturii.

Obiectiv asociat 4: Dezvoltarea administrației publice și a cooperării transfrontaliere

Acest obiectiv asociat presupune dezvoltarea capacității administrative și valorificarea poziționării geografice a județului Arad ca județ de graniță.

AXA PRIORITARĂ 4.1 Dezvoltarea administrației publice

Continua schimbare și dezvoltare a societății umane și dinamica acesteia determină o adaptare a administrației la nevoile societății. Această axă prioritară vizează dezvoltarea capacității administrației publice locale a județului Arad prin valorificarea expertizei existente și prin introducerea unor elemente specifice de e-guvernare. Analiza situației existente reliefează necesitatea îmbunătățirii structurilor cu competențe specifice în acest domeniu în structura organizatorică a Consiliului Județean Arad. O trăsătură fundamentală a procesului de reformă administrativă vizează creșterea gradului de cooperare dintre autoritățile publice locale. Trebuie avute în vedere dezvoltarea unor instrumente de politică publică prin intermediul cărora să se stimuleze cooperarea autorităților locale în vederea creșterii nivelului de satisfacție a cetățenilor județului Arad și îmbunătățirea calității și eficienței furnizării serviciilor publice. Această axă prioritară vizează dezvoltarea capacității administrației publice și a serviciilor publice furnizate către cetățenii județului Arad.

Măsurile propuse pentru realizarea Axei prioritare 4.1

- 4.1.1. Promovarea unui dialog activ cu cetățenii și cu mediul de afaceri;
- 4.1.2. Încurajarea participării publice și sprijinirea formelor asociative intrajudețene la nivelul județului Arad (ADI-uri, GAL-uri, etc.);
- 4.1.3. Dotarea instituțiilor administrației publice cu tehnologie IT modernă și performantă care să permită implementarea unor soluții software integrate de gestionare ușoară, rapidă și modernă a activității curente a administrațiilor publice;

- 4.1.4. Participarea funcționarilor angajați în administrația publică la cursuri/instruiri pentru îmbunătățirea continuă a performanțelor profesionale;
- 4.1.5. Implementarea la nivelul județului Arad, a unui număr cât mai mare de soluții de tip e-guvernare, în contextul creșterii constante a accesibilității populației la internet și a utilizării acestuia;
- 4.1.6. Elaborarea și/sau actualizarea documentațiilor de urbanism și amenajarea teritoriului, la nivel județean, microregional și local. Vor fi vizate cu prioritate următoarele documentații: Planul de Amenajare a Teritoriului Județean, Planurile Urbanistice Generale ale municipiilor, orașelor și comunelor, Planuri de amenajare a teritoriului zonal periurban și interurban, Planuri de amenajare a teritoriului microregional;
- 4.1.7. Creșterea gradului de transparență la nivelul administrației publice locale;
- 4.1.8. Implementarea sistemelor de management al calității, dezvoltarea procedurilor și instrumentelor de monitorizare și evaluare a performanțelor personalului din administrația publică locală a județului Arad.

AXA PRIORITARĂ 4.2 Cooperarea transfrontalieră

Scopul strategic general al Programului INTERREG V-A România - Ungaria¹²⁰ din cadrul obiectivului de cooperare teritorială europeană este apropierea persoanelor, comunităților și agenților economici din zona de frontieră pentru a facilita dezvoltarea comună a zonei de cooperare, bazându-se pe avantajele cheie specifice regiunii de graniță.

Programul¹²¹ asigură o gamă variată de oportunități potențialilor beneficiari, prin intermediul axelor prioritare și a mai multor priorități de investiții cu obiective specifice. Proiectele demarate în cadrul diferitelor axe prioritare vor ajuta la atingerea scopului general al programului.

Axa prioritară 1: Protejarea în comun și utilizarea eficientă a valorilor comune și resurselor (Cooperarea în domeniul valorilor comune și resurselor)

Fondurile alocate acestei axe prioritare vor fi folosite pentru realizarea a două obiective specifice:

- Îmbunătățirea gestionării calității râurilor transfrontaliere și a apelor subterane;
- Utilizarea durabilă a patrimoniului natural, istoric și cultural în zona eligibilă.

Axa prioritară 2: Îmbunătățirea mobilității transfrontaliere durabile și eliminarea blocajelor (Cooperarea în domeniul accesibilității)

Cele două obiective specifice aferente acestei axe sunt:

- Accesibilitate transfrontalieră îmbunătățită prin conectarea nodurilor secundare și terțiare la infrastructura RTT;
- Creșterea procentului de pasageri care folosesc forme de transport durabile – cu emisii reduse de carbon și nivel redus de zgomot – pentru deplasarea transfrontalieră.

Axa prioritară 3: Îmbunătățirea ocupării forței de muncă și promovarea mobilității forței de muncă transfrontaliere (Cooperare în domeniul ocupării forței de muncă)

Singura prioritate de investiții a Axei prioritară 3 își propune susținerea creșterii eficiente a ocupării forței de muncă prin dezvoltarea potențialului endogen ca parte a strategiei teritoriale pentru

zonele specifice, inclusiv conversia regiunilor industriale în declin, îmbunătățirea accesibilității și dezvoltarea resurselor naturale și culturale specifice.

Axa prioritară 4: Îmbunătățirea serviciilor de îngrijire a sănătății (Cooperare în domeniul sănătății și prevenției bolilor)

Prioritatea de investiții a acestei axe o reprezintă investirea în infrastructura medicală și socială, care contribuie la dezvoltarea națională, regională și locală, reducând inegalitățile în ceea ce privește statusul de sănătate, promovând incluziunea socială prin accesul îmbunătățit la serviciile sociale, culturale și recreative și tranziția de la serviciile instituționale la cele comunitare.

Axa prioritară 5: Îmbunătățirea prevenirii riscurilor și a gestionării dezastrelor (Cooperare în domeniul prevenirii riscurilor și gestionării dezastrelor)

Prioritatea de investiții a acestei axe o reprezintă promovarea investițiilor pentru abordarea riscurilor specifice, asigurarea intervenției în cazul dezastrelor și dezvoltarea unui sistem de gestionare a dezastrelor.

Axa prioritară 6: Promovarea colaborării transfrontaliere între instituții și cetățeni (Cooperarea instituțiilor și comunităților)

Ca prioritate de investiții a Axei 6 este consolidarea capacității instituționale a autorităților publice și a părților interesate și o administrație publică eficientă prin promovarea cooperării juridice și administrative și a cooperării între cetățeni și instituții.

Obiectivul specific corespunzător priorității de investiții este intensificarea cooperării transfrontaliere durabile a instituțiilor și comunităților.

Măsurile propuse pentru realizarea Axei prioritare 4.2

- 4.2.1 Îmbunătățirea facilităților de transport transfrontalier;
- 4.2.2 Îmbunătățirea comunicațiilor transfrontaliere;
- 4.2.3 Întărirea coeziunii sociale și economice în regiunea de graniță.

▪ Plan de acțiune

Măsurile specifice fiecărei Axe prioritare compun Planul de acțiune al Strategiei de Dezvoltare.

Planul de acțiuni a fost dezvoltat prin procese mixte (participative – consultative) de planificare, cu scopul responsabilizării comunității asupra mijloacelor de aplicare a Strategiei de Dezvoltare dar și de definire realistă a posibilităților de aplicare a acestora.

Criteriile de selecție a măsurilor au avut la bază:

- Concordanța cu viziunea/nevoile comunitare;
- Abordare durabilă, integrată;
- Responsabilitatea/competența autorității administrative județene și/sau a partenerilor dezvoltării județene;
- Necesitatea evitării dublării acțiunilor demarate;
- Localizarea geografică (locală/zonală);
- Corelarea/integrarea cu alte acțiuni la nivel regional, național și internațional.

Planul de acțiune propus pentru atingerea obiectivelor presupune împărțirea măsurilor identificate în trei niveluri de prioritate, fiecare dintre acestea înscriindu-se într-unul dintre aceste niveluri:

- Măsurile directe - care contribuie direct și nemijlocit la realizarea obiectivelor strategice;
- Măsurile suport - a căror implementare/realizare susține atingerea obiectivelor strategice;
- Măsurile punctuale - care presupun dezvoltarea punctuală a județului.

Împărțirea măsurilor în cele trei niveluri de prioritate nu presupune stabilirea vreunei ordini a importanței acestora. Dincolo de importanța aparentă a măsurilor cu impact direct asupra atingerii obiectivelor strategice enunțate, nerealizarea sau neîncadrarea în orizontul de timp a măsurilor suport sau a măsurilor punctuale poate conduce la ratarea țințelor propuse de dezvoltare și la ineficiența utilizării unor resurse limitate aflate la dispoziția județului.

2. PROGRAME DE FINANȚARE DISPONIBILE

a. Programul Operațional Competitivitate

1. Programul Operațional Competitivitate, denumit în continuare Programul sau POC, se subscrive prevederilor Regulamentului (UE) nr.1303/2013 privind dispozițiile comune și ale Regulamentului (UE) nr.1301/2013 privind FEDR și dispozițiile specifice aplicabile obiectivului referitor la investițiile pentru creștere economică și locuri de muncă. Pornind de la analiza nevoilor de dezvoltare realizată la nivel tematic și sectorial și de la prioritățile de finanțare enunțate în acordul de parteneriat (AP), POC este elaborat având în vedere documentele strategice relevante la nivel European (Strategia Europa 2020 și inițiativele sale majore - Agenda Digitală pentru Europa, O Uniune a Inovării, O politică industrială pentru era globalizării) și pe baza orientărilor documentelor strategice relevante la nivel național (programul național de reforma, strategiile naționale pentru cercetare, dezvoltare și inovare, competitivitate, agenda digitală, infrastructura NGN/NGA și securitate cibernetică, strategiile în domeniile sănătății, culturii, consolidării administrației publice, dezvoltării rurale și a sectorului pescăresc).

2. Competitivitatea a fost identificată în AP ca fiind una din cele cinci provocări privind dezvoltarea României, subliniind necesitatea îmbunătățirii capacității de inovare și cercetare pentru dezvoltarea de produse, servicii, afaceri, procese și modele sociale, precum și îmbunătățirea mediului de afaceri, prin punerea în aplicare a lanțurilor valorice pe o scară largă și, prin urmare, crearea de legături în interiorul și în afara țării. POC răspunde, în primul rând, provocării de dezvoltare *Competitivitate și Dezvoltare locală* descrise în cadrul AP și complementar, contribuie la atingerea obiectivelor altor trei provocări de dezvoltare, respectiv: Oameni și societate, Infrastructură și Administrație și guvernare, permițând astfel intervenții orizontale în economie și societate. Programul acționează prin intermediul a doi vectori - Cercetare, Dezvoltare, Inovare (CDI) și Tehnologia Informației și Comunicațiilor (TIC) - și contribuie la atingerea obiectivelor asumate de România în aceste domenii în concordanță cu Strategia Europa 2020: o strategie europeană pentru creștere inteligentă, durabilă și favorabilă incluziunii.

3. *Obiectivul general al POC este de a contribui la realizarea obiectivului global al Acordului de Parteneriat prin susținerea CDI și TIC pentru competitivitate și dezvoltare.* POC propune soluții nevoilor și provocărilor legate de nivelul redus al competitivității

economice la nivel național, în special în ceea ce privește (a) sprijinul insuficient pentru CDI și (b) infrastructura subdezvoltată de TIC și implicit servicii slab dezvoltate. Aceste două curențe, alături de alte deficiențe structurale, ca de exemplu, mediul de afaceri fragil sau productivitatea scăzută în industrie și servicii, fac imposibilă utilizarea potențialului competitiv existent.

Prin intervențiile sale, Programul contribuie la creșterea competitivității și la dezvoltarea economică prin îmbunătățirea accesului, securității și utilizării TIC și prin consolidarea CDI. Totodată, POC contribuie, în mod indirect, la reformarea unor domenii precum educația, sănătatea și cultura, dar și la incluziune socială sau reducerea sărăciei.

Conform recomandării specifice de țară 7 (SWD(2014) 424 final), POC va susține de asemenea eforturile naționale de consolidare a capacității administrației publice, în special prin îmbunătățirea eficienței gestionării resurselor umane, a instrumentelor decizionale și a coordonării în cadrul și între diferite niveluri administrative.

Tratarea problematicii TIC și CDI în cadrul aceluiași program este justificată strategic de rolul multiplicator pe care investițiile în aceste domenii îl pot avea în economie, cu atât mai mult cu cât acestea se concentrează într-un număr limitat de domenii prioritare identificate și selectate având în vedere avantajele competitive ale României. Intervențiile POC promovează noi oportunități de creștere, în special în domenii de specializare inteligentă și propune o serie de intervenții strategice, integrate, cu impact major în crearea unui mediu de afaceri și social aliniat la exigențele competitivității europene.

Majoritatea activităților economice și sociale includ elemente TIC, care contribuie în mod decisiv la creșterea competitivității, la îmbunătățirea calității vieții, la mobilizarea potențialului de dezvoltare în ansamblu. Conform SNC, TIC a fost identificat ca sector prioritar pentru România, având potențial competitiv pentru dezvoltarea inteligentă. Totodată, intervențiile orizontale TIC în procesele de guvernare, devin factori din ce în ce mai importanți pentru asigurarea competitivității României; dezvoltarea infrastructurii TIC și promovarea unui mediu digital reglementat, eficient și securizat va permite întreprinderilor și cetățenilor să poată interacționa într-o manieră eficientă și eficace cu administrația publică.

Creșterea investițiilor și stimularea activităților de CDI pot genera competitivitate, prin specializare inteligentă, valoare adăugată sporită, internaționalizare. Mai mult, inovarea,

văzută ca “transformare”, aplicată în sectoarele de activitate economică, poate contribui la obținerea de rezultate valoroase în termeni de eficiență și calitate. AP1 va susține intervențiile CDI, adresând o serie de nevoi identificate la nivelul AP precum crearea unui mediu CD mai compact și modern, orientat către nevoile pieței și principiile de specializare inteligentă, precum și crearea unei culturi antreprenoriale și inovative în domeniul CDI care să contribuie la antrenarea și dezvoltarea potențialului latent în domeniu, la nivel public și privat.

Concentrarea și coordonarea intervențiilor în scopul adresării integrate a unor nevoi de dezvoltare este caracteristică perioadei de programare 2014-2020. În acest sens, este încurajată și implementarea unor strategii de dezvoltare urbană/instrumente de dezvoltare teritorială care să integreze aspecte economice și sociale. Pentru operaționalizarea acestei abordări, proiectele integrate vor fi finanțate cu prioritate în programele operaționale relevante, inclusiv în POC.

b. Program Operational Infrastructura Mare

POIM 2014-2020 a fost elaborat pentru a răspunde nevoilor de dezvoltare ale României identificate în Acordul de Parteneriat 2014-2020 și în acord cu CSC și Documentul de Poziție al serviciilor Comisiei Europene. Strategia POIM este orientată spre obiectivele Strategiei Europa 2020, în corelare cu PNR și RST, concentrându-se asupra creșterii durabile prin promovarea unei economii bazate pe consum redus de carbon prin măsuri de eficiență energetică și promovare a energiei verzi, precum și prin promovarea unor moduri de transport prietenoase cu mediul și o utilizare mai eficientă a resurselor.

Prioritățile de finanțare stabilite prin POIM contribuie la realizarea obiectivului general al Acordului de Parteneriat prin abordarea directă a două dintre cele cinci provocări de dezvoltare identificate la nivel național: *Infrastructura* și *Resursele*. Având în vedere gradul ridicat de corelare și complementaritate, precum și experiența perioadei 2007-2013, promovarea investițiilor în domeniul infrastructurii și resurselor vor fi finanțate în cadrul unui singur program având ca obiectiv global:

Dezvoltarea infrastructurii de transport, mediu, energie și prevenirea riscurilor la standarde europene, în vederea creării premiselor unei creșteri economice sustenabile, în condiții de siguranță și utilizare eficientă a resurselor naturale

POIM adresează nevoile de dezvoltare din patru sectoare: infrastructura de transport, protecția mediului, managementul riscurilor și adaptarea la schimbările climatice, energie și eficiență energetică, contribuind la *Strategia Uniunii pentru o creștere inteligentă, durabilă și favorabilă incluziunii*, prin finanțarea a **4 din cele 11 obiective tematice** din Regulamentul nr. 1303/2013:

- OT4, prin susținerea producției de energie din surse regenerabile, măsurilor de eficiență energetică, introducerea tehnologiilor de tip smart
- OT5, prin finanțarea măsurilor de prevenire și protecție împotriva riscurilor naturale, menite să atenueze și să combată efectele schimbărilor climatice, și consolidarea capacității de intervenție în domeniu
- OT6, prin promovarea investițiilor în sistemele de apă și apă uzată, managementul integrat al deșeurilor, protecția biodiversității și monitorizarea calității aerului
- OT7, prin sprijinirea investițiilor în infrastructura pentru toate modurile de transport, precum și transportul de energie

Nevoile de dezvoltare adresate prin POIM vizează următoarele caracteristici ale domeniilor finanțate:

Infrastructură de transport deficitară, conectivitate redusă și servicii necompetitive

Calitatea și serviciile oferite de **infrastructura de transport** în România continuă să rămână sub nivelul SM, din cauza insuficienței finanțări, gradului de uzură și managementului deficitar, cu efecte negative asupra accesibilității regiunilor României la piețe internaționale și nivelului intern de competitivitate.

În contextul noii politici europene în domeniul transporturilor, ce prevede realizarea unei rețele europene integrate orientată spre dezvoltarea unei rețele centrale, cu termen de finalizare 2030, și a unei rețele globale ce va susține rețeaua centrală, cu termen de finalizare 2050, România va trebui să continue investițiile în infrastructura de transport, orientate spre dezvoltarea coridoarelor multimodale transnaționale care traversează România, *Rin-Dunăre* și *Orient/Est-Mediteranean*, și corelat cu prioritățile naționale specifice.

România elaborează MPGT cu orizont 2030, care furnizează elementele necesare prioritizării nevoilor de dezvoltare din sector. În cadrul MPGT a fost elaborat MNT ca instrument de analiză a opțiunilor de investiție și politicilor de intervenție, prin modelarea transportului

intern și internațional, atât pentru pasageri, cât și pentru mărfuri, luând în considerare problemele actuale ale sistemului de transport și prognozele privind variațiile cererii de transport și condițiile de operare a rețelelor pentru 2020.

Pe baza unei analize multicriteriale, MPGT propune o listă de proiecte prioritare pentru dezvoltarea sistemului de transport până în 2030 pentru toate modurile de transport. MPGT răspunde cerințelor privind condiționalitățile ex-ante aplicabile sectorului transport în cadrul OT7. Deși elaborarea MPGT s-a realizat în paralel cu elaborarea AP și POIM, acestea au luat în considerare rezultatele intermediare.

În ceea ce privește ansamblul sistemului de transport, *Raportul privind definirea problemelor*, parte a MPGT, evidențiază creșterea constantă a ponderii transportului rutier și a declinului cotei de piață a transportului feroviar, chiar dacă poziția transportului feroviar și fluvial de marfă a înregistrat evoluții pozitive pe parcursul ultimilor ani. Totodată, în scenariul de bază, MNT evidențiază creșterea cererii de călătorie pentru transportul rutier și aerian, și o scădere pentru transportul feroviar, în timp ce pentru marfă, se preconizează o creștere a cererii pe toate modurile, prioritățile de finanțare propuse luând în considerare aceste tendințe.

Transportul rutier. România se situează pe ultimul loc în Europa în ceea ce privește nr. de km de autostradă la 100.000 loc. (2,7 față de 15,25 în Ungaria sau 7,3 în Bulgaria). La începutul anului 2014, 644 km din lungimea rețelei de transport rutier de interes național, de 16.887 km, era la nivel de autostradă (Eurostat).

Conform analizei MPGT, problemele sectorului rutier sunt complexe: *întreținerea inadecvată, deficitul de infrastructură, siguranța traficului și guvernarea*.

Întreținere inadecvată. Numai 50% din rețeaua națională este considerată a fi de calitate bună, 30% de calitate medie, 20% de calitate slabă, iar peste 60% din rețeaua de drumuri naționale are perioada de viață expirată, din cauza lipsei fondurilor adecvate pentru întreținere și nerespectării regulilor privind greutatea pe osie. România se situează pe locul 137 din 142 de țări analizate prin prisma calității infrastructurii rutiere (*Raportul "Competitivitatea Globală (2011-2012)"*, Forumul Economic Mondial). O rețea de drumuri bine întreținută contribuie la reducerea costurilor utilizatorilor, riscului de accidente și

îmbunătățirea siguranței rutiere, evitarea riscului de închidere a drumurilor pentru reparații capitale, reducerea impactului asupra mediului.

Deficitul de infrastructură se reflectă într-o mobilitate redusă, conectivitate insuficientă la nivelul anumitor regiuni, trafic de tranzit ridicat la nivelul a numeroase localități, timpi mari de așteptare la trecerea frontierei.

c. Programul Operațional Capital Uman

3. **POCU stabilește prioritățile de investiții, obiectivele și acțiunile asumate de către România în domeniul resurselor umane, continuând investițiile realizate prin FSE în perioada 2007-2013 și contribuind la atingerea obiectivului general al AP 2014-2020, acela de a reduce disparitățile de dezvoltare economică și socială dintre România și SM ale UE[1].**
4. Având la bază nevoile și provocările, precum și prioritățile propuse pentru finanțare la nivelul AP 2014-2020, în conformitate cu prevederile CSC și cu Documentul de Poziție al serviciilor CE, POCU este elaborat în strânsă corelare cu documentele strategice relevante la nivel european și național.
5. **Strategia POCU urmărește integrarea nevoilor de dezvoltare a resurselor umane în ansamblul programelor și politicilor publice ale României, ca SM al UE și are în vedere valorizarea capitalului uman, ca resursă pentru o dezvoltare sustenabilă în viitor.**
6. Cu intervenții integrate planificate în domeniul ocupării forței de muncă, al incluziunii sociale și educației, POCU va funcționa ca un mijloc de stimulare a creșterii economice și a coeziunii și va susține atingerea obiectivelor stabilite în cadrul altor provocări de dezvoltare - competitivitate, infrastructură, administrare și guvernanță - contribuind astfel la îndeplinirea obiectivelor asumate de România în contextul Strategiei Europa 2020.
7. **Ocuparea forței de muncă**
8. Valorificarea potențialului forței de muncă, crearea condițiilor pentru creșterea gradului de participare pe piața muncii și accesul la locuri de muncă de calitate sunt prioritare pentru atingerea obiectivelor de competitivitate economică, sustenabilitate și incluziune.
9. Pe fondul condițiilor dificile generate de criza economică la care se adaugă progresul tehnologic și, nu în ultimul rând, îmbătrânirea populației, economia românească se confruntă cu probleme serioase în domeniul utilizării forței de muncă, cu o serie de distorsiuni pe piața muncii, care se traduc prin coexistența unui deficit de forță de muncă, în anumite ramuri economice sau zone geografice, cu slaba utilizare a acesteia pe ansamblu. În ceea ce privește

caracterul teritorial, în anul 2011, în regiunea NE s-a înregistrat cea mai mare medie anuală a locurilor vacante (0,92%), urmată de regiunea V (0,82%). Valorile cele mai scăzute ale acestui indicator s-au înregistrat în regiunile SE (0,34%) și SV Oltenia (0,43%). Cea mai mare cerere de forță de muncă exprimată prin numărul mediu anual al locurilor de muncă vacante a fost înregistrată în BI (6200 de locuri vacante), reprezentând aproape 24% din numărul total al locurilor de muncă vacante la nivel național.

10. Una dintre cele mai importante distorsiuni de pe piața forței de muncă provine din cota disproporționat de mare a agriculturii în raport cu standardele europene. Cu toate că ponderea populației ocupate în agricultură a înregistrat o tendință de reducere, aceasta este încă departe de un nivel care reflectă o îmbunătățire în organizarea sectorului agricol, în conformitate cu principiile unei agriculturi moderne și competitive în Europa.
11. Efectele crizei financiare și economice s-au manifestat prin reducerea numărului de locuri de muncă și, implicit, prin creșterea șomajului, prin limitarea și încetinirea creării de locuri de muncă, cu consecințe directe în blocarea intrării tinerilor pe piața muncii și ieșirea de pe piața muncii a persoanelor cu o poziție vulnerabilă (persoane angajate cu contracte temporare, vârstnici, persoane cu nivel scăzut de educație, persoane cu dizabilități etc.).[2]
12. **Rata mare de inactivitate** (35,4% în 2013, cu 7,5% mai mult decât în UE27) este o trăsătură a structurii economice actuale, îngrijorătoare fiind creșterea trecerii în inactivitate pentru grupele de vârstă 25-34 ani (de la 14,19% în 1996 la 21,63% în 2013[3]) și 35-49 ani (de la 12,77% în 1996 la 17,24% în 2013). Pe de altă parte, aproximativ 80% din populația aflată în această situație este dispusă să înceapă lucrul, dacă ar avea o ofertă de angajare[4].
13. Rata scăzută de ocupare la nivel național (63,9% în 2013, comparativ cu 68,4% pentru UE27) reflectă atât **deficitul de oportunități de angajare**, cât și nivelul ridicat al economiei informale (aprox. 28,4% din PIB în 2013).
14. În trimestrul IV al anului 2013, populația activă a României era de 9,9 mil persoane, din care populația ocupată era de 9,1 mil. Dintre acestea, 6,2 mil. reprezintă salariați, în timp ce restul desfășoară fie o activitate independentă, fie o activitate neremunerată în cadrul familiei, ceea ce indică un deficit major al cererii de forță de muncă la nivelul întregii economii.[5]
15. O provocare importantă în acest sens o reprezintă și **distribuția inegală a ocupării forței de muncă**, cu disparități însemnate între regiuni (70,9% NE vs. 57,5% în regiunile Centru și SE, în 2013). În ciuda unei evoluții pozitive a ocupării în unele regiuni, ratele de inactivitate rămân ridicate în zonele mai puțin dezvoltate.

16. Analiza în timp a datelor privind evoluția ocupării în perioada 2008-2011 evidențiază atât regiuni în care s-au înregistrat creșteri ale ocupării (NE, NV), indicând o activitate economică în dezvoltare, cât și regiuni (SMuntenia) în care s-a înregistrat o evoluție negativă, indicând existența unor probleme structurale, ce necesită măsuri specifice.
17. Pe fondul unei cereri deficitare, **mobilitatea forței de muncă intra- și inter-regional rămâne redusă**, adâncind dezechilibrele sistemice. În 2011, 324600 de oameni și-au schimbat domiciliul. În perioada 2008-2010, rata de migrare (la 1000 persoane), s-a modificat după cum urmează: de la rural la urban: a crescut 18,1 la 21,4; de la urban la zonele urbane: a crescut 6,7 la 8,2; de la rural în zonele rurale: a crescut 8,1 la 9,3; de la urban la rural: a crescut 12,9 la 13,8 (România în cifre 2012 - INS).
18. Pe niveluri de educație, tendința de scădere a populației ocupate în vârstă de muncă (15 – 64 ani) se manifestă pentru populația cu studii medii (ISCED 3–4) și pentru populația cu nivel de pregătire scăzut (ISCED 0–2), pentru populația cu studii superioare (ISCED 5–6) înregistrându-se o evoluție pozitivă a ocupării.
19. La nivelul AP 2014-2020 și în SNOFM au fost evidențiate următoarele aspecte problematice care contribuie la menținerea unui nivel scăzut de ocupare a forței de muncă în ansamblu și care vor fi vizate direct de POCU:
20. **1. Rata scăzută de ocupare în rândul tinerilor**
21. În 2013, rata de ocupare a forței de muncă în rândul tinerilor din România (15-24 ani) a fost cu 8,9% mai mică decât media UE (23,5%, față de 32,4% în UE27[6]), în timp ce pentru femeile tinere diferența a fost chiar mai mare (19,6% în România, față de 30,5% în UE27). Mai mult, în timpul crizei economice, situația de pe piața forței de muncă s-a deteriorat pentru tineri și a condus la o creștere a ratei șomajului cu 5% între 2008 și 2013, ajungând la 23,6%.
22. Un factor îngrijorător este reprezentat de creșterea la nivelul întregii țări a numărului de tineri (15–24 ani) NEETs, fapt care indică dificultăți în asigurarea unei tranziții adecvate de la sistemul de educație la piața muncii. În timp ce în anul 2007, 13,3% (bărbați: 11,6%; femei: 15,1%) din persoanele cu vârsta 15-24 de ani aparțineau grupului NEETs, ponderea acestor persoane a crescut la 17,2% în 2013 (față de 12,9% în UE). Importante disparități se înregistrează în funcție de gen, fenomenul fiind mai acut în rândul femeilor tinere (18,9% față de 13,2% în UE27).
23. Având în vedere că în România, potrivit datelor furnizate de INS, în 2013 s-a estimat că numărul tinerilor neidentificați NEETs a fost de 441000 de, este imposibil de realizat o

descriere a grupurilor țintă. Analiza statistică a Serviciului Public de Ocupare (SPO - prin SPO se va citi ANOFM și unitățile sale subordonate în tot cuprinsul documentului) a arătat că aprox. 70% dintre tinerii care sunt înregistrați sunt absolvenți de liceu, 20% sunt absolvenți de învățământ superior, mai puțin de 5% sunt persoane cu dizabilități și sub 1% aparțin minorității Roma (cei mai mulți dintre ei au fost identificați prin intermediul programelor implementate de SPO ex. Caravana privind ocuparea forței de muncă, campanii de conștientizare organizate în parteneriat cu autoritățile publice locale).

24. Conform PIGT 2014-2015, situația tinerilor romi pe piața muncii este influențată de o serie de factori, nivelul scăzut de educație fiind esențial, aproape 90% din șomerii romi neînregistrați având un nivel scăzut de educație (8 clase sau mai puțin).

25. Diferențe importante privind ocuparea tinerilor pot fi observate la nivel regional, trei regiuni având rate ale șomajului de peste 25% (Centru, SE și SMuntenia), ceea ce le face eligibile pentru „Inițiativa Locuri de muncă pentru tineri”

26. O atenție deosebită trebuie acordată derulării de activități pentru identificarea tinerilor NEETs inactivi, cu accent pe aceia cu nivel scăzut de competențe și care au dificultăți în a se integra social, precum și pentru transmiterea datelor relevante ale acestora la SPO în vederea înregistrării. De asemenea, vor fi furnizate informații relevante vis-a-vis de posibilitatea de a beneficia de sprijin pentru găsirea unui loc de muncă de calitate/ posibilitatea deschiderii unei afaceri pe cont-propriu sau de urmare a unui program de formare, precum și de oportunitățile de reîntoarcere în sistemul de educație (măsurile de tip a doua șansă - AP 6 -PI 8ii).

27. **2. Densitate redusă a afacerilor și oportunități limitate de ocupare**

28. România înregistrează a 2a cea mai redusă densitate a afacerilor din UE27, cu disparități teritoriale semnificative (3 regiuni înregistrează un nivel al densității afacerilor de 62-70% din media națională, în timp ce în regiunea BI se înregistrează o valoare de 2,5 ori mai mare decât media națională)[7]. Mai mult, în contextul crizei economice s-a înregistrat o reducere a numărului de afaceri cu 13,1% în perioada 2007-2011.

29. **3. Gradul ridicat de ocupare în agricultură și lipsa oportunităților în mediul rural**

30. Evoluția ocupării și distribuția locurilor de muncă sunt strâns legate de modelul activității economice sectoriale, orientat către activitățile cu valoare adăugată redusă și caracterizat de o dependență ridicată față de agricultură, aceasta rămânând o activitate extinsă la nivelul tuturor regiunilor (cu 30,5% din forța de muncă ocupată în agricultură în 2012, comparativ cu doar 5,2% la nivelul UE27). Astfel, în anul 2011: existau 15.152 IMM-uri în sectorul agricultură, vânătoare și pescuit, totalizând 3,4% din totalul IMM-urilor; 86,6% dintre acestea

erau microîntreprinderi organizate în cea mai mare parte fără personalitate juridică-ca persoane autorizate (PFA), întreprinderi familiale, întreprinderi individuale. Analiza exploataţiilor agricole-în 2010 cele de până în 5 hectare au reprezentat 93% din totalul acestora-evidenţiază faptul că acestea acoperă doar 29,7% din suprafaţa agricolă utilizată, fapt care indică amploarea şi persistenţa fenomenelor de agricultură de subzistenţă şi semi-subzistenţă.

31. **4. Disparităţi importante legate de accesul şi participarea pe piaţa muncii a anumitor categorii dezavantajate**

32. Dat fiind deficitul general de locuri de muncă, grupurile ce se confruntă cu dezavantaje şi sunt supuse unui decalaj în raport cu restul populaţiei în privinţa oportunităţilor de a găsi un loc de muncă sunt şomerii şi persoanele inactive, cu precădere şomerii de lungă durată, persoanele cu nivel redus de educaţie, lucrătorii vârstnici, *persoanele aparţinând minorităţii rome*, persoanele cu dizabilităţi, precum şi persoanele din mediul rural cu accent pe cei din agricultura de subzistenţă şi semisubzistenţă.
33. În perioada 2008-2013 a existat o tendinţa de creştere a şomajului de lungă durată atât în România, cât şi în UE27. Chiar dacă în România rata şomajului de lungă durată rămâne scăzută în raport cu media UE27 (3,4% comparativ cu 5,1%), aceasta reflectă mai degrabă perioada limitată de acordare a ajutorului de şomaj şi tendinţa de a migra în inactivitate a celor care au primit acest ajutor.
34. **Persoanele cu nivel redus de educaţie** - Conform Anuarului Statistic 2012, rata de activitate a persoanelor cu nivel de educaţie superior a fost de 86,6%, cu 18,8% mai mare decât a celor cu nivel de educaţie mediu şi cu 42,3% mai mare decât a celor cu nivel de educaţie scăzut. Rata de ocupare a înregistrat un trend similar: 82,1% pentru persoanele cu nivel de educaţie superior faţă de 62,3% pentru cele cu nivel mediu şi 40,5% pentru cele cu nivel de educaţie scăzut. Potrivit datelor comunicate de INS, în urma recensământului populaţiei din 2011, structura populaţiei stabile în vârstă de 10 ani şi peste după nivelul educaţional se prezintă astfel: 14,4% cu nivel de educaţie superior, 41,4% cu nivel mediu şi 47,2% cu nivel scăzut.
35. **Rata de ocupare a lucrătorilor vârstnici (55-64 de ani)** a fost de doar 41,5% în 2013, cu 8,8% mai mică decât în UE27 şi mult mai scăzută decât media naţională pentru categoria de vârstă 20-64 de ani (63,9%). Cu diferenţe teritoriale importante (cele mai mici rate se înregistrează pentru regiunile BI şi Centru), nivelul scăzut al ocupării forţei de muncă în rândul lucrătorilor în vârstă ridică probleme importante, mai ales în contextul de îmbătrânire a populaţiei.

36. În 2013, *rata de ocupare a forței de muncă în rândul romilor* a fost de doar 46,2%[8]. Doar unul din zece romi a avut un loc de muncă stabil în ultimii doi ani. Majoritatea romilor au ocupații necalificate. Pe de altă parte, această categorie de populație exercită o presiune semnificativ mai mare asupra sistemului de protecție socială comparativ cu restul populației, având în vedere că șomajul înregistrat în rândul populației de etnie romă este de 3 ori mai mare decât în rândul populației majoritare non-roma[9].
37. În mod similar, doar 12,7% din totalul raportat al *persoanelor cu dizabilități* (1,4 milioane), erau angajate în iunie 2013. 56% dintre acestea au raportat că nu au lucrat niciodată. Această situație este agravată de nivelul scăzut de educație și informare al acestor persoane, rata acestora de participare la procesul de învățare pe tot parcursul vieții fiind cu mult sub media populației generale.
38. În vreme ce în agricultură este ocupată aproape o treime din forța de muncă, la sfârșitul anului 2012, ponderea sa în numărul total al salariaților era de doar 2,2%. Aceasta este consecința faptului că în agricultură structura populației ocupate după statutul profesional este complet diferită de aceea a celorlalte ramuri ale economiei naționale. Într-adevăr, se poate spune că **populația ocupată în agricultură este îmbătrânită, ponderea persoanelor în vârstă de peste 54 de ani în populația ocupată fiind de 33,6%, în anul 2010**. În același timp însă, o proporție de **27,9% era constituită din forță de muncă tânără**, sub 35 de ani, care, după cum se cunoaște, are un nivel scăzut de educație și calificare, deci slabe posibilități de adaptare la cerințele pieței, nu poate spera în viitor la migrația spre alte activități, fiind practic captivă.
39. **5. Neconcordanță între cererea și oferta de competențe și expertiză**
40. Conform SNOFM, România se confruntă cu un nivel educațional al forței de muncă (15 ani și peste) scăzut în comparație cu media UE27; nivel scăzut al utilizării TIC și utilizarea lor limitată în economie; participarea redusă la programe de ÎPV; insuficiența fondurilor și a măsurilor de stimulare fiscală, adresate atât angajatorilor cât și angajaților în domeniul FPC; neadecvarea calificărilor, un sistem de previzionare insuficientă a competențelor.
41. Complementar, se remarcă disponibilitatea redusă a companiilor de a investi în dezvoltarea competențelor angajaților (care se situează în prezent sub nivelul UE27,40% vs. 60% în 2012)[10]. Toate regiunile se confruntă cu un deficit în ceea ce privește personalul calificat și nu doar pentru sectoarele pentru care se înregistrează creșteri ale ocupării. Analiza la nivelul diverselor grupe de ocupații relevă faptul că cele mai mari dificultăți de recrutare au fost înregistrate pentru ocupațiile care necesitau calificări din domeniul formării profesionale[11].

În 2011, cea mai mare cerere de forță de muncă, exprimată de angajatori prin intermediul ratei medii anuale de posturi vacante, s-a înregistrat pentru ocupațiile operatorii de mașini și utilaje; asamblori de mașini și echipamente - grupa majoră 8 (0,90%) și muncitori necalificați - grupa majoră 9 (0,85%) (din COR). Aproape 22% din totalul locurilor de muncă vacante s-au înregistrat pentru specialiștii din diverse domenii - grupa majoră 2 (5700 posturi vacante) (INS, 26 martie 2012)

42. Analiza pieței muncii din România, a relevat trei mari categorii de ocupații: dominante, cele care și-au schimbat semnificativ conținutul și ocupațiile de străpungere. Indiferent de tipologia lor, majoritatea ocupațiilor au înregistrat schimbări în conținutul muncii, principalii factori generatori ai modificărilor în conținutul activităților fiind adaptarea la nevoile clienților, creșterea competiției și re tehnologizările. Dezvoltarea și extinderea sectorului privat, necesitatea acestuia de a-și stabiliza anumite segmente de piață au determinat dezvoltarea unor politici „orientate către beneficiar/client” la nivelul firmelor și, deci, creșterea rolului unor factori precum „adaptarea la nevoile clienților” și „creșterea competiției în domeniu”. Re tehnologizările au jucat un rol foarte important în modelarea sau redefinirea conținutului ocupațiilor „dominante”, precum și a celor care „și-au modificat semnificativ conținutul”.

43. Totodată, ucenicia, s-a dovedit, până în 2013, mai puțin atractivă pentru companiile din România, atât din cauza cadrului normativ inadecvat, a fondurilor insuficiente, cât și a lipsei măsurilor de încurajare a acestor practici.

44. **6. Capacitate limitată a SPO de a oferi servicii de calitate, adaptate nevoilor pieței muncii, accesibile tuturor**

45. Furnizarea de servicii de calitate, flexibile și adaptate pentru piața muncii este esențială pentru a implementa cu succes măsurile planificate în domeniul ocupării forței de muncă. În contextul reducerii cu 40% a personalului în perioada 2008-2010, dar și reducerii investițiilor și sumelor alocate pentru măsurile active de ocupare (de la 0,16% din PIB în 2003 la 0,02% în 2011) SPO se confruntă cu probleme importante de capacitate. Această situație a afectat oficiile teritoriale, care au fost reduse de la 167 la 158 (2009-2013), ajungându-se la situația de a acoperi zone mari în care mobilitatea beneficiarilor este redusă și de a avea costuri ridicate. La nivel teritorial, fiecare angajat care este în contact direct cu beneficiarii și alți șomeri trebuie să furnizeze servicii de ocupare pentru un număr mediu de 825 pers/ an. Aceasta implică o investiție corespunzătoare în creșterea capacității SPO pentru a asigura măsuri eficiente de ocupare. Este nevoie de o abordare strategică pentru a corela mai bine

serviciile SPO cu nevoile clienților. Consolidarea capacității administrative a SPO și asigurarea unui nivel adecvat de resurse pentru măsuri active sunt esențiale pentru creșterea calității, eficacității și pentru oferirea de servicii personalizate. Acest serviciu trebuie consolidat prin diversificarea serviciilor și integrarea lor într-o ofertă coerentă pentru solicitanții de locuri de muncă și angajatori, precum și prin introducerea unui sistem transparent de management al performanței. Furnizarea de măsuri active pe piața forței de muncă ar trebui să fie mai flexibilă și diversificată și să se asigure trecerea la o ofertă integrată care satisface nevoile de pe piața muncii. În vederea creșterii capacității SPO de a furniza servicii eficiente, eficace, personalizate, pentru a depăși lipsa de personal, va fi esențială încheierea de parteneriate cu furnizorii privați de ocupare și cu ONG-urile active în domeniul de activare.

a. Programul Operațional Ajutorarea Persoanelor Dezavantajate

Fondul de ajutor european pentru cele mai defavorizate persoane sprijină acțiunile statelor Uniunii Europene menite să ofere asistență materială celor mai sărace categorii ale populației.

România oferă ajutoare alimentare și asistență materială de bază prin intermediul Programului Operațional Ajutorarea Persoanelor Dezavantajate 2014-2020 (POAD).

Programul contribuie la consolidarea coeziunii sociale și la reducerea sărăciei extreme prin distribuirea de alimente de bază (sub formă de pachete alimentare și mâncare preparată), de materialele școlare pentru copii, trusouri pentru nou-născuți, articole de îmbrăcăminte și încălțăminte și produse de igienă către persoanele cele mai defavorizate. Ajutorul European prin POAD este completat de schemele naționale care se adresează persoanelor aflate în sărăcie extremă.

POAD a fost aprobat de Comisia Europeană în noiembrie 2014 prin Decizia nr. C(2014) 9102 final. Ulterior, Programul a fost modificat prin Decizia nr. C(2015)7016 din octombrie 2015, respectiv prin Decizia nr. C(2017)1086 din februarie 2017.

Alocarea financiară pentru acest Program Operațional este de **518.838.876 euro**, din care 441.013.044 euro, respectiv 85%, reprezintă contribuția din partea Fondului de ajutor european destinat celor mai defavorizate persoane (**FEAD**), diferența de 15% reprezentând cofinanțarea națională.

Pentru punerea în aplicare a programului, s-a elaborat **Hotărârea Guvernului nr. 799/2014** privind implementarea POAD, modificată prin HG nr. 80/2015, HG nr. 627/2015 și HG 909/2016. O nouă Hotărâre de Guvern este în lucru la ora actuală, pentru a reflecta noua versiune a POAD, aprobată de Comisia Europeană în februarie 2017.

Operațiunile prevăzute în program, precum și alocarea financiară totală pentru fiecare operațiune, sunt:

- Distribuția de **ajutoare alimentare** (lipsa alimentelor de bază) – 409.496.933 euro
- Distribuția de **materiale școlare** (lipsa materialelor școlare) – 27.000.000 euro
- Distribuția **trusourilor pentru nou-născuți** – 12.000.000 euro
- Distribuția **articolelor de îmbrăcăminte și încălțăminte etc. pentru persoanele fără adăpost** – 6.000.000 euro
- Distribuția **produselor de igienă** – 38.400.000 euro
- **Asistență tehnică** – 25.941.943 euro

Grupul țintă (destinatarii finali ai tipurilor de ajutoare prevăzute prin program) este descris la art. 3 (1) din Program și acoperă întreg teritoriul țării.

Sistemul instituțional pentru implementarea programului este format din următoarele organisme cheie:

Beneficiari:

1. Ministerul Dezvoltării Regionale, Administrației Publice și Fondurilor Europene, în calitate de Beneficiar, responsabil de inițierea și implementarea operațiunilor, cu excepția celor privind materialele școlare;
2. Ministerul Educației Naționale, în calitate de Beneficiar, responsabil de inițierea și implementarea operațiunilor privind materialele școlare;

Organizații partenere:

Organizații partenere, organisme publice și/sau organizații nonprofit care distribuie alimentele și/sau asistența materială de bază și oferă totodată măsuri auxiliare, direct sau prin intermediul altor organizații partenere;

SISTEMUL DE MANAGEMENT:

Ministerul Dezvoltării Regionale, Administrației Publice și Fondurilor Europene, în calitate de Autoritate de Management, responsabilă cu gestionarea programului operațional în conformitate cu principiul bunei gestiuni financiare;
Autoritatea de Certificare și Plată (ACP) din cadrul Ministerului Finanțelor Publice, în calitate de Autoritate de Certificare pentru POAD;
Autoritatea de Audit de pe lângă Curtea de Conturi a României, în calitate de Autoritate de Audit pentru POAD

b. Programul Operațional Capacitate Administrativă

46. Strategia Programului Operațional Capacitate Administrativă (**POCA**) abordează deficiențele principale identificate în administrația publică și vine în întâmpinarea nevoilor și cerințelor ce derivă atât din legislația europeană relevantă, cât și din legislația națională incidentă.
47. 2.Strategia POCA abordează prioritățile *Strategiei Europa 2020 pentru o creștere inteligentă, durabilă și favorabilă incluziunii* (Strategia Europa 2020). Obiectivele principale ale Strategiei Europa 2020 necesită eforturi coordonate și de cooperare la nivel central și local, printr-o abordare integrată a capacității administrative .
48. 3.POCA va promova crearea unei administrații publice moderne, capabilă să faciliteze dezvoltarea socio-economică, prin intermediul unor servicii publice competitive, investiții și reglementări de calitate, contribuind astfel la atingerea obiectivelor Strategiei Europa 2020. Pentru a putea îndeplini acest rol, administrația publică are nevoie de resurse umane competente și bine gestionate, un management eficient și transparent al utilizării resurselor, o structură instituțional-administrativă adecvată, precum și de proceduri clare, simple și predictibile de funcționare. O astfel de administrație trebuie să fie capabilă să ofere decidenților politici instrumentele necesare fundamentării și implementării unor politici publice în interesul cetățenilor. Optimizarea administrației este o condiție importantă pentru punerea în aplicare a oricărei schimbări structurale către o creștere inteligentă, durabilă și favorabilă incluziunii.
49. 4.**POCA** este document strategic de referință pentru administrația publică din România, construit pornind de la nevoile de dezvoltare și direcțiile de acțiune ale sectoarelor administrație și justiție identificate în analizele socio-economice elaborate la nivelul Comitetelor Consultative Tematice și *Analiza cauzelor structurale ale capacității reduse a administrației publice*, document realizat sub coordonarea Cancelariei Prim-Ministrului (CPM), inclus în Acordul de Parteneriat al României (AP). Totodată, POCA se ancorează în

obiectivele generale și specifice ale *Strategiei privind consolidarea administrației publice 2014-2020* (SCAP), condiționalitate ex-ante pentru intervențiile în cadrul Obiectivului Tematic 11 *Consolidarea capacității instituționale a autorităților publice și a părților interesate și eficiența administrației publice* (OT 11), în *Strategia privind mai buna reglementare 2014-2020*, precum și în proiectul *Strategiei de dezvoltare a sistemului judiciar 2015–2020*.

50. 5. În Analiza anuală a creșterii pentru 2014[1] este evaluată situația economică și socială din Europa și sunt stabilite prioritățile generale în materie de politici la nivelul UE pentru anul 2014. Este recunoscută necesitatea ca Statele membre să continue eforturile de modernizare a administrației publice și de îmbunătățire a eficienței și eficacității serviciilor publice furnizate de către aceasta. La nivel european, acesta este unul dintre cele cinci domenii prioritare pe termen mediu pentru implementarea cu succes a Strategiei Europa 2020. În acest sens, *capacitatea redusă a administrației publice de a elabora și de a pune în aplicare politici constituie în continuare o provocare esențială pentru România, care afectează dezvoltarea globală a țării, mediul de afaceri și capacitatea de investiții publice și care, totodată, nu permite furnizarea unor servicii publice de o calitate suficientă.*[2]"
51. 6. Strategia POCA are în vedere Recomandările specifice de țară (RST) ale Consiliului, transpuse în Programul Național de Reformă pentru 2014[3] (PNR), precum și documentul *Poziția serviciilor Comisiei cu privire la dezvoltarea unui Acord de parteneriat și a unor programe în România în perioada 2014-2020* (PSC)[4].
52. 7. POCA adresează recomandarea specifică nr. 7 care vizează “*să intensifice eforturile pentru a consolida capacitatea administrației publice, în special prin îmbunătățirea eficienței, a gestionării resurselor umane, a instrumentelor decizionale și a coordonării în cadrul și între diferitele niveluri administrative, precum și prin îmbunătățirea transparenței, a integrității și a răspunderii. Să accelereze absorbția fondurilor UE, să consolideze sistemele de gestiune și de control, să aducă îmbunătățiri capacității de planificare strategică, inclusiv elementului bugetar multianual. Să remedieze deficiențele persistente din sectorul achizițiilor publice. Să îmbunătățească în continuare calitatea și eficiența sistemului judiciar, să combată corupția la toate nivelurile și să asigure executarea efectivă a hotărârilor instanțelor*”.
53. 8. În contextul pregătirii documentelor de programare a fondurilor europene structurale și de investiții, PSC referitor la România subliniază că “*ineficiența administrației publice din România, caracterizată de un mediu suprareglementat și proceduri greoaie și ineficiente, afectează mediul de afaceri și atractivitatea țării, dar și capacitatea de investiții publice.*

Aceste deficiențe conduc, de asemenea, la un deficit al capacității de elaborare a politicilor, combinat cu unități de politică sectorială insuficient calificate și abilitate, incapabile să conceapă o viziune politică și documente strategice, precum și cu lipsa de competențe de management și coordonarea ineficientă a politicii strategice și operaționale. Acestea sunt ancorate în deficiențele de guvernare structurale subiacente, confirmate în cadrul administrațiilor naționale și locale, care generează la rândul lor o aversiune față de riscuri, responsabilitate și decizie. Asistența externă substanțială acordată începând cu procesul de pre-aderare nu s-a materializat în îmbunătățiri endogene durabile, iar inițiativele izolate de e-guvernare s-au dovedit ineficiente, acestea nefiind integrate în programe cuprinzătoare de modernizare la nivel ministerial. Dificultăți similare sunt întâlnite în sistemul judiciar, a cărui lipsă de eficacitate și de responsabilizare este subliniată de monitorizarea desfășurată în cadrul Mecanismului de cooperare și verificare. Incapacitatea sistemului juridic și instituțional național de a face față în mod eficient fraudei sau conflictelor de interese a generat preocupări”.

54. 9. Totodată, indicele de competitivitate globală[5] plasează România în a 76-a poziție din 148 de economii în perioada 2013-2014, în comparație cu poziția a 78-a în perioada 2012-2013, a 77-a în perioada 2011-2012, a 67-a în 2010-2011 și a 64-a în perioada 2009-2010. Performanța țării este mai slabă în ceea ce privește anumiți piloni, cum ar fi instituțiile (locul 114), gradul de sofisticare a mediului de afaceri (locul 101) și infrastructura (locul 100). În cadrul aceleiași analize, factori precum cotele de impozitare

PARTEA A II-A: ANALIZA SOCIO-ECONOMICĂ A UAT

1. Prezentare Generală a UAT

Comuna Frumușeni este o comună nou înființată în 2004 prin Legea 84/2004 pentru înființarea unor comune. Comuna Frumuseeni se afla situata în nord-estul Campiei Vingai, la o distanta de 15 km de Municipiul Arad, fiind compusa din satele Frumuseeni si Alunis. Ca pozitie geografica, satele Frumuseeni si Alunis sunt asezate la sud de raul Mures, intre comunele Fantanele si Zabrani.

Prima atestare documentara a localitatii Frumuseeni dateaza din anii 1080-1090, desi urmele locului dateaza din epoca bronzului pe teritoriului comunei in locul cunoscut sub denumirea "Dosul Caprei". Comuna Alunis a fost mentionata pentru prima data in anul 1828. Din punct de vedere istoric localitatea Frumuseeni apare sub acest nume doar din anul 1766, cand a fost reintemeiata cu ajutorul a 210 familii de origine germana si de religie catolica.

Stema comunei Frumușeni se compune dintr-un scut triunghiular cu marginile rotunjite. În interiorul scutului se afla un mozaic medieval pe fond negru, compus din 4 elemente vegetale roșii suprapuse de o floare cu petale în formă de cruce, de aur. În vârful scutului, în câmpul albastru, se află o fascie undată de argint. Scutul este timbrat de o coroană murală de argint cu un turn crenelat.

Mozaicul reprezintă una dintre descoperirile arheologice din interiorul bisericii mănăstirii Bizere, aflată în apropierea localității. Fascia undată simbolizează râul Mureș, iar coroana murală cu un turn crenelat semnifică faptul că localitatea are rangul de comună.

Comuna Frumușeni(în germană Schondorf), din punct de vedere al amplasării geografice este situată în jumătatea sudică a județului Arad în sud-estul Municipiului Arad- reședință de județ, la aproximativ 16 km, pe DJ 682

Comuna se învecinează cu:

-la sud : comuna Șagu și comuna Mașloc(Jud. Timiș)

-la est: comuna Zăbrani

-la nord: comuna Vladimirescu
-la vest: comuna Fântânele

1.2. Suprafața comunei Frumuseni

După anul 1989, bilanțul teritorial al comunei a suferit modificări determinate pe de o parte de evoluția generală a dreptului de proprietate asupra terenurilor și mai ales evoluția destinației lor, iar e de altă parte de migrația unora din locuitorii satelor componente.

Suprafata totala a comunei este de 4445,5 ha.

1.5. Repere Urbanistice si Agricole

Construcțiile amplasate pe teritoriul comunei sunt în general vechi, construite înainte de 1990, dar există și construcții noi, construite după 1990. Structura de rezistență a acestora este din ziduri de cărămidă (unele din BCA) pe fundație din piatră cu beton, scheletul acoperisului fiind din lemn acoperit cu țiglă.

Suprafața totală construită este 60.183 mp din care 23.856 mp suprafață locuibilă, 14.393 mp adaposturi pentru animale și 22.934 mp soproane și fanare, aflate într-o stare satisfacătoare de uzură.

Majoritatea construcțiilor sunt formate din parter și prevăzute cu beci.

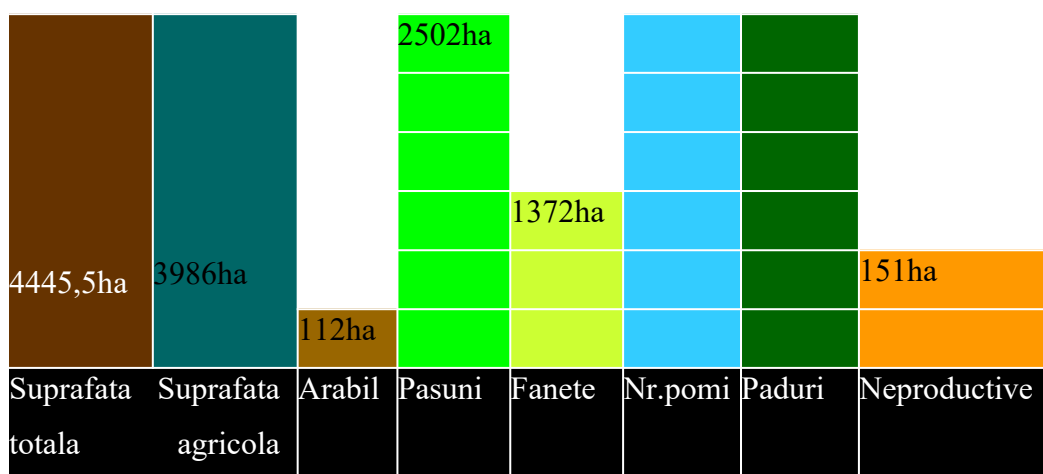
GOSPODĂRIILE

Din totalul gospodăriilor, marea majoritate sunt gospodării mici având în proprietate 1-5 ha, ponderea lor fiind de 75%. Peste 5 până la 10 ha reprezintă 18%, iar gospodăriile cu suprafețe de peste 10 ha reprezintă doar 1% din numărul total. Cei fără teren agricol reprezintă 6%.

Cu toate că dispune de un cadru natural mirific și condiții deosebite pentru agroturism, nici una din gospodăriile comunei nu este atestată pentru practicarea acestui gen de turism.

Ca zona agricolă, comuna Frumuseni este încadrată în zona a V-a, având o suprafață totală de 4445.5 ha, structurată astfel:

Incadrarea terenurilor pe zone de fertilitate poate fi facuta in clasa Spodosoluri si Umbrisoluri cu orizont B (Bs) spodic, respectiv Aumbric(Au), care au o fertilitate naturala foarte slaba fiind folosite ca pasuni si fanete cu productii slabe calitativ si cantitativ. Fertilitatea lor poate fi marita prin aplicarea ingrasamintelor organice (mai ales prin tarlire) si minerale (cu N,P,K) si a amendamentelor calcaroase.

Toate acestea, precum si clima specifica zonei, explica suprafata redusa de arabil, cultivate in special cu cartofi, legume si porumb pentru nevoile proprii.

STRUCTURA CULTURILOR AGRICOLE

Prod.medie/ha boabe

Cultura Suprafata

Porumb 41 2

Cartof 55 8

Legume 16 -

Pomii fructiferi se regasesc in numar destul de mare, dintre acestia predomina prunul si marul a caror fructe sunt folosite la fabricarea bauturilor alcoolice.

PASUNI SI FANETE

La nivelul comunei Frumuseni pasunile si fanetele constituie o baza solida pentru dezvoltarea cresterii animalelor, cu precadere a bovinelor si ovinelor, confirmand caracterul agro-zootehnic al economiei locale. Din suprafata agricola totala a comunei, pasunile si fanetele reprezinta peste 96%, iar din totalul suprafetei de pajisti permanente la nivel de judet

ponderea este de peste 1 %.

Un neajuns al pajistilor permanente din comuna consta in faptul, ca o mare suprafata este dominata de formatii de *Nadus stricta* (pajisti de teposica). Sunt intalnite si alte graminee: *Aqrostis tenuis*, *Festuca rubra*, *Anthox antum odoratum*, precum si leguminoase ca: *Trifolium repens*, *Genista saqittalis*, cu un grad redus de acoperire. Dintre plantele toxice, cea mai frecvent intalnita este *Veratrum album* care, prin fierbere in apa, este folosita de catre localnici pentru tratarea scabiei la oi.

ANIMALELE DOMESTICE

Numarul de animale detinute in fiecare gospodarie, este corelat cu suprafata de teren aflata in proprietate si cu forta de munca existenta.

BOVINELE

Rasele care predomina în această zonă sunt: Pinzgau de Transilvania, Bruna, și metisti între care și Baltata Românească. Acestea sunt rasele care se pretează cel mai bine pentru zona de munte, dar pentru că nu a existat o rețea de reproducție bine pusă la punct și pentru că nu s-a făcut o selecție riguroasă pe criterii științifice, exemplarele au degenerat astfel încât, în prezent producțiile de lapte sunt de cca. 2000-2400 l/cap/lactație, iar masa corporală este de 400-450 kg.

Tineretul bovin supus îngrășării extensive atinge greutatea optimă de sacrificare la 24 luni.

Hranirea animalelor se face vara cu masă verde prin pasunat, iar pe timp de iarnă cu fibroane (fan și coceni de porumb), concentratele fiind folosite în cantități infime și doar de unii dintre gospodari.

CABALINELE

Rasa predominantă este Hutuli, specifică zonei de munte, este folosită de localnici pentru efectuarea lucrărilor agricole, pentru tracțiune și samarizare.

PORCINE

Sunt crescute pentru acoperirea necesarului de carne pentru consum propriu. Rasa de bază este Bazna, preferată de localnici, pentru modul de adaptare în zonă.

OVINELE

Este specia întâlnită cel mai frecvent în zonă, fiind exploatată pentru carne, lapte și lână. Turcana reprezintă peste 99 % din structura de rasă a zonei, deoarece este cea mai rezistentă și valorifică cel mai bine potențialul pajistilor naturale. Suprafața pajistilor permite dublarea numărului de animale, însă, acest lucru nu este posibil datorită lipsei forței de muncă și a consumului de energie umană foarte ridicat.

Rețea hidrografică

Hidrografia comunei este condiționată de climă, relief, geologie, vegetație și activitatea antropică.

Apele subterane sunt reprezentate prin pânze freatice dezvoltate pe cristalin, depozite aluviale și calcare. Accesarea lor se face prin intermediul izvoarelor de coastă și al fântânilor.

Temperatura apelor subterane prezintă variații reduse în cursul anului, în raport cu temperatura aerului, astfel, este cuprinsă între 9 și 12°C la 600 m și între 6 și 9°C la 1200 m. Mineralizarea apelor este redusă (sub 200mg/l), fiind bicarbonatato- calcice și bicarbonatato-sodice. Nivelul pH-ului oscilează între 5,5 și 7 la izvoarele din șisturile critaline și scoarța de alterare.

Apele de suprafață cuprind doar râuri și pârauri, Rețeaua hidrografică prezintă o densitate ridicată , fiind tributară bazinului hidrografic Mureș.

1.4.Clima

Climatul comunei Frumușeni este condiționat de poziția geografică, mișcarea generală a maselor de aer și relief.

Situarea la 45° latitudine nordică și 23° longitudine estică determină un climat temperat continental moderat.

Mișcarea generală a maselor de aer, preponderent din direcție vestică- oceanică, impune un nivel al precipitațiilor mai ridicat (caracter umed al aerului), valori termice mai reduse (vara) precum și dominația vânturilor din direcția vest, nord-vest.

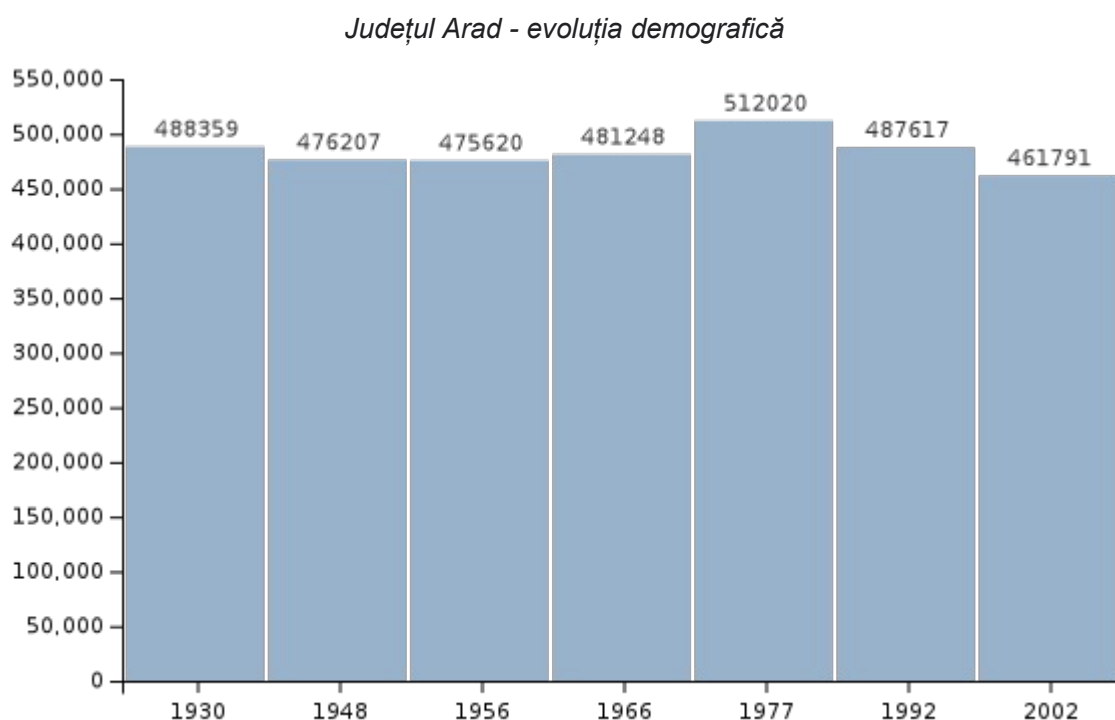
Relieful, prin caracteristicile sale- altitudine, expunerea versanților, fragmentare, depresiuni, suprafața subiacentă (pădure, pășune, teren arabil,cariere, calcare, zonă construită), nuanțează elementele mai sus menționate. Cele mai puternice elemente de condiționare sunt altitudinea și expunerea versanților.

Principalele elemente climatice sunt temperatura, precipitațiile și vânturile.

Fiind situată la o altitudine medie de 110 m, comuna beneficiază de o repartizare mai uniformă a temperaturilor între anotimpuri. Temperatura medie anuală este de 12,39 °C, în condițiile unei intensități a radiației solare (vara) de peste 15 cal/cm2/lună.

Temperatura maximă absolută: 37,4 °C; temperatura minimă absolută -16,5 °C. Precipitații medii anuale de 45,93 l/m2.

2.Demografie

2.1.Caracteristicile generale ale populației comunei Frumuseni

În comuna se afla 2764 de locuitori. Din punct de vedere al tipologiei sunt sate rasfirate, satul Frumușeni, având un număr de 1570 de locuitori și Satul Aluniș cu un număr de 1194 de locuitori.

Datele preliminare ale recensământului populației, realizat la sfârșitul lunii octombrie, din anul 2011, indică 2764 de locuitori (o scădere de 14,8% față de anul 2001).

Densitatea medie a populației era, în anul 2011, de 52,7 loc./km² la nivelul județului Arad și 90 loc./km² la nivelul României.

Distribuția populației la nivel de sate indică o concentrare la nivelul satului Frumușeni de 56% din populație, datorită factorului natural favorabil comparativ cu satul Aluniș de doar 44%.

Structura pe grupe de vârstă și genuri

Analiza populației pe baza vârstei și a genului indică aspecte importante în înțelegerea evoluției populației, a potențialului demografic precum și în identificarea problemelor demografice.

Piramida vârstelor indică o structură demografică dezechilibrată, cu treceri bruște pe grupe de vârstă. Baza demografică este îngustă, ca efect al reducerii natalității după 1990, populația adultă cu contingente mari pentru cei născuți în perioada 1970-1975 (efect al politicii pronataliste din acea perioadă) precum și în perioada 1925-1930. Se remarcă și ponderea ridicată a grupei de vârstă de peste 60 de ani comparativ cu cea de sub 20 de ani. Acest tip de piramidă a vârstelor indică o comunitate aflată în declin demografic și în curs de îmbătrânire.

Analizând populația pe grupe mari de vârstă (0-14, 15-59, peste 59) se observă ponderea redusă a celei sub 14 ani (10% în 2002 față de 19% în 1992) și cea crescută, de 20%, a celei de peste 60 de ani. La nivel de sate problema este și mai acută, populația peste 60 de ani reprezentând 19%, în satul Frumușeni, 25% , în satul Merișor, și 27% în satul Crivadia. Făcând analiza raportului de dependență (diferența dintre populația activă și cea inactivă economic-0-15, peste 60 de ani-) se observă un număr de circa 60 persoane întreținute la 100 locuitori.

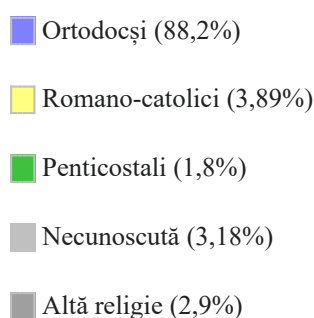
Structura pe genuri indică o pondere mai mare a populației masculine, 51,5%, față de cea feminină, 48,5%, valori inverse față de media națională. Acest raport poate fi explicat prin fluxul sporit al populației alogene în zonă, susținut de lucrările desfășurate la infrastructura feroviară și rutieră ce a cerut cu prisosință forță de muncă masculină, precum și de plecarea populației feminine în alte zone.

Structura etnică

Populația	Nr. locuitori
Comuna Frumușeni	2764
Satul Frumușeni	1570
Satul Aluniș	1194
Structură etnică	
români	2658
maghiari	67
slovaci	-
romi	4
ucrainieni	5
germani	30

Evoluția structurii etnice a stat sub efectul apartenenței la spațiul multiethnic al imperiului austro-ungar precum și a dezvoltării industriale din zona Aradului. Componenta etnică a fost net dominată pe ultimii 160 de ani, aici deținem date statistice, de către români. Pentru o perioadă scurtă de timp, circa 2 ani, populația de etnie maghiară a fost mai numeroasă decât cea română. Acest interval de timp corespunde deschiderii lucrărilor la calea ferată Simeria-Petroșani (1868-1870). În intervalul 1880-2002 ponderea populației maghiare a înregistrat o scădere continuă, cu mici perioade de creștere (1900, 1966) datorate dezvoltării unor activități industriale în zonă-carieră de calcar, fabrică de var, țigle și cărămizi-, dar mai ales lucrărilor de infrastructură feroviară și rutieră.

Componenta confesională a comunei Frumușeni

2.2. Mișcarea naturală a populației în comuna Frumușeni

Natalitatea la nivel de comuna este scăzută. În anul 2017 s-au născut 29 copii, din care 14 băieți și 15 fete, iar în anul 1998 pînă la data de 01.09. s-au înregistrat 7 nașteri: 3 băieți și 4 fete. Rata mortalității este ridicată comparativ cu natalitatea. În 1997 au fost înregistrate 25 decese iar în anul 1998 pînă la 01.09. au fost înregistrate 13 decese.

Aceste date sunt mai mult decît îngrijorătoare. Ele sînt oglindite în evoluția populației.

Raportat la evidențele actuale se poate ușor constata că triplarea numărului de case (cca. 440 pînă în prezent) nu a însemnat și triplarea numărului de locuitori care în 141 de ani a crescut cu 446 cetățeni reprezentînd în medie o evoluție de 3,1 locuitori pe an.

Cu cca. 20 locuitori/kmp. comuna Frumușeni se află sub media pe țară în privința densității populației.

În ciuda densității reduse, populația activă reprezintă peste 95 % din total, în sensul că cei care nu au un serviciu stabil practică agricultura în gospodăria proprie sau pe la cei mai înstăriți.

2.3. Migrația populației

În ultimii zece ani, rata de angajare în România s-a aflat pe o pantă descendentă, de la 64,2 la sută în 1998, la 58,6 la sută la sfîrșitul lui 2009, în timp ce în Europa a crescut, în aceeași perioadă, de la 61,2 la sută la 64,6 la sută. Așa cum precizează Euractiv, piața muncii din România a pierdut în ultimii

cațiva ani cca 2 milioane de persoane, pentru ca aceștia au ales să lucreze în străinătate, formând comunități importante în Spania și în Italia.

Femeile, tinerii și persoanele cu vârstă de peste 45 de ani din România au în continuare probleme în găsirea unui loc de muncă. Totuși, mai scrie sursa citată, există o zonă din piața muncii din România care nu este luată în calcul atunci când se socotește rata de ocupare a forței de muncă, aceea a micilor gospodării agricole. În această categorie, s-ar încadra în jur de 30 % din forța de muncă, incluzându-i aici și pe acei români care se concentrează pe obținerea unei producții suficiente pentru a-și hrăni familiile (agricultura de subzistență).

Conform site-ului www.fonduri-structurale-europene.ro, rata de participare din zonele rurale depășește cu 5-10% nivelul din zonele urbane în perioada 2002- 2009, deși se înscrie pe o curbă descendentă. Convergența dintre ratele de participare rurală și urbană a fost o consecință a îmbătrânirii constante a populației rurale și a atractivității crescute a pieței muncii din spațiul urban. Pe de altă parte, în loc să reflecte existența unor ocazii de angajare mai bune, rata de ocupare relativ ridicată din zona rurală indică în fapt o ocupare insuficientă a forței de muncă din această zonă, dacă se are în vedere că majoritatea locuitorilor din spațiul rural lucrează pe cont propriu, în agricultura de subzistență, unde productivitatea și veniturile medii continuă să rămână scăzute.

3.1.Populația activă și populația ocupată

Evoluția populației activă a comunei Frumuseeni în ultimii 15 ani a fost una pozitivă. Acest lucru s-a datorat atât evoluției economice a zonei, aceasta dezvoltându-se din punct de vedere economic.

O comunitate preponderent agricolă, cu activități industriale limitate la exploatarea unor resurse locale de sol sau subsol , și-a dezvoltat rolul de furnizor de forță de muncă în domeniul terțiar (prestări servicii) la nivel local sau pentru centrele urbane din Valea Jiului și, la anumite perioade de timp, ca spațiu de cazare pentru forța de muncă din sectorul construcțiilor.

Din totalul populației, 67% este reprezentată de populația inactivă economic (elevi,pensionari, casnici, alte situații) și doar 33% populație activă (ocupată în muncă sau șomeră). Raportul dintre populația activă și cea inactivă (întreținută) este de 1 la

2. În acest caz se remarcă ponderea ridicată a pensionarilor și a casnicilor ce reprezintă 38% din populație. La nivel de gen se remarcă gradul mai redus de ocupare al populației feminine (33%) precum și pondere ridicată în cadrul casnicilor (99%).

Salariații, la nivelul localității , indică o pondere de aproape 90% a sectorului terțiar (transporturi, poștă, administrație, comerț, turism, învățământ). Valori astfel de ridicate se întâlnesc în cazul centrelor urbane cu funcții complexe, stațiunilor balneo-climaterice, nodurilor feroviare și localităților periurbane (Frumuseeni) ce oferă forță de muncă centrelor urbane din vecinătate. Ponderea salariaților , cu activitate desfășurată în comună, în raport cu numărul total al salariaților cu domiciliul în localitate este de circa

20%, aspect ce susține rolul mai sus amintit.

4.ACTIVITĂȚI ECONOMICE

4.1.Investiții existente

Economia comunei s-a bazat de-a lungul timpului pe creșterea animalelor și agricultura.

Acum majoritatea terenurilor în Frumuseni au devenit intravilan agricole și în zonele cu construcții noi s-a început amenajarea drumurilor, montarea stâlpilor pentru energia electrică și aducerea rețelei de gaze.

Un alt mare avantaj pe care îl are comuna Frumuseni este frumusețea mediului natural și obiectivele istorice.

4.2.Agricultură

Exploatare agricole organizate

Agricultura reprezintă de bază a populației locale, care își întregeste veniturile prin vânzarea animalelor și a produselor obținute de la acestea, în special pe piete din Arad

Încadrarea terenurilor pe zone de fertilitate poate fi făcută în clasa Spodosoluri și Umbrisoluri cu orizont B (Bs) spodic, respectiv Aumbric(Au), care au o fertilitate naturală foarte slabă fiind folosite ca pasuni și fanete cu producții slabe calitativ și cantitativ. Fertilitatea lor poate fi mărită prin aplicarea îngrășămintelor organice (mai ales prin tarlire) și minerale (cu N,P,K) și a amendamentelor calcaroase.

Toate acestea, precum și clima specifică zonei, explică suprafața redusă de arabil, cultivate în special cu cartofi, legume și porumb pentru nevoile proprii

4.3.Turismul

Comuna Frumuseni are un număr de 5 monumente istorice înscrise pe lista elaborată de Institutul Național al Patrimoniului ce se află în subordinea Ministerului Culturii, Cultelor și Patrimoniului Național. Această listă este actualizată la nivelul anului 2010 și cuprinde toate monumentele aflate pe teritoriul județului Arad. În tabelul de următor sunt enumerate cele 5 monumente din comuna Frumuseni.

Denumire	Localitate	Comuna	Datare
Situl arheologic de la Frumușeni	Sat Frumușeni	Comuna Frumușeni	Sec.XI-XII

invecinate (Arad) se îndreaptă spre locurile cu peisaj atrăgător și reconfortant. Bineînțeles acestora li se adaugă și un însemnat număr de locuitori din județ sau din alte orașe și județe ale țării ce sunt în trecere, precum și turiști străini. Varietatea peisajului, cu pădurile sale bogate și apele situate de-a lungul văilor, cu satele pitorești și cu multimea monumentelor istorice ce se întâlnesc la tot pasul, constituie o sursă de mare și permanentă atracție, de petrecere plăcută a timpului liber de scurtă durată. Însă, cu toata solicitarea crescândă a celor dornici de a-și petrece timpul liber în mijlocul naturii, amenajările și dotările nu sunt încă pe măsura necesităților și posibilităților.

În comuna Frumuseni principalele tipuri de turism practicate sunt turismul rural, turismul de tranzit, turismul cultural, turismul de week-end.

Turismul rural

Dacă în occident universul și mediul rural a devenit de mult o amintire, călătorul în România are acum posibilitatea de a descoperi astfel de locuri în care ciobanii care își duc turmele de oi pe pășunile din munți, de a vedea focurile câmpenești care se aprind în preajma satelor, de a asista la mulsul oilor și pregătutul brânzeturilor, de a întâlni pe ulițele înguste ale satelor, se pot auzi sunete "ciudate": câinii care latră, mugetul vacilor care se întorc de la pășune, găștele și rațele din curțile țăranilor. Turistul poate să fie nu numai un simplu oaspete dar și un participant la activitățile cotidiene ale gospodăriei sau la obiceiurile și ritualurile păstrate în comunitățile rurale și care sunt practicate în anumite perioade ale anului.

Arhitectura tradițională din zonă nu a fost păstrată, astfel că doar elementele arhitecturale enumerate la începutul capitolului despre turism la subcapitolul "Resursele de turism" se pot constitui în atracții turistice din punct de vedere arhitectonic.

Multe din locuințele noi finalizate sau aflate încă în fază de construcție pot fi transformate în structuri de primire turistică cu funcțiuni de cazare. Unele dintre ele pot fi valorificate prin introducerea lor în circuitul turistic ca structuri de tip aparthotel pentru turiștii care doresc un confort mai ridicat decât oferă celelalte structuri de primire cu funcțiuni de cazare sau care își desfășoară activitatea profesională în capitală pentru o perioadă mai lungă de timp. De asemenea, unele dintre ele pot fi finalizate prin implementarea unui sistemul home share.

Turismul cultural

Comuna Frumuseni are un patrimoniu cultural-istoric și etnofolcloric de valoare care îi poate conferi atractivitate turistică. Există valori de patrimoniu cultural de interes național și internațional, între care se remarcă: biserici, monumente și ansambluri de arhitectură și de artă și situri arheologice.

Tezaurul etnografic și folcloric local nu este foarte bine păstrat existând elemente care pot fi valorificate din punct de vedere turistic..

Aspectele problematice cu care se confrunta acest tip de turism sunt legate de infrastructura de acces la siturile arheologice, monumentele de arhitectură învechită și insuficiența sau lipsa spațiilor de parcare dotate cu puncte de informare și promovare a obiectivului cultural.

Turismul de week-end

Apropierea de localitati precum Arad, conferă comunei Frumuseeni o serie de oportunități, una dintre ele fiind turismul de scurtă distanță și scurtă durată sau turismul de week-end.

Criza economică din ultimii ani a condus la schimbarea comportamentului de consum turistic. Astfel, durata sejurului a scăzut pentru marea masă a turiștilor și, implicit, distanțele pe care aceștia sunt dispuși să le parcurgă. De asemenea, nivelul costurilor dispuși să le aibă pentru petrecerea unui concediu este mult mai mic decât acum câiva ani.

De aceea, distanța mică față de localitati mai mari ale județului, accesul facil și prezența obiectivelor cu atractivitate turistică, conferă comunei Frumuseeni, un potențial real pentru practicarea acestui tip de turism. În condițiile în care se vor dezvolta în această zonă și facilități de agrement care să mărească atractivitatea zonei, aceasta se poate transforma într-un pol de atractivitate.

Turismul de tranzit

Această formă de turism este favorizată de dotarea regiunii cu o infrastructură, drumuri naționale/europene. Pentru realizarea de conexiuni naționale și internaționale adesea se impune ca punct de tranzit nodul de comunicații aflat în regiune, fapt ce generează și o cerere pentru servicii turistice de tip cazare și restaurant.

Poziționarea față de căi importante de circulație, existente sau previzionate, creează premisele unei dezvoltări a acestui tip de turism. În acest moment nu este valorificată aproape de loc această poziționare, existând cateva spatii de cazare pe drumuri nationale si europene ce strabat teritoriul comunei.

Alte activități economice

4.4.1. Agenți economici (activități neagricole)

Economia comunei Frumuseeni este una destul de diversificată. Industria, construcțiile sau alte ramuri sunt slab reprezentate.

Agenti economici cu domenii de activitate diferite:

Denumire	Domeniul de activitate
Asociația căminul de bătrâni și casa de copii MMC Frumuseeni	Prestare servicii sociale
SECURO TECH SRL	Case de bani și seifuri

S.C. REMAT MG S.A.	Deșeuri - colectare, valorificare
NASTA TRANS S.R.L.	Transporturi rutiere de marfă

5.Echiparea teritoriului

5.1.Infrastructura rutieră și/sau feroviară

Conform planurilor și datelor furnizate de către CNAIR si DRDP, legăturile rutiere ale comunei Frumuseni la rețeaua de drumuri publice din teritoriu sunt:

- DJ 682

Harta cai rutiere de acces

Rețeaua de străzi și ulițe este bine reprezentată, în mare parte pietruită sau asfaltată. În mod deosebit intersecțiile dintre aceste drumuri și drumul național necesită modernizări și amenajări. Transportul public se realizează de către un operator județean.

Circulația feroviară

— Căile ferate au jucat un rol important în existența localității în ultimii 140 de ani și, mai ales, la sf. sec. al XIX-lea și prima jumătate a sec. al XX-lea. În acest articol am urmărit implicațiile căilor ferate la nivelul comunei din perspectiva serviciilor oferite precum și al capacității de polarizare al transportului de persoane, în primul rând, și al celui de marfă.

5.2. Infrastructura tehnico-edilitară

Localitatea este alimentată din Sistemul Energetic Național prin intermediul unei rețele de distribuție de medie tensiune.

Configurația rețelei de medie tensiune este în general simplă buclată, cu funcționare radială.

Rețeaua de medie tensiune este preponderent aeriană, cu secțiunea între 50 și 120 mm² din oțel-aluminiu.

Rețeaua de joasă tensiune (0,4 KV) este de tip aerian, iar în zona locuințelor unifamiliale ea este destinată consumatorilor casnici și rețelei de iluminat public.

Alimentarea rețelei de joasă tensiune se face, în general, radial, din posturile de transformare, iar conductele au secțiunea de 35 – 70 mm² aluminiu sau 50-70 mm² aluminiu pentru rețele în cabluri torsadate TYIR.

Alimentarea rețelei de distribuție de joasă tensiune se face din posturile de transformare care deservește comuna.

Rețeaua de iluminat public este prevăzută cu lămpi cu vapor de mercur sau sodiu. Comanda iluminatului electric se face automat și centralizat.

Pentru iluminat se folosesc lămpi cu vapor de mercur sau sodiu cu puteri cuprinse între 70 – 250 W.

În comuna Frumuseeni nu există gospodării neelectrificate.

Alimentarea cu energie termică și gaze naturale

Locuințele unifamiliale sunt de regulă încălzite cu sobe cu lemne și motorină.

Singurele sisteme centralizate de încălzire sunt în incinta unor unități economice care posedă centrală termică proprie, cu combustibil lichid.

Alimentare cu apă și canalizare

În comuna atât localitatea Frumuseni, cât și satul Alunis dispun de un sistem centralizat de alimentare cu apă.

În comună nu există nici un fel de sistem de canalizare. Locuințele folosesc closete de tip rural și rare ori fose septice vidanjabile.

Evacuarea apelor meteorice se face prin șanțurile de pe marginea drumurilor spre râuri.

Servicii poștale, telecomunicații și mass-media

În prezent, comuna Frumuseni are o centrală telefonică digitală fixă, locuitorii dispunând și de avantajele telefoniei mobile.

Parcuri și zone de agrement

Zona de agrement și parcuri este bine dezvoltată în comuna Frumuseni, aici existând o suprafață clar delimitată și alocată acestei activități.

Totuși s-a reușit realizarea unui parc, în comuna Frumuseni, localitatea Frumuseni, prin accesarea unor fonduri guvernamentale.

Social

Sănătate

Pe raza comunei, există 2 dispensare, cu 2 cabinete medicale, în stare foarte bună, un cabinet stomatologic și un punct farmaceutic.

Protecție socială

Având în vedere situația socio-demografică și economică a comunei, pe termen mediu și lung se prefigurează ca fiind necesară construirea unui Cămin de Persoane Vârstnice care să cuprindă în cadrul său și un Centru de Zi pentru Persoane Vârstnice.

Educație

Pe teritoriul comunei Frumuseni există la ora actuală 1 școală și două grădinițe, repartizate astfel:

Grădiniță/Școală primară/gimnazială/ Licee/Școală de meserii	Nr. Cadre didactice	Nr. elevi
Școala Gimnazială Frumuseni	20	176
Grădinița PP Frumuseni	3	50
Grădinița PN Aluniș	1	25

Cultură și culte

Pe teritoriul comunei Frumuseni există 5 biserici, din care:

Denumire	Numar
Biserica Ortodoxă	1
Biserica Penticostală	1
Biserica Baptistă	1
Biserica Romano-Catolică	1
Biserica Adventistă	1

Sport

În comună activitatea sportivă este desfășurată în cadrul unui club sportiv în mod organizat.

7. Mediu

Protecția naturii și a peisajului.

În comuna Frumuseni nu putem vorbi de o poluare constantă în zonă sau de o poluare avansată sau de o degradare a terenurilor, care să afecteze în mod vizibil zona.

Există valori moderate ale poluării datorită traficului auto.

Factori și probleme de mediu

Factorul de mediu aer

Sursele de poluare a aerului sunt sursele fixe industriale, de obicei concentrate pe mari platforme industriale dar și intercalate cu zone de locuit intens populate (cu dezvoltări

preponderent pe verticală), circulația auto, în special de-a lungul marilor artere incluzând și traficul greu.

Sursele de poluare a aerului se pot grupa în câteva mari categorii principale, astfel:

Obiective industriale

Șantiere de construcție și betoniere

Centralele electrotermice

Surse difuze de combustie

Traficul auto

Comuna Frumuseeni, este afectată de aceste tipuri de poluare dar nu într-o atât de mare măsură ca și aglomerările urbane din zonă.

Factorul de mediu apă

Poluarea apelor din comună este cuprinsă în limite admise cu excepția perioadei de iarnă, când se înregistrează concentrații mai mari de substanță organică de proveniență animal datorată revărsărilor resturilor fecaloide în albia pârâului.

Situația mai sus evidențiată se datorează în primul rând lipsei bazinelor vidanjabile hidroizolate și platformelor de gunoi de grajd betonate.

Poluarea locală este prezentă în peisaj, cu depozite de reziduri menajere și de consum depozitate la întâmplare, de obicei în albia majoră a pârâielor.

Factorul de mediu sol

Poluarea solurilor în comuna Frumuseeni, se încadrează în limitele normalului, cu excepția zonelor de exploatare – cariere de piatră, sau santiere construcții, dar în aceste zone, atât pe parcursul exploatării/construcției cât și după finalizarea acestora se vor lua măsuri speciale de refacere a mediului și de aducere a lui în starea inițială.

Alți factori cu impact asupra mediului (calamități naturale, activități antropice)

În comuna Frumuseeni nu au existat calamități naturale sau alte asemenea motive care să ducă la schimbări majore în ceea ce privește mediul.

Alimentarea cu apă

În comuna Frumuseeni se lucrează în prezent la extindere și modernizare pentru rețeaua de apă și canalizare, parte integrată a unui proiect amplu, desfășurat la nivel județean și care mai include și alte localități din județul Arad.

În conformitate cu directivele de dezvoltare ale comunei, sistemul de apă și canalizare va trebui să asigure aceste utilități în varianta maximă de dezvoltare a comunei. Parte componentă a dezvoltării acestui sistem în cadrul comunei este și forarea a catorva puțuri de mare adâncime, care vor asigura necesarul de apă pentru întreaga comună, conform studiilor de specialitate.

Tratarea apelor uzate

Rețeaua de canalizare va fi executată pe toată trasa stradală a localităților comunei, precum și pe străzile nou propuse.

Sistemul actual de gestionare a deșeurilor (tipuri de deșeuri, colectare, transport, depozitare, valorificare, probleme)

La ora actuală în comuna Frumuseeni gestionarea deșeurilor este realizată printr-un contract încheiat cu o societate de profil. Această societate se ocupă de colectarea deșeurilor, transportul și depozitarea acestora.

Comuna nu dispune de un sistem propriu de colectare și nici de un punct de depozitare a deșeurilor.

PARTEA A III-A: ANALIZA SWOT

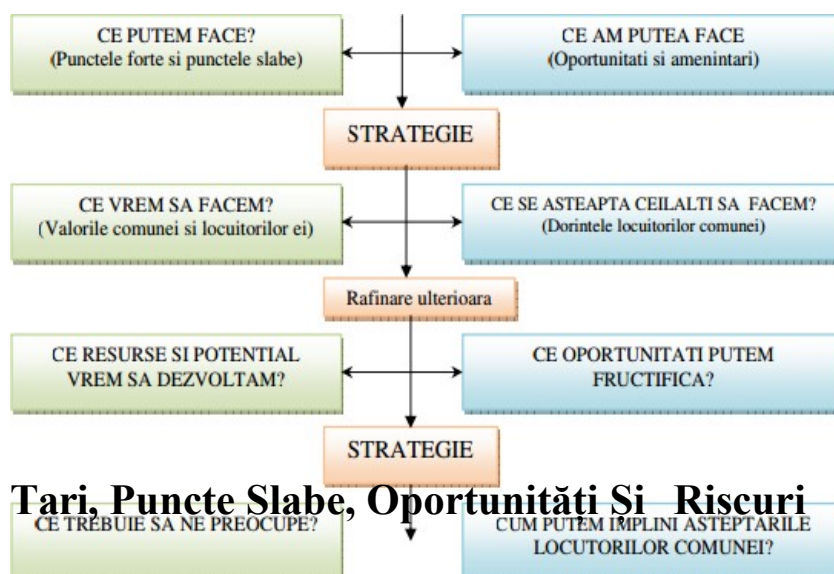
1. Delimitare conceptuală

Analiza SWOT reprezintă un tip de analiză simplă și de impact creată de Albert Humphrey la Stanford University ca un instrument de planificare strategică. Deși inițial a fost concepută și utilizată pentru strategiile de dezvoltare corporatiste, domeniul său de aplicare s-a extins fiind utilizată la scară largă pentru planificarea strategică la nivel instituțional. Denumirea reprezintă un acronim provenit din limba engleză, însemnând: Strengths (puncte tari), Weaknesses (puncte slabe), Opportunities (oportunități) și Threats (amenințări). În esență, analiza ne răspunde la întrebarea "unde ne aflăm?", aceasta implicând analiza mediului intern al comunei și mediul extern general și specific, cu accent asupra punctelor tari, punctelor slabe, oportunităților și amenințărilor.

Pentru a avea certitudine ca politicile și programele existente corespund necesitatilor de dezvoltare a comunei Frumuseeni, în cadrul limitărilor impuse de resursele locale disponibile și pentru accesarea fondurilor prin care Uniunea Europeană sustine politica de dezvoltare regională s-a impus elaborarea strategiei de dezvoltare locală pentru perioada 2020-2027.

Punctele forte și cele slabe sunt legate de comuna și de strategiile acesteia, și de modul cum se compara cu concurența. Oportunitățile și amenințările vin dinspre mediul de piață și din direcția concurenței; de regula sunt factori asupra cărora zona în general nu are nici un control. Analiza SWOT ia în considerare organizarea așezării, performanțele acesteia, produsele cheie și piete strategice. Analiza SWOT permite concentrarea atenției asupra zonelor cheie și realizarea de prezumții (presupuneri) în zonele asupra cărora există cunoștințe mai puțin detaliate. În urma acestei analize se poate decide dacă zona își poate îndeplini planul, și în ce condiții.

Unele "oportunități" și "amenințări" vor apărea din "punctele tari" și "punctele slabe" ale comunei. Amenințările pot fi concrete sau potențiale. Întrebări cheie care îndrumă analiza strategică:

2. Puncte Tari, Puncte Slabe, Oportunități Si Riscuri

1. RESURSE UMANE

PUNCTE TARI	• <i>Oameni ospitalieri, muncitori, deschiși, cu spirit de concurență,</i> Un număr redus de confesiuni religioase foarte bine organizate din punctul de vedere al statutului religios. • Buna comunicare între primărie și cetățeni, • Există un compartiment de asistență socială în primarie, • Cadre medicale calificate în domeniul medico - sanitar: medicină umană, • Cadre medicale calificate în domeniul medico - sanitar: domeniul veterinar, • Cadre didactice calificate.
PUNCTE SLABE	• Predomină vârsta a doua, • Lipsa unui centru medical specializat, Insuficienta informare a populației cu privire la programele de calificare și reconversie existente în județ, și lipsa serviciilor sociale (Centre de zi pentru copii, Centre de reconversie profesională, etc) Existenta somajului de lunga durata, care conduce la descalificarea și descurajarea fostilor angajati, procent ridicat la populatia cu venituri reduse, • Număr mare al persoanelor care nu au ocupație, Adaptarea mai lenta a populației rurale mature și varstnice la schimbările și provocările lumii actuale, în general, și la fenomenul mobilitatii și reconversiei profesionale, în special, Migrarea persoanelor tinere spre mediul urban și strainatate, mai cu seama a celor cu pregătire profesională înaltă, Capacitatea financiară relativ scăzută a locuitorilor zonei datorată insuficienței locurilor de muncă, • Spor natural negativ, • Personal didactic navetist.

OPORTUNITĂȚI	Atragerea de programe cu finanțare europeană pentru stimularea ocupării forței de muncă, • Adaptarea programelor de învățământ la cerințele economiei de piață, Existența unor reglementări ce acordă facilități angajaților care creează noi locuri de muncă pentru șomeri, tineri absolvenți etc, • Existența strategiei naționale antisaracie, • Implicarea autorităților locale în problemele comunității, Realizarea de mici întreprinderi, ferme și micro - ferme pentru atragerea forței de muncă • Grad relativ redus de inadaptare socială a locuitorilor comunei.
RISCURI	• Scăderea numărului persoanelor calificate, prin ieșirea acestora din viața activă, Îmbătrânirea populației prin număr redus de copii născuți în raport cu persoanele decedate, • Creșterea șomajului în rândul tinerilor absolvenți, Creșterea ponderii muncii la negru, cu efecte negative asupra pieței muncii, economiei locale și asistentei sociale în perspectivă, • Migrarea forței de muncă, • Estomparea tradițiilor locale, odată cu trecerea timpului.

PUNCTE TARI	Existenta în comuna a unui cămin cultural Management scolar adecvat în unitatile de invatamant public, Existența bibliotecii comunale, în care personalul are un nivel ridicat de calificare și experiența profesională, Reducerea numarului de elevi ce revin la un cadru didactic,
PUNCTE SLABE	Populația școlarizată în învățământul primar în scădere datorita scăderii demografice a populației, Insuficiența cuprinderii școlarilor în invatamantul liceal, în comuna nu exista liceu, Nivelul relativ redus al pregătirii școlare și respectiv profesionale a majorității locuitorilor comunei, Lipsa surselor de informare moderne precum internetul, la multe gospodarii

OPORTUNITĂȚI	Reabilitarea școlilor și dotarea corespunzătoare a acestora, acces la internet, Reabilitarea și modernizarea căminelor culturale; Organizarea de concursuri cultural-educative care să îi atragă și motiveze pe elevi și tineri, Creșterea numărului persoanelor cu pregătire profesională superioară în special a tinerilor (18-20 ani), Existenta unor programe comunitare și naționale de asigurare a accesului la educație pentru populațiile dezavantajate, Organizarea de cursuri de formare și reconversie profesională în comuna, Amenajarea și dotarea unui centru de joacă și recreere pentru copii, Atragerea cetățenilor la viața asociativă prin participarea în luarea deciziilor la nivelul comunității, participarea la elaborarea unor politici de interes public; Monitorizarea stării ocupaționale a populației.
RISCURI	Scăderea gradului de instrucție școlară a populației tinere, datorită familiilor cu posibilități materiale și intelectuale reduse Scăderea natalității datorită nesiguranței zilei de mâine, Creșterea negativă a sporului migratoriu, Accentuarea procesului de îmbătrânire a populației, Buget încă insuficient alocat învățământului public generând fenomene de dotare materială la limita necesarului unităților sau recurgerea la finanțare paralelă prin aportul familiilor.

3.Domenii de analiză

În urma analizei SWOT s-au identificat trei principii prioritare care ar trebui să stea la baza elaborării strategiei în vederea dezvoltării durabile, și anume:

4.Principii prioritare de analiză în vederea dezvoltării durabile

1.Viața economică a comunei Frumuseni, trebuie revigorată și dezvoltată în toate domeniile sale: agricultura, zootehnie, industrie, comerț și silvicultură. Consiliul Local va trebui să investească pentru revitalizarea vieții economice a comunei, deoarece aceasta produce cele mai multe efecte benefice.

2.Infrastructura necesită îmbunătățiri permanente, de aceea investițiile trebuie făcute după anumite criterii economice astfel încât să producă rezultate benefice pentru comuna:

- siguranța locuitorilor comunei împotriva calamităților;
- raportul valoarea investiție/ efecte economico-financiare produse;
- raportul valoare investiție/numărul beneficiarilor.

3.Conex factorului economic, un alt punct important pentru creșterea atractivității comunei îl constituie facilitățile culturale și de agrement pe care le oferă sau pe care ar putea să le ofere comuna Frumuseni, astfel încât confortul social al locuitorilor să fie îmbunătățit. Complementar acest lucru va crește și atractivitatea turistică a comunei.

PARTEA A IV-A: STRATEGIA DE DEZVOLTARE LOCALĂ

1.Viziunea

O administrație publică locală capabilă să furnizeze servicii publice de calitate beneficiarilor, folosind eficient resursele existente, într-o Românie modernă, competitivă, adaptată la realitățile comunității locale.

2.Valori și principii ale dezvoltării comunitare

Dezvoltarea comunitară – este deci un proces de intervenție complexă, planificată, care are drept scop creșterea capitalului social al comunității, creșterea capacității acesteia de a-și planifica propria dezvoltare și de a pune în practica propria viziune de dezvoltare. Fiind un proces de intervenție la nivelul comunității, aceasta presupune respectarea unor principii specifice, principii generale de acțiune din care derivă principiile de acțiune și intervenție la nivelul comunității. Aceste principii au ca bază valorile pe care dezvoltarea comunitară le promovează. Valorile și principiile generale de acțiune ale dezvoltării comunitare:

Valorile dezvoltării comunitare: 1. Echitate socială 2. Patrimoniul local 3. Încredere 4. Responsabilitate 5. Profesionalism 6. Civism 7. Deschidere 8. Voluntariat 9. Creativitate Principiile dezvoltării comunitare 1. Participarea și implicarea comunității pe tot parcursul procesului de dezvoltare comunitară 2. Valorizarea resurselor locale 3. Abordarea strategică a nevoilor locale 4. Dezvoltare durabilă 5. Promovarea voluntariatului 6. Respectarea obiceiurilor și tradițiilor locale 7. Neapartenența politică și/sau religioasă 8. Responsabilitatea intervenției 9. Transparența procesului de dezvoltare comunitară 10. Respectarea diversității și promovarea egalității șanselor 11. Promovarea parteneriatului.

Membrii comunității își cunosc întotdeauna cel mai bine propriile nevoi și sunt capabili să și le identifice; Membrii comunității pot identifica cele mai realist strategii și modalități de rezolvare a propriilor nevoi;

Membrii comunității pot pune cel mai bine în practică soluțiile pe care le-au identificat ca rezolvare a propriilor nevoi. Procesul dezvoltării comunitare – presupune că o comunitate parcurge planificat mai multe etape pentru a ajunge la un nivel al capitalului social care să genereze la rândul său dezvoltare. Evaluarea receptivității comunității, În această etapă premergătoare a intrării în comunitate, practic vom evalua capitalul social al comunității – capital care se regăsește parțial în următoarele elemente: asociativitate, voința de schimbare - existența unui grup care vrea să facă ceva în comunitate, posibile conflicte, experiențe comune, relații și procese sociale la nivelul comunității, etc.; elemente în funcție

de care se poate decide începerea procesului de intervenție în acea comunitate. Elementele de evaluat pot diferi în funcție de specificul și interesul (profesional) al organizației care urmează să lucreze cu comunitate, dar punctul comun rămâne disponibilitatea/receptivitatea comunității la o intervenție din afară. Această etapă nu durează foarte mult dar va fi realizată aplicând aceleași principii de participare a comunității la evaluare pentru a face comunitatea să-și conștientizeze propriile limite și punctul inițial al procesului de dezvoltare.

3.Principalele obiective ale strategiei de dezvoltare durabila, sunt:

- Orientarea comunei spre dezvoltare economica cu scopul de a crea mai multe locuri de munca;
- Dezvoltarea unui proces comun de organizare pentru a stabili prioritatile comunitatii, strategia și actiunile sale;
- Sprijinirea autoritatilor publice locale în dezvoltarea strategiilor financiare și de investitii; pentru a determina eficientizarea managementului.

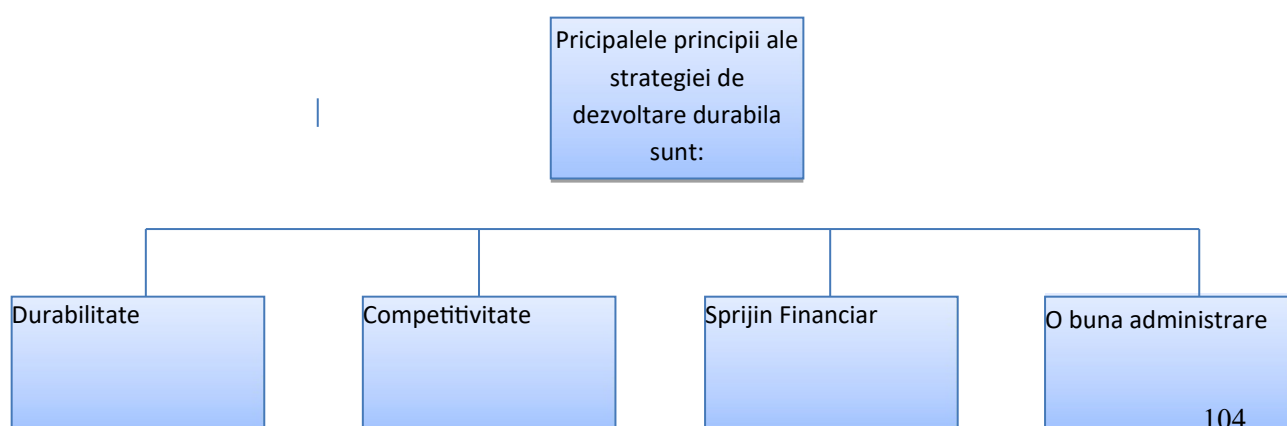
3.1.Criterii de realizare a obiectivelor de dezvoltare economico-sociala

Realizarea obiectivelor de dezvoltare economico - sociala durabila va lua în considerare urmatoarele criterii:

- **Coeziunea și solidaritatea cetățenilor**
- **Puterea comunei**
- **Dezvoltarea durabila**
- **Obiective de calitate globale locale - integrare**

În cazul strategiilor pe termen lung trebuie sa se urmareasca cu foarte mare atentie viitoarele rezultate. În acelasi timp trebuie luat în calcul și faptul ca rezultatul real nu poate fi prevazut deoarece situatiile neprevazute pot și ele sa exercite o influenta importanta asupra lor.

Obiectivele de dezvoltare ale comunei Frumuseni se pot realiza numai în conditiile unei strategii care sa stabileasca cu claritate alternativele de dezvoltare ale comunei, în functie de aceasta, sa se stabileasca și structura cursurilor de calificare.

Durabilitate - conditii mai bune de trai pentru toti locuitorii comunei dar în special pentru persoanele defavorizate, precum și un minim de conditii necesare pentru un trai decent, sanatatea și bunastarea tuturor;

Competitivitate - permite dezvoltarea economiei proprii în context regional, national și chiar international, promovarea unui sector privat productiv și competitiv;

Sprijin financiar - sa poata facilita accesul la o varietate de surse financiare pentru a satisface nevoile de investitii și dezvoltare;

O buna administrare - reactia eficienta și efectiva la problemele comunitatii prin responsabilizarea autoritatilor locale și parteneriatul cu societatea civila.

Pentru fiecare dintre acestea în domeniile de actiune stabilite se formuleaza cate un obiectiv strategic (proces), astfel:

Alternativele de optimizare ale proceselor Strategiei de Dezvoltare Locala sunt legate

<i>Criterii / Planuri</i>	<u><i>Social</i></u>	<u><i>Economic</i></u>	<u><i>Urbanism</i></u>	<u><i>Mediul inconjurator</i></u>	<u><i>Infrastructura</i></u>
	<i>Plan social</i>	<i>Plan economic</i>	<i>Plan Urbanism</i>	<i>Plan de mediu</i>	<i>Plan infrastructura</i>
<i>Coeziunea / solidaritatea Cetatenilor</i>	Cresterea coeziunii sociale a cetatenilor Acces la informatie	Cresterea numarului de locuri de munca	Politici ale teritoriului in favoarea cetatenilor	Cresterea coeziunii ecologice a cetatenilor	Asigurarea satisfacerii nevoilor de confort si civilizatie
<i>Puterea comunei</i>	Cresterea puterii sociale a comunei	Cresterea puterii economice a comunei	Valoare ridicata a comunei	Echilibru intre activitati antropice si poluare	Nivel ridicat de civilizatie
<i>Dezvoltarea Durabila</i>	Minime probleme sociale	Minime probleme economice	Valorificarea teritoriului ca resursa	Minime probleme de mediu	Optimizarea raportului nevoi / resurse
<i>Obiective CADRU-CALITATIV</i>	Aliniere la standarde sociale europene	Aliniere la standarde economice europene	Aliniere la standarde europene de urbanism	Aliniere la principii, standarde de mediu europene	Aliniere la standarde europene de civilizatie

de adoptarea unui anumit model de functionare, care sa poata fi luat ca sistem de referinta în evaluarea continua a rezultatelor, astfel incat procesul de implementare a acestuia sa poata fi monitorizat și evaluat de catre toti partenerii implicati:

- cetățenii și societatea civila;
- comunitatea economica și componentele ei majore (administratia, infrastructuri urbane, sisteme financiar-bancare, etc.);
- tehnocratii (experti, evaluatori, auditori, tehnologi).

5. Procese de baza principale

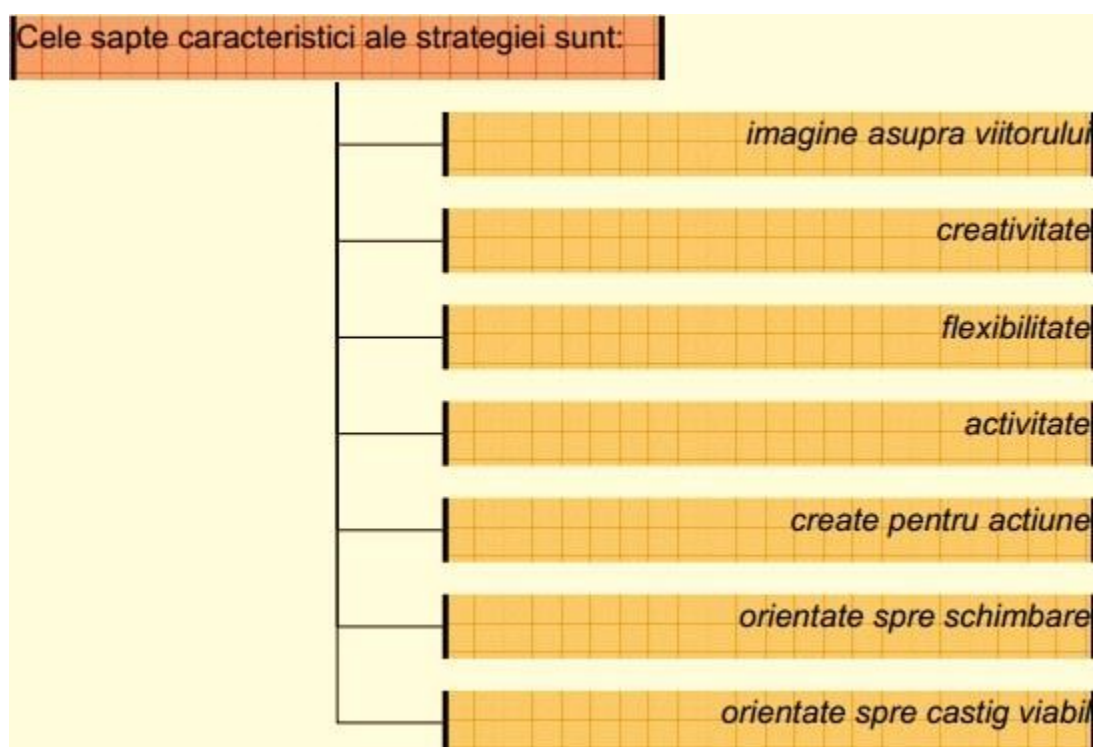
Cele trei procese de baza principale: social, economic și mediu vor fi completate de alte procese caracteristice comunei Frumuseni, procesele de urbanism și infrastructura, conturand un proces comunitar integrat, alcatuit din procesele paralele realizand un ansamblu functional, cu o viziune unitara integrata.

Acestea corespund domeniilor și sectoarelor definite inca în faza de evaluare a situatiei existente și a potentialului local.

Capacitatea strategiei și a planurilor de actiune de a raspunde nevoilor actuale, utilizand eficient resursele existente și adaptandu-se viziunii generatiilor tinere reprezinta, de asemenea, un criteriu fundamental de realizare a obiectivelor majore descrise în acest capitol.

6.Caracteristicile strategiei de dezvoltare durabila

Strategia de dezvoltare durabila are cel putin sapte trasaturi caracteristice care se

recomanda managerilor de la nivel local responsabili cu acest domeniu.

7.Obiectivele specifice dezvoltarii durabile ale comunei Frumuseeni

constau in:

- dezvoltarea infrastructurii de baza a comunei;
protectia mediului;
- întărirea coeziunii sociale și reducerea saraciei;
regenerare rurala.

Realizarea strategiei porneste de la urmatoarele premise:

- imbunatatirea conditiilor de viata ale populatiei comunei (locuinte și locuri de munca la standarde europene);
- ridicarea standardului calitativ, al aspectului comunei, al constructiilor, serviciilor și al imaginii în general;
- oferirea de oportunitati pentru interventia sectorului privat în operatiunile comunei, fie sub forma investitiilor directe în proiecte izolate, fie sub forma parteneriatelor sau consultarilor permanente între parteneri;
- adaptarea la inevitabilele schimbari ce au loc în comuna. De aceea, procesul de planificare trebuie sa fie creativ, participativ și anticipativ.

Conform premiselor de formulare a strategiei și a perspectivelor de dezvoltare a comunei Frumuseeni, conceptul strategic trebuie formulat astfel incat transpunerea sa într-un plan strategic sa asigure un pachet de actiuni ce vor duce la creșterea economica, creșterea bazei de impozitare, crearea de locuri de munca și imbunatatirea calitatii mediului de viata al comunitatii.

Prin dezvoltare, intelegem o dezvoltare economica la care contribuie favorabil pozitia geostrategica a comunei, dezvoltare determinata de atragerea de firme/activitati economice/investitii. Ca puncte prioritare în acest sens sunt: creșterea gradului de atractivitate a comunei (prin imbunatatirea imaginii, a calitatii vietii, prin revitalizare rurala) și facilitati de atragere a firmelor private (prin investitii în infrastructura, oferta de terenuri și cladiri, servicii strategice, facilitati fiscale, etc.).

Trebuie luat în considerare faptul ca o comuna nu este un sistem inchis, iar realizarea celor cinci obiective generale se intemeiaza pe aplicarea unui management

care sa conduca la dezvoltare si/sau regenerare rurala, politicile, planificarea strategica rurala, precum și realizarea programelor și proiectelor se vor face cu respectarea urmatoarelor principii:

- ❖ dezvoltarea durabila, în asa fel încat pe termen lung sa se produca schimbari majore de cultura și atitudine în ceea ce priveste utilizarea resurselor de catre populatie și operatorilor de piata;

- ❖ întărirea capacitatii institutionale: prin management eficient, definirea serviciilor publice în raport cu resursele financiare actuale, cu obiectivele dezvoltarii durabile, precum și cu cerintele populatiei;

- ❖ twining rural (retea/network) în scopul schimbului de informatii între localități cu privire la utilizarea celor mai bune practici (in managementul rural sau managementul de proiect);

- ❖ realizarea programelor și proiectelor prin parteneriat public-privat;

- ❖ realizarea acelor programe și proiecte pe care sectorul privat nu le poate realiza;

- ❖ integrarea politicilor atat pe orizontala, pentru a se realiza un efect sinergic simultan între sectoare, cat și pe verticala, avand în vedere corelarea și integrarea politicilor de dezvoltare a comunei cu politicile de dezvoltare ale judetului Arad și ale regiunii din care face parte;

- ❖ managementul resurselor, ce presupune integrarea fluxurilor de resurse energetice, materiale, financiare și umane, precum și integrarea fluxurilor de resurse energetice și materiale într-un ciclu natural;

- ❖ utilizarea mecanismelor de piata pentru a atinge tinta durabilitatii, respectiv emiterea de reglementari pentru eco-taxa și functionarea utilitatilor publice în sistem de piata, evaluarea investitiilor dupa criterii de mediu, luarea în considerare a problemelor de mediu la întocmirea bugetului local;

- ❖ descentralizarea managementului în sectorul energetic;

- ❖ design-ul durabil arhitectonic în temeiul caruia se stabilesc reguli privitoare la materialele de constructii, design-ul unei cladiri, bioclimatul, densitatea cladirilor într-un areal, orientarea spatiala a cladirilor, „structuri verzi” în jurul cladirilor, microclimat, eficienta energetica;

- ❖ realizarea unui program sau proiect fara a afecta cultura unei

comunitati, ori pentru a recupera mostenirea culturala a unei comunitati si/sau traditiile intregii comunitati locale;

- ❖ interzicerea multiplicarii serviciilor publice, daca acestea nu servesc unei nevoi locale;

- ❖ fixarea regulilor de utilizare rationala a terenurilor pentru toate proiectele de dezvoltare

- ❖ în baza planului de urbanism general, ca instrument de planificare spatiala;

- ❖ analiza capacitatii tehnice de executie;

- ❖ evaluarea eficientei utilizarii resurselor financiare și umane;

- ❖ evaluarea viabilitatii financiare a unui program sau proiect prin prisma veniturilor fiscale obtinute;

- ❖ identificarea nevoilor comunitatii locale și a prioritatilor acesteia;

- ❖ corespondenta între lansarea unui program sau proiect și nevoile comunitatii;

- ❖ evaluarea nevoilor comunitatilor sarace și a capacitatii municipalitatii de a asigura accesul acestora la locuinta, locuri de munca și serviciile publice de baza;
protectia mediului;

- ❖ realizarea unui program sau proiect în parteneriat cu sectorul privat, ori realizarea unui program sau proiect de catre sectorul privat, pentru a transfera costurile unei investitii, daca exista oportunitatea de a obtine profituri viitoare;

- ❖ asigurarea publicitatii informatiilor cu impact în investitii (informatii topografice, informatii statistice privind economia locala și regionala, regulamentul de urbanism, planul de urbanism general și planurile de urbanism zonal).

- ❖ Crearea conditiilor pentru inceperea unor activitati rentabile in agricultura și zootehnie;

- ❖ Protejarea mediului prin conformarea progresiva cu standardele de mediu din Uniunea Europeana pe care Romania va trebui sa le atinga în totalitate;

- ❖ Reabilitarea și modernizarea sistemului de sanatate și protectie sociala în comuna;

- ❖ Asigurarea accesului neingradit al populatiei și al consumatorilor economici la infrastructura (apa, canalizare, distributie gaze, cai de transport, telefonie);

- ❖ Reabilitarea și modernizarea scolilor și gradinitelor conform standardelor europene;
- ❖ Creșterea ratei de ocupare și combaterea excluderii și dezechilibrelor sociale prin crearea de noi oportunitati investitionale

1. Agricultură și dezvoltarea rurală

Agricultura

- ❖ Aplicarea unor tehnici pentru dezvoltarea agriculturii durabile și crearea unor sisteme pentru adaptabilitatea la conditiile climatice;
- ❖ Aplicarea unor tehnici pentru dezvoltarea agriculturii durabile și crearea unor sisteme pentru adaptabilitatea la conditiile climatice;
- ❖ Incurajarea și organizarea de asociații ale producătorilor comunei pentru a beneficia de oportunitățile care decurg din aceasta;
- ❖ Înființare de ferme zootehnice și puncte de prelucrare și colectare a resurselor
- ❖ Eficientizarea practicilor agricole pentru ușurarea și productivitatea lucrării aplicate pe terenurile agricole.

Silvicultura

- Impadurirea terenurilor neproductive ale comunei;
- Întreținerea și ocrotirea capitalului silvic al comunei.

Infrastructură și Mediu

- Refacerea și dezvoltarea mediului natural.

Transport

- Îmbunătățirea drumului județean și a celor comunale care să deservească nevoile curente ale locuitorilor și activităților economice;

Utilități

- Crearea unor sisteme de furnizare a apei curente și de canalizare capabile să deservească tuturor locuitorilor comunei;
- Reabilitarea sediului primăriei;
- Realizarea rețelei de alimentare cu gaz metan;
- Dotări pentru intervenții în caz de situații de urgență;

Sănătate

- Îmbunătățirea serviciilor de asistență medicală;
- Reabilitarea și dotarea corespunzătoare a dispensarului uman;
- Acces permanent și prompt la servicii medicale de calitate;
- Educarea populației cu privire la accesarea serviciilor de sănătate la o perioadă regulată de timp pentru prevenirea situațiilor de urgență prin susținerea și promovarea modului de viață sănătos.

Mediu

- Pastrarea calitatii și prevenirea poluării aerului;
- Informarea populației asupra riscurilor cauzate de deversarea apelor uzate în locuri neamenajate, asupra utilizării durabile a resurselor de apă și a prevenirii poluării;
- Acțiuni de promovare a practicilor de agricultură ecologică;
- Curățarea cursurilor de apă și a domeniului public;
- Crearea unor mecanisme de colectare selectivă a deșeurilor;
- Realizarea unei stații de depozitare a deșeurilor;
- Impadurirea suprafețelor degradate, pentru prevenirea alunecărilor de teren.

Economie

- Crearea unei industrii diversificate, dinamice și capabile să ofere posibilitatea de împlinire profesională și materială a locuitorilor comunei Frumuseni;
- Economie generatoare de venit la bugetul local;
- Crearea unei industrii nepoluante și durabile.

Comerț și Servicii

- Diversificarea de servicii oferite către cetățenii comunei Frumuseni, prin mărirea numărului societăților comerciale;
- Promovarea și susținerea unor tehnici eficiente de marketing pentru atragerea turistilor în comună.

Mediu de afaceri

- Incurajarea cetățenilor prin acțiuni de informare și formare profesională în vederea deschiderii de pensiuni agroturistice și promovarea acestora.

Turism

- Utilizarea unor produse turistice variate cu oferte diversificate;

Educație și cultură

Invățământ

- Accesul neingradit de împlinire individuală prin educație;
- Reabilitarea și modernizarea școlilor și grădinițelor din comună ;
- Accesul la un sistem educațional performant, flexibil și adaptat condițiilor din mediul rural;
- Organizarea unei baze materiale capabile să mulțumească nevoile legate de actul educațional;
- Amenajarea unui spațiu de joacă și recreere pentru copiii comunei;
- Amenajare bază sportivă în comună;
- Orientarea și sprijinirea persoanelor tinere în domeniul formării profesionale;
- Crearea şanselor pentru reformarea persoanelor adulte.

Cultura

- Instruirea și transmiterea practicilor tradiționale generațiilor viitoare;
- Accesul transparent la sursele de informare tradiționale și moderne;
- Structura spațiilor destinate activităților socio-culturale în concordanță cu necesitățile și mijloacele moderne;
- Reabilitarea și punerea în valoare a patrimoniului cultural din comuna Frumusești;
- Reabilitarea căminelor culturale;

Populația

- Crearea condițiilor de viață atractive pentru tineri, atât pentru cei din localitate cât și pentru cei din exteriorul comunei pentru atragerea acestora în localitate;

- Crearea de condiții și condiții pentru familiile de tineri.

Piața muncii

- Locuri de muncă suficiente și în domenii variate de activitate pentru satisfacerea nevoilor de trai;
- Posibilitatea de a urma cursuri de reconversie profesională în domenii cautate pe piața forței de muncă.

Servicii Sociale

- Înființarea grupului de acțiune locală;
- Dezvoltarea serviciilor de asistență socială pentru persoanele aflate în dificultate (minori, persoane vârstnice, persoane cu dizabilități);
- Întărirea legăturilor dintre Administrația Publică Locală și societatea civilă pentru rezolvarea problemelor de interes comunitar.

8.PROIECTE SI ACTIUNI PROPUSE IN PERIOADA 2021-2027 PRIN CADRUL LOCAL DE ACTIUNE

Planul Local de Actiune – ca instrument de planificare și implementare, contine un set de remarci pe domenii de activitate ce se aplica într-un termen determinat în scopul realizării obiectivelor generale stabilite într-o strategie. Modul de realizare al Planului Local de Actiune trebuie sa corespunda termenului de 10-20 de ani, fixat pentru realizarea Strategiei de Dezvoltare Locala (SLDD).

Planul de actiune este procesul participativ de dezvoltare a unui plan relativ scurt, care utilizeaza resurse disponibile pentru a atinge obiective limitate, de obicei într-o zona bine definita.

Periodic, PLA va fi revizuit, astfel incat tintele fixate sa tina cont de evolutia macroeconomica la nivel national, starea economiei la nivel regional și local, precum și de opiniile comunitatii locale cu privire la implementarea lui. Cu cat revizuirea se face la intervale mai scurte, cu atat marja de eroare în privinta evaluării resurselor la un proiect este mai mica, avand în vedere ca, pe masura ce se înainteaza în timp, variabilele economice ce trebuie luate în calcul la o prognoza economica se multiplica.

Planul Local de Actiune pentru implementarea Strategiei Locale de Dezvoltare Durabila a comunei Frumuseni, reprezinta un pachet de masuri și proiecte necesare schimbarii comunitatii locale pentru atingerea unor parametrii specifici societatii moderne, astfel ca durabilitatea sa devina punctul forte al acesteia.

Dimensiunile dezvoltarii actuale economice, sociale, de mediu și tehnologice

au fost analizate în cadrul procesului de analiza-diagnostic din cadrul strategie de dezvoltare, iar tintele-obiective strategice au fost creionate, fixandu-se cateva repere ca referinte pentru dezvoltarile ulterioare.

„Planul Local de Actiune”, prezinta principalele masuri și proiecte necesare fazei de planificare și implementare a dezvoltarii durabile, astfel: în procesul de dezvoltare sa poata fi

evaluat continuu complexitatea factorilor SEMT (social-economic-mediu-tehnologic) prin indicatorii de dezvoltare durabilă (dimensiuni ale durabilitatii) selectionati ca relevanti pentru comuna Frumuseni. Utilitatea unui plan de actiune este data de amploarea și complexitatea actiunilor ce trebuie executate pentru atingerea obiectivelor strategice definite în Strategia de Dezvoltare Durabila a comunei.

Pentru a realiza un management unitar sunt necesare 3 faze distincte astfel incat procesele necesare atingerii obiectivelor sa poata fi bine coordonate:

1. Planul de dezvoltare al Planului Local de Actiune (planificare activitatilor);
2. Planul de executare al Planului Local de Actiune (implementarea activitatilor);
3. Planul de monitorizare al Planului Local de Actiune (evaluarea activitatilor).

Pentru a asigura o dezvoltare coerenta a comunei Frumuseni, suportul necesar trebuie sa fie asigurat de catre:

1. Administratia Locala (primaria) și Consiliului Local, care trebuie sa-si replanifice dezvoltarea institutionala pentru acordarea unui suport logistic complex necesar Planului Local de Actiune;
2. Comunitatea Locala - cetățeni și organizatii, actorii principali ai dezvoltarii locale, prin atitudine și participare activa;
3. Mediul de afaceri - firme și institutii finantatoare, drept suport financiar și logistic (informatii și tehnologii moderne).

9.PRINCIPII ȘI CONDIȚII

Pentru indeplinirea Planului Local de Actiune, Primaria comunei Frumuseni, ca autoritate publica locala, trebuie sa-si intareasca capacitatea institutionala la toate nivelele de decizie și executie, aceasta presupune atragerea și furnizarea de resurse

financiare suficiente și mobilizarea resurselor umane, identificarea celor mai eficiente mecanisme de comunicare, dar și analizarea cadrului administrativ de alocare a responsabilitatilor.

Solutionarea problemelor curente, cat și a celor de ce vor apare în viitor depinde în foarte mare masura de gradul de competenta al conducerii administratiei publice locale.

Consolidarea capacitatii institutionale este un proces de durata în care administratia publica trebuie sa actioneze pentru schimbarea radicala a atitudinii functionarului public fata de accesul cetățenilor la activitatea administratiei.

In acest sens o principala preocupare a primariei comunie Frumuseeni a fost de armonizare a procedurilor administrative cu cele ale Uniunii Europene.

În ceea ce priveste relatia cu cetateanul, primaria comunei a demarat un amplu proces de consultare a opiniei cetetenilor, cu privire la obiectivele strategice din perioada 2020-2027.

10. Cadrul financiar

Oricat de interesanta și de inovatoare este realizarea unui proiect, un manager este interesat, în cele din urma, de aspectele financiare ale proiectului în care se implica. Din acest motiv, trebuie acordata toata atentia documentelor referitoare la aspectele financiare ale proiectului prezentate prin intermediul studiului de fezabilitate și proiectului tehnic (evolutia estimata a veniturilor și cheltuielilor pentru urmatoarea perioada de timp – de regula urmatoarii cativa ani, indicatori de rentabilitate etc.).

Un element cheie al oricărui proiect il reprezinta modul de satisfacere al nevoilor comunității locale.

Volumul cheltuielilor trebuie previzionat cu atentie și monitorizat pe tot parcursul derularii proiectului. Cheltuielile pe care urmeaza sa se efectueze în vederea realizarii proiectului nu vor avea o structura omogena si, din acest motiv, trebuie sa se faca distinctia între diferitele destinatii ale resurselor de care dispune primaria.

O prima distinctie importanta este cea dintre cheltuielile initiale – care vor fi efectuate pentru a pune în miscare noul proiect – și cele aferente realizarii efective a proiectului.

Primele trebuie efectuate de regula o singura data, în perioada initiala. Cea

de-a doua categorie de cheltuieli va avea un nivel mai stabil în timp, dar este și mai îndepărtată în timp fata de momentul întocmirii studiului de fezabilitate si/sau proiectului tehnic.

Este foarte important sa existe un grafic al celor două categorii de cheltuieli și să se determine cu precizie momentul în care proiectul sa se realizeze.

În cazul în care acest moment este mai îndepărtat în realitate decat s-a presupus initial, s-ar putea ca rentabilitatea proiectului sa nu mai fie cea scontata. Atunci cand se previzioneaza cheltuielile cu activitatea curenta, va trebui sa se determine și marimea resurselor necesare.

Un volum prea mare va tine resurse imobilizate în mod inutil, în timp ce un volum prea redus creeaza riscul unor intreruperi fortate ale realizarii proiectului. Va trebui sa se poata justifica nivelul pentru care s-a optat.

Datele referitoare la veniturile și cheltuielile previzionate vor da o imagine asupra rentabilitatii proiectului. În aprecierea acestei rentabilitati este bine sa se evalueze cum vor arata rezultatele în cazul în care apar evenimente neprevazute.

De aceea s-a stabilit ca planificarea strategica din punct de vedere financiar este greu de realizat datorita schimbarilor legislatiei. Din aceeasi cauza, bugetul local pe urmatoorii 7 ani nu se poate exprima exact.

11. Investiții /Proiecte in derulare sau finalizate

1	EXTINDERE REȚEA ELECTRICĂ ÎN VEDEREA ALIMENTĂRII CARTIERULUI NOU DE LOCUINȚE DIN LOCALITATEA ALUNIȘ, COM. FRUMUȘENI, JUD. ARAD -investiție finalizată	MODERNIZARE STRĂZI ÎN ZONA CARTIER NOU FRUMUȘENI DIN COMUNA FRUMUȘENI, JUDEȚUL ARAD -investiție în derulare
2	REABILITARE GRADINIȚĂ CU PROGRAM NORMAL ALUNIȘ, COMUNA FRUMUȘENI, JUD. ARAD -investiție finalizată	MODERNIZARE STRADA 14 C ÎN LOC. FRUMUȘENI, COM. FRUMUȘENI, JUD. ARAD -investiție în derulare
3	AMENAJARE CURTE GRADINIȚĂ CU PROGRAM NORMAL SAT ALUNIȘ -investiție finalizată	MODERNIZARE STRĂZI ÎN CARTIER ALUNIȘ VEST, COMUNA FRUMUȘENI, JUD. ARAD -investiție în derulare
4	MODERNIZAREA DRUMURILOR AGRICOLE DE EXPLOATAȚIE ÎN COMUNA FRUMUȘENI, JUDEȚUL ARAD-MĂSURA 125 -investiție finalizată	MODERNIZAREA, RENOVAREA ȘI DOTAREA CĂMINELOR CULTURALE DIN COMUNA FRUMUȘENI, SATELE FRUMUȘENI ȘI ALUNIȘ - investiție în derulare
5	REABILITARE STRĂZI ÎN CARTIERUL DE	LUCRARE DE REABILITARE ȘI

	LOCUIŢE ALUNIŞ VEST, COMUNA FRUMUŞENI, JUDEŢUL ARAD -investiție finalizată	EXTINDERE REȚEA DE ILUMINAT PUBLIC STRADAL ÎN LOCALITĂȚILE FRUMUŞENI ȘI ALUNIŞ ,COM. FRUMUŞENI, JUD. ARAD - investiție în derulare
6	EXTINDEREA REȚELEI DE APĂ ÎN CARTIERUL NOU, LOCALITATEA ALUNIŞ -investiție finalizată	INIȚIEREA PROCESULUI DE ATRIBUIRE A CONCESIUNII SERVICIULUI PUBLIC DE DISTRIBUȚIE A GAZELOR NATURALE PENTRU COMUNA FRUMUŞENI, JUDEȚUL ARAD - investiție în derulare
7	EXTINDEREA REȚELEI DE APĂ ÎN, LOCALITATEA FRUMUŞENI -investiție finalizată	CANALIZARE MENAJERĂ ÎN COMUNA FRUMUŞENI, SATELE FRUMUŞENI ȘI ALUNIŞ, JUDEȚUL ARAD - investiție în derulare
8	ACTUALIZARE PLAN URBANISTIC GENERAL ȘI REGULAMENT LOCAL DE URBANISM COM. FRUMUŞENI, JUD. ARAD -investiție finalizată	ACOPERIRE TEREN DE SPORT CU STRUCTURĂ METALICĂ ȘCOALA GIMNAZIALĂ FRUMUŞENI - investiție în derulare
9	REPARAȚII CLĂDIRE ADMINISTRATIVĂ LOC FRUMUŞENI NR.227 -investiție finalizată	

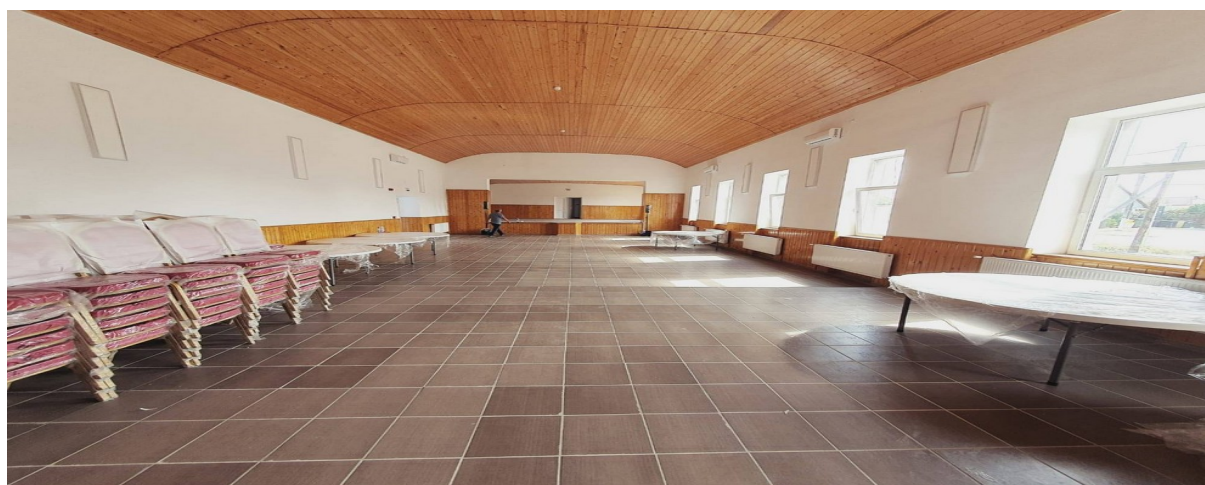
11.1. Investiții si realizări în imagini:

Cladire primarie modernizata

Grădinița cu program normal Aluniș

Scoala frumusesti

12.PROIECTE SI ACTIUNI PROPUSE IN PERIOADA 2021-2027

1. Finalizarea modernizarii infrastructurii de strazi a comunei ;
2. Introducerea unui sistem de internet wifi in comuna;
3. Realizarea cu fonduri europene sau guvernamentale de locuinte pentru tineri si/sau pentru persoane defavorizate social;
4. Implementarea unui sistem de supraveghere video;
5. Implementarea unui proiect privind achizitionarea de echipamente pentru digitalizarea scolilor, primariei si/sau a institutiilor subordonate;
6. Restaurarea, conservarea și consolidarea obiectivelor de patrimoniu cultural și natural;
7. Conversia funcțională a clădirilor abandonate si punerea în valoare a arealelor rurale părăsite;
8. Sprijinirea modernizării târgurilor si piețelor comunale;
9. Înlocuirea/ modernizarea mobilierului public învechit;
10. Modernizarea si extinderea rețelilor de drumuri din interiorul comunei, drumurilor comunale, vicinale, precum și a drumurilor agricole și forestiere;
11. Amenajarea de parcuri și spații verzi;
12. Modernizarea si extinderea rețelei de depozite speciale de colectare, distribuție si valorificare a produselor agricole;
13. Modernizarea exploatațiilor agricole prin: dotare cu echipamente moderne, introducerea de noi tehnologii, construirea/ modernizarea clădirilor operaționale;
14. Modernizarea si extinderea rețelei de conducte de irigații si adaptarea acesteia la cerințele agriculturii regionale;
15. Crearea unor laboratoare independente de testare și certificare a produselor agricole și agroalimentare;
16. Sprijinirea dezvoltării mediului antreprenorial prin investiții în dezvoltarea IMM-urilor existente și prin sprijinirea creării de noi IMM-uri;
17. Introducerea/ extinderea rețelei de utilități (apă, canalizare, gaz, electricitate) și telecomunicații (internet) în mediul rural;

18. Îmbunătățirea valorificării pădurilor prin: refacerea/ extinderea pădurilor, achiziția de echipamente;
19. Investiții pentru îmbunătățirea procesării produselor agricole și forestiere și realizarea de produse cu valoare adăugată ridicată;
20. Modernizarea și/sau re tehnologizarea lucrărilor de desecare și drenaj și de corectare a torenților situați pe fondul agricol;
21. Sprijinirea dezvoltării turismului în mediul rural, prin crearea/ modernizarea structurilor de cazare și de agrement;
22. Achiziționarea de utilaje si echipamente pentru serviciile publice;
23. Crearea și amenajarea spațiilor publice de recreere pentru populație;
24. Modernizarea și extinderea infrastructurii existente pentru distribuția și comercializarea produselor agro-alimentare (piețe agroalimentare);
25. Modernizarea parcului de utilaje agricole;
26. Încurajarea efectuării unor lucrări de îmbunătățiri funciare;
27. Modernizarea, extinderea și dotarea bibliotecii din comună;
28. Modernizarea si extinderea rețelelor de cămine culturale din mediul rural;
29. Amplasarea unor spații pentru a încuraja expresia liberă (districte creative);
30. Modernizarea si construcția infrastructurii adecvate pentru practicarea sporturilor (terenuri sportive, inclusiv bazine de înot, amenajări pentru sporturile de iarnă, etc)
31. Modernizarea si amenajarea de parcuri tematice (pentru copii, de distracții, etc.)
32. Înființarea, amenajarea spațiilor publice de recreere pentru populația rurală (parcuri, spații de joacă pentru copii, terenuri de sport, piste de biciclete);
33. Conservarea patrimoniului și a obiectivelor turistice naturale;
34. Reabilitarea, modernizarea si dotarea aferentă a muzeelor și altor așezăminte culturale, în vederea promovării patrimoniului cultural imaterial;
35. Crearea/ modernizarea/ extinderea infrastructurii de cazare și de agrement turistic de toate tipurile;
36. Valorificarea potențialului turistic montan prin: marcaje, amanajare de trasee și refugii montane;
37. Amenajarea infrastructurii pentru practicarea turismului de aventură;
38. Construirea/ modernizarea căilor de acces la principalele obiective turistice

PARTEA A V-A:

CONCLUZII

Strategia de Dezvoltare Economico - Socială a comunei Frumuseni a fost concepută pentru a sprijini, prin mijloace și instrumente specifice administrației publice locale, atingerea obiectivelor generale de dezvoltare economico-socială ale comunei, în concordanță cu obiectivele și prioritățile generale de dezvoltare a României, precum și cu obiectivele UE în domeniul coeziunii economice și sociale.

Strategia de dezvoltare socio-economică pentru perioada 2020 – 2027 va folosi drept suport la dezvoltarea durabilă a localității, vizând creșterea calității vieții în comunitate. Prin realizarea strategiei de dezvoltare, autoritățile locale își asumă în totalitate rolul de coordonator al procesului de transformare al comunei, favorizând și fructificând oportunitățile de care aceasta beneficiază.

Astfel, strategia de dezvoltare a localității impune, prin realizarea ei o dezvoltare armonioasă, o competitivitate puternică, rezultatul fiind o zonă prosperă cu impact în toate domeniile de dezvoltare.

Documentul propune tuturor partenerilor interesați un limbaj comun de abordare și înțelegere a realităților, a obiectivelor strategice, a direcțiilor de dezvoltare, a programelor și proiectelor prioritare în vederea realizării cerințelor exprimate în mod oficial. În același timp, prin metodologia de întocmire și adoptare strategia de dezvoltare exprimă o politică transparentă de administrare publică în spirit european.

Realizarea strategiei de dezvoltare permite identificarea și validarea anumitor priorități viitoare de acțiune, acestea fiind alese în funcție de resursele existente cât și de hotărârile și deciziile ce se iau ca numitor comun cu locuitorii. În strategie se pot regăsi direcții de dezvoltare care au orizonturi diferite de realizare, unele imediate, altele în viitorul apropiat sau în viitorul îndepărtat.

Implementarea strategiei se va realiza prin scrierea de proiecte și realizarea acestor direcții de dezvoltare. Proiectele enunțate pot suferi modificări sau chiar pot fi completate cu altele ori chiar anulate dacă mediul dinamic al realității viitoare va genera alte împrejurări și

perspective, însă reprezintă un punct de reper ce permite o permanentă evaluare a depărtării sau apropierii de anumite deziderate. Realizarea obiectivelor propuse este în strânsă corelație cu sursele de finanțare nerambursabilă care pot fi atrase întrucât bugetul local nu dispune de capacitatea de a susține realizarea acestora, dar poate manageria astfel de documente strategice pentru a beneficia de oportunitățile financiare oferite de Uniunea Europeană.

Strategia de dezvoltare elaborată este realizabilă în condițiile precizate și se va adapta cerințelor și necesităților ori de câte ori va fi nevoie, astfel încât aceasta să fie realistă și aplicabilă.

În acest sens, periodic, strategia de dezvoltare trebuie revizuită, astfel încât țintele fixate să țină cont de evoluția la nivel național, starea economico-socială la nivel regional și local, precum și de opiniile comunității locale cu privire la implementarea sa. Cu cât revizuirea se face la intervale mai scurte, cu atât marja de eroare în privința evaluării resurselor la un proiect este mai mică, având în vedere că pe măsură ce se înaintează în timp, variabilele ce trebuie luate în calcul la o prognoză economică și socială se multiplică.

Pentru buna implementare a strategiei de dezvoltare este necesară o implicare a tuturor factorilor reprezentativi ai comunei, dar și o foarte bună colaborare între cetățeni și administrația locală. Astfel, strategia de dezvoltare este văzută ca și document al întregii localități și este realizabilă cu implicarea tuturor membrilor comunității.